

سیلاقت

چهار شمار

87

تیرمه مه

3

کوردستان به رهف روژی پینگاگان دهافیزیت

10

نان – دوژمنی برسی

19

خهسەن بهجید:

ئەو خۆشک و دایکیت خزمەتا شۆرەشی
و پیشەرگەهی کری هەر چ بوو بهیته کرن یا کینه

43

شاکیرا دی هیته کوردستانی

خودانی نیمتیازی

محرمهد محسن

سهرنقیسکار

خالد دیرمشی

xaliddereshi63@yahoo.com

دهسته کا نقیسکاران

عەبدوللا مشەختی

د. ناشتی عەبدولحەکیم

محرمهد عەبدوللا ناویدی

یوسف محرمهد سعید

سەردار هیتوتی

دەرھینانا هونەری

ریناس حەسەن

renasgurbawi@yahoo.com

چاپخانا خانى – دهوك

فوتۆ: دلوقان عەتەر

موبایلا سهرنقیسکاری: Mobile:0750 464 2107

ئەدریس: ئامیدی – کانیا مالا

E_mail:govarasilav@yahoo.com Tel: ۰۶۲۷۶۳۳۳۶۹

www.amedye.com: سیلاقت ل سەر تورا ئینتەرنیتی

- هەر بابەتی دگههیتە سیلاقت. بهیته بهلاقرن. یان نه. بو خودانی ناهیتە زفراندن.
- ژبلی ئەو گوتاریت ناقتی سیلاقت ل سەر ئەم بهرپرسیار نینین ژ ناقرۆکا چ گوتار وبابهتیت دهینه بهلاقرن

کومبوونا نه تهوهی یا ههولیر و دهستیپکا ریگهکا دوور

ئارام دهوکی

ههچهنده کوردان گهلهک قوربانی داینه و بو سالین درتژ خهبات کره نه تهنی بو دهولهت بوونی، بهلکو هه چ نهبیت کفنی بو وان هاتی درین بیهته فروتن ژ بهر کو پهیمانیت سالین ۷۰- ۸۰ یان هنده دژی فی مللهتی بوون چ نه مابوو واری وان ب گهورن و زمان و چاندی وان ژ ناخ بریا لی ب گهورینا سیاسهتا نیف نه تهوی و غرورا سهرکردیت دهقهری، نهخشه وپلانیت هاتین رستن هاتن سهر و بن کرن و خالا لقینا کوردان دهست پیکرن.

پشتی گهلهک سالیته گوتن و باس ل سهرکرنی سهرکرده و پارت و لایه نیته کوردی شیان بانگه وازهکا دامه زاندا کونفرانسهکی بکهن. ههلبهت نهف داخازا نهقرو وهکو دیار نه تهنی کورد بتهنی گههشتینه وی قهناعهتی کو دهم هاتیه کونگرهک وهسا بیت کرن باشه، بهلکو

ههتا بیت دوهی و ههتا نهقرو دوژمناتیا ههبوونا کوردان دکهن ژ ل وی باوه ریینه کولیک خرغه بوونهکا وهسا، بهلکو کارهک و بانگه وازهک ئارامیی ژئ ده رکهفه و بگونه دگهل فی سهردهمی بو هه موو لایه نیته په یوه ندیدار، وهکو خوییا هه موو لایهن ههز دکهن ناشتی ودره بیافا فی دهقهری، لی جهی سهر سورمایی هه لایهک وهکو پیدقی دقیت د چارچیو فی خوی کلاسیک ده رنه کهفه، باشه پشتی نه فی کونفرانسی نه ری گهلو هه کس و لایهن نامه دهنه ملی خو بینه بهر باری به پرسیاتی وهکو پیدقی دان بمافیت جیرانی خو بکهت و هه فکار بیت بو دهستیپکهک هافیتنا پینگاههکی و لایه دی ژ پینگاههک، یان لایهک دی □ دههان هافیه نه فی دی ژ ناماده نابه نیکی پافیه مینا چه ندین سالیته هه فکیا پ ک ک و تورکان، هه ردهم هاتیه گوتن ماف نایته دان!! پرس ل قیره نه وه نهو سیسته ما دیموکراسیا فان دوو چه رخیته مللهت و

حکومه تیت فی لایه دنیایی گههشتینه وی ناستی سیسته ما دان پیدان ب هه بوونا نه تهوه بیت دی و مافی چاره نشیسی وان بکه دنافا دهستی وان دان بو نامه دکرنا زه مینهک ئارام بو نه جامدانا ریفراندمان ل فان وه لایته کورد یان ژ کادانه که و نه فی کاودانی فشار نایه سهر هه موویان کو نه فی راستی قه بوول بکهن ب هه ناوایه کی به په ییدابوونا ئارامیی هه ردهم دهلیشهکا زترینه بو هه موو ئالیان کو پروسیسا دایلوکی ژ دهست نه دهن، یا راست ژ نه وه تهنی بریکا ئارامیی کیشه تین چاره کرن نه گینا شهر و پیکدان تهنی کهرب و کینا لایه نا زیده دکهن ل سهر یهک، بدهستیپکا نامده باشیا فی کونفرانسی دهستیپکا دامه زاندا بنگه ههک نه تهوییه دبیت به ری نیکی یی بنیات کرنا نه تهوه بوونا کوردانه ب شویهک فه رمی دسهر هندیرا دبیت گههشتنا ئارمانجا وی هیشتا گهلهک یا دوور و خهون بیت..

ئوپوزسیۆنەکا بی بەرنامە و بناغە

ل ھەقدوو بتنی بۆ وەرگرتنا دەسلەتتی یە و ھەردەمی وان حوکم وەرگرت دی ب سەدان قەیران ل کوردستانی چینی و نەشتین دەسلەتتی ل سەر ھەقدوو پارڤە بکەن، ئەو دزانن کاندیدکرنا کەسەکتی گوران کو دی کەسەکتی علمانی بیت، جەماوەری حزیت نیسلامی دەنگی نادەنی و بەروفاژی، گەلەکا ب زەحمەتە خەلکیت علمانی نانکو ئەوتت باوەری ب نیسلاما سیاسی نەبیت، دەنگی بدەنە کەسەکتی کو دقتت نیسلاما سیاسی بال ب سەر کوردستانی بکیشیت، لەوا دقتی ھەشکیشیدا دەیتە سەلماندن بتنی ھیتزا ھەردوو حزیت دەسلەتدارە، ئوپوزسیۆن یا گەھاندییە ھەقدوو، ھەر دەمەکتی ئەف ھیتزە لاواز بوو، ئەفجا دی ناکوکی و ئالوزی دناقبەرا بزافا گوران و لایەنیت نیسلاما سیاسی دیارین و خەلکیت کوردستانی ژی دی وی باجی دەن.

وی باوەری کو بتنی نەشتین ھەفرکیی دگەل دوو حزیت دەسلەتدار بکەن، رابوون ب دروستکرنا جوړە ئیکگرتنەکا سیاسی و بوونە ئوپوزسیۆن، داکو بشتین ھەفرکیی دگەل ھەردوو حزیت دەسلەتدار بکەن و دپاشەرۆژیدا حوکمرانیی وەرگرن، لی خالا ھەستیاری و ل پشت پەردی کو جەتی پرسیار یە، ئەگەر ھاتوو ئوپوزسیۆن شیا پتیریا دەنگان بدەست ب نین و دەسلەتتی وەرگرن، بەرنامی وان چیبە بو ب ریتفەبرنا حوکمرانییا کوردستانی؟!، گەلو حزیت نیسلامی و بزافەکا لوزیک علمانی کو سەرکردی وی ھەر باوەری ب نایینی نینە، ئەفجا نایینا سیاسی!، دی چاوا شین ھەقدوو پەژرینن؟!، ئەگەر نوکە بەریتخو بدەینە قەیرانا ئوپوزسیۆنی بۆ کاندیدکرنا کەسەکتی بوو سەرۆکایەتییا کوردستانی و نەگەشتنا وان ب چ ئەنجامان، دی زانین کو ئوپوزسیۆن کوردستانی یا بی بەرنامە و بی بناغەییە و نیتزیکبوونا وان

کامی گوھەری

پارتی دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان، دوو ژ ب ھیتزترین حزیت کوردستانی کو دەسلەت گرتیە دەست، دەمی وان ریکەفتننا ستراتیژی دگەل ھەقدوو ئیمزا کری و دخاست خوہ دناف بازەکتی حوکمرانییدا بی ھەفیشک ببین و حوکمرانییا کوردستانی ب ریتفە ببەن، ھندەک خالیت سەرەکی ھەبوون کو ئەف ھەردوو حزبە پیکفە گرتدان و دشیان بەرنامەکتی ھەفرکتی ل بەراھیا خوہ ببین و بی چیبوونا تاریشەبیت مەزن کاریت خوب ریتفە ببەن، بوو نمونە ئەف ھەردوو حزبە تا رادەییەکتی مەزن سکیولاریزم (علمانی)، کادریەکتی پارتی خو کاندید بکەت بۆ سەرۆکایەتییا حوکومەتی ئان کوردستانی، خالەکا ھەفیشک یا ھە جەماوەری ھەردوو حزبان دەنگیت خو بدەنە وی کەسی، ئەوژی خالا بیروباوەریت سیاسینە.

دەمی بزافا گوران و ئیکگرتوویا نیسلامی و کومەلا نیسلامی گەشتینە

کوردستان بهر هف روژی پینگان دهاقیریت

نقیسه ری مالپه ری پهرله مان باس ژ ئاقابوونا دهوله تا کوردی دکهت و ب خهونه کا که قنارا کوردان دده ته ناسکر ن کو هیشتا د واقعی دا یا مای و نا قبری دبیریت: همر چهنده دکه قندا تورکیا مهزنترین دهوله تا بهر هه لستکارا مافین کوردا بوو و ل دژی ئاقابوونا دهوله تا

تورکیایی پروسا ناشتی یا بهرده وامه و ل ئیرانی روحانی راگه هاندیه کو دئ مافین کوردان بوو وان دابین بکهت و ل سوریا ژی چ نه مایه کو دئ کورد بنه خودان دهقه ره کا سه ری خو وه ک هه ریما کوردستانی.

ههروه سا مالپه ری (پهرله مان) کو ب زمانی ئینگلیزی وه شانی دکهت و یی تایبه ته ب نوجه ییت وه لاتیت نه وروپی قه دراپورته کی دا کو پهرله مانتاری نه وروپی (سترون ستیقینسو ن)

بهره هه قکریه باس ژ رهوشا هه ریما کوردستانی دکهت و ئاقیری دده ته هندی کو هه ر چهنده هه ریما کوردستانی نه نداما ئیکه تیا نه وروپی نینه لی پیشکه فتیت تیدا چیبووینه و نمونه کا هه ره مهزنا ناشتی و دیمو کراسیه تی یه. نقیسه ری نا قبری د راپورتا خودا هه ریما کوردستانی دگله ک ئالیاندا ب سکوتله ندا دشوپه پینیت و دبیریت: کوردستان خودان دیمه نه کی جوانه و خه لکه کی خه مخوری هه ی و د که قندا گه له ک نه هامه تی و ده رده سه ری ب سه ر وان دا هاتینه. ههروه سا نا قبری باس ژ هیزا پیشمه رگه و ئابوو و حکومه تا کوردستانی دکهت و دبیریت: هه ریما کوردستانی خودان حکومه تا خومالینه و پیشمه رگه ک سه روکاتیا وی دکهت کو نه و ژی مه سعود بارزانی یه، ههروه سا کوردستان خودان سامانه کی زیده و دهوله مهنده و ۱۳۰ هزار پیشمه رگه بیت هه ین بوو پاراستنا خه لکی و ناهیلن تیرو ریست ده ربازی ناف وه لاتئ وان بین.

کوردی بوو، لی نوکه سنوو ری وئ دگه ل کوردستانی دهقه کرینه و هه ر دوو ئالیان په یوه ندییت ب هیزیت ئابووری هه نه دگه ل ئیکدا و هه زماره کا زیده یا کومپانییت تورکی ل کوردستانی کار دکهن و دگه ل

ب: سه ردار هیتوتی

جاره کا دیتر کوردستان دبیته مژارا گه رما چه ندین که نالیت راگه هاندنی و روژنامه و کوقاریت وه لاتیت نه وروپی و ب گرنگیه باس ژ رول و پیگه ها کوردستانی ل روژه هه لاتا نا قین دکهن و وه ک نارامترین جه دده نه دیار کرن.

کوقارا (زنیس) یا نهلمانی کو کوقاره کا هه یقانه یا سیاسییه د هه زمارا خو یا قئ جاری دا گرنگی دا دوزا کوردان و نه خشی کوردستانا مهزن ل سه ر روپه لی ئیکئ به لاقکریه و د نا قه روکا قه کولینا خودا کوقارا نا قبری ب هوبر و کویری باس ژ دوزا کوردان و رهوشا نوکه یا کوردستانی دکهت و دبیریت: "نوکه باشتین ده لیقه یه بو دروستبوونا دهوله تا کوردان" د قئ کوقاری دا کو چه ند نه کا دمسیه نان دیتن و بوچوونیت خول دوور رهوشا سیاسی و جفاکی یا کوردستانی دیار کرینه و نه ف قوناغا کو باشووری کوردستانی تیدا ده رباس دبیت و ب قئ رهوشا نه باشا ل سو ری کو دئ ل دو یف دیتنا کوردان یا باش بیت وه ک کابوسه کی ژ بوی وان دهوله تیت داگیر که ری کوردستانی دهته دیار کرن و د پشکه کا دیتر دا هاتیه کو رهنگه مهزنترین گه لی مفادار ژ بهارا عه ره بی کورد بن، چونکی نوکه ل سوریا کوردان دهقه ره کا ته نا یا هه ی. دپشکه کا دیتر دا هاتیه کو نوکه په رگالا کوردان پیشکه فتن ب خو قه دیتیه و ب چ رهنگه کی ناهیته ئاسته نگ کرن و دئ کورد گه ن خهونا خو کو نه و ژی ئاقابوونا کوردستانه کا سه ری خو یه.

ب دیتنا چاقدیران نوکه باشتین ده لیقه بوو کوردان په یدا بوویه کو دهوله تا خو یا سه ری خو ئاقابکه ن، چونکی نوکه ل

ههروهسا د پشکهکا دیتەر یا بابەتێ خودا فیلینز باس ژ تەناهییا کوردستانی دکەت و دبیتزیت: هژمارەکا زێدە یا زارۆکان مژوبیلی یاریکرنی بوون و گەلەک جارن ل بەر چاقتیت دایک و بابا وندا دبوون لی ئەف دایک و بابە نەدترسان، چونکی ژ پولیسیت پارکان پشت راست بوون دئ وان پارێزن.

ههروهسا کوقارا ناقدارا بریتانی (the economist) د بابەتەکی خودا بەلاکریه کو هزرا ئاقابوونا دەولەتا کوردستانی یا سەربخو نێزیک بویه و بو قتی یهکی ژ ی باس ژ نازادبوونا رۆژئاقا کوردستانی دکەت و نێزیکبوونا وان ژ باشووری کوردستانی و قتی یهکی ژ ی ب نەمانا ریکەفتنا سایکس بیکو پیناسە دکەت. ههروهسا کوقارا ناقداری گرنگی دایه بهارا عەرهبی و چاوانیا دەستپیکرنا وئ و پاشان باس ل سەر هزرا ئاقابوونا دەولەتا کوردی ل سالا ۱۹۲۰ ژ ئالیی فرەنسا و بریتانیاه دکەت و کول دویمایهکی ئەف هەر دوو دەولەتە پەشیمان بونەفە. ههروهسا ل دوماهییا نقیسینا قتی کوقاری دا هاتیه کو دەمی هاتی کورد نێزیک یهک بین داکو بینە خودانیت دەولەتەکا سەربخویا کوردستانی.

رۆژناما (تودە ی زەمان) یا تورکی ژ ی راپورتەک ل سەر مانەفەیا سەروک بارزانی وهک سەروکی کوردستانی بو دوو سالیت دیتەر بەلاکریه و ژ عەلی سەمین شارەزایی سیاسەتا رۆژهلاتا ناقین ل سەنتەرئ زەلامیت ژیر بوو قەکولین و ستراتییی (بیلگەسام) قەگواستییه کو مانا بارزانی وهک سەروکی کوردستانی بوو دوو سالیت دیتەر گرنگیهکا زێدە بو پروسا ناشتییه هیه ل تورکیا و د پشکهکا گوتنا خودا سەمین ئاقریی دەتە رولی سەروک بارزانی د پیشقەبرنا پروسا ناشتییه ل تورکیا و دبیتزیت: سەروک بارزانی پالپشتی بهتیزی قتی پروساییه چونکی ب دیتنا وی دئ ئەف پروسە گەهیته ئامانجا خو.

کوردستانی.

ههروهسا د کوقارا (زه نیویورکەر) دا دیکستەر فیلکینز ب ناڤ و نیشانا (ل کوردستانی بەرهف نیویورک) بابەتەک بەلاکریه و دەستپیککا بابەتێ خودا نقیسەری باس ژ بندەستی و زورداریا کو ب سەر کوردان هاتی کریه، پاشان دیمەنەکی پیشکەفتی یی کوردستانی نیشا رایا گشتی دایه و دبیتزیت: ب راستی کوردستان جەهەکی جوان و دلەکەرە بو دیتتی کو دناقا قی وهلاتی دا تەرزێ ژیا نا کەفن و

قەکرنا بورییا نەفتی یا دناقەهرا هەر دوو دەولەتان دئ پەییوندییت کورد و تورکا باشتر لیتهین.

ههروهسا نقیسەری ئاقری دایه دیروکا پروی نەخوشی و زولم و زورداریا کو ب دەستی بەعسی و حکومەتا عیراقتی ب سەر کوردان دا هاتی و دەتە دیارکرن کو ۱۸۰ هزار کەس د ئەنفالاندا نەمان، ۴۵۰۰ گوند ویران بوون، لی کورد بوو پیشقەچونی د بەر دەوامن و ستیقینسون باس ژ رولی سەروک بارزانی و نێچیرقان بارزانی

نوو هاتیه تەقلی یهککرن و هیشتا د ناڤا کوردستانی دا خیزان و مالبات هەنە گرنگیی ب ئیک دەن و هیشتا کوردان دەست ژ کلتووری خو بەرنەدایه،

دکەت و دبیتزیت: رۆژئاقا دەیندارا سەروک بارزانی و نێچیرقان بارزانی سەروک وهزیرین کوردستانی یه ژ بەر رولا وان د پاراستنا پەنا بهران دا ل

وهفاداری و دلسوزیا پیشمه رگه کی

خالد تهحمه د بادی

سهرین گرا ونه موساتحه ونه قله ونه پوست و باوه رنامه بوون، بتنی باوه ریه کا مهزن ب شوره شی و پارتا خو هه بوو و بتنی پاریه کی نانی هسک ودهسته کی جلکین پیشمه رگاتی و تهنه گه کا چینی یا بندار نه یا رکیب وئف پیشمه رگتی قههره مان ب فان تشتین ساده یین مه باس لی کرین یی رازی بو و باوه ریه کا زترین ژپیلایی هه بوو و هه ردهم ب فان کهل و په لین کیم ژی رادهیلا دوژمنان ونه دهیلا بهوسته کی ب سهر خا کا کوردستانی قه بهین . بلا ل بهر چاقین مه هه میان بیت و بزانی نه گهر سایا سهری قی پیشمه رگهی نه بایه ئف بوو وانان ژی نه دبوو، نه قجا نوکه ل جهم پتريا كهسانين بی بها پیشمه رگه بوویه پیترانک و سفکاتی پی دکهن و دبیتزنی کی گوتبوو ته تو پیشمه رگاتی بکه کی، خو ته بوومه نه کره، نه گهر نه هزر دقنی چهندي دا بکه ین ئف زه حمت وماندوبوون و بی بهری و مه حرومیته تا پیشمه رگهی و شوره شنان دیتی، لی ههر نه باوه ریا دناف شوره شی چویه دمه ژنی وی دا تا نوکه ژی مایه و بهیز تر لی هاتیه، بلا جهین په یوه نیدار و جهی بریاری قی باوه ری یا پیشمه رگهی دایه وان ل بهر چاف ودرگرن و پیداجونه کی دخودا بکه ین، ئف پیشمه رگتی کو چاره نقتیسی خو و خیزانا خو ب وانقه گرتدای ژبیر نه کهن و بهر ژه و ندیین وانان ب پاریزن و نهو پیشمه رگاتی و خه بات وماندوبوون و قوربانی و ناواری و دهره دهری نه هینه ژبیر کرن و مافین وانان بدهنی داکو نه بنه پیترانک و سفکاتی پی بهیته کرن و داکو سهر بلند بژین دناف ملله تی خو دا و نه گهر ئف باوه ریا لجهم خه لکی مه هه ی بمینیت و براستی نه گهر باوه ری نه ما لجهم مه چهندين هیز و تانک و موشه ک وزیرپوش مه هه ین مفا تیدا نابیت.

کیش زه مانای یه وب قهشارتی ترانه و سفکاتی ب وی پیشمه رگتی قههره مان کرن، نهو پیشمه رگه یی کو ب خوینا شهیدان و لویلیا تهنه گه وی نه بایه وب نانی خاله تی وماندوبوونا شوره شنانین ل ده قهرین نازادگری نه بایه وب هیمه تا بهرگری مللی، یان و ناواره و مشهختان نه بایه، نوکه نهو کهسانین ب وی کره که نی، یان سفکاتی پی کری، نه دبوونه نه نازیار و پاریزه و نوژدار و نه دبوونه خودان کومپانی و نهد و خانی و قهر و نه دبوونه ماموستا و رهوشه نبیر و په لدار و کهسایه تیین پیشچاف دناف جفاکی مه دا، نه گهر سایا سهری وی پیشمه رگهی نه بایه یی کو باوه رنامه تراشی هه ی و هه رده سا یی کو نه گهر خانیه ک هه ی نهو ژی یین ل جهین زنده گا قیان (ته جاوز) کو ههر روژی پولیس و جهین په یوه نیدار ل بهر دهری وی خانی نه و گه فین دهری خستنی لی دکهن، نه گهر سایا سهری وی پیشمه رگتی هه ژار و بهله نگاز نه بایه یی کو زارویین وان باژیر و کاره ب و ترومیپل و تیله قزیون و ژیانان سهردهم نه دیتی وژی مه حروم و بی بهر بوین، ژ خویندن و نقتیسن و قوتابخانه و زانستان و نوکه ژی ژهمر تشته کی بی بهر مابنه و بوینه خزمه تکارین وان کهسان یین ب خیانه تی هاتینه فرسک کرن و تا نوکه ژی پتريا وانان ناخینکا بو رژیتمین گوربه گور رادهیلن، نه گهر سایا سهری وان پیشمه رگا نه بایه ئف رهوشا نوکه هه ی ل کوردستانا مه یا کو نه نه دشیاین دین لحیف و نقتینین خوقه ژی په یقا کوردستان بیژین تا نوکه ژی مه ئف ژیانان نوکه هه ی نه دبوو. هه رده سا نهو باوه ریا وی پیشمه رگهی ل وی سهردهمی هه ی نه موچه بوون، نه پارچا نه ردی، نه ترومیپلا ناخر مودیل، نه په ل بهر زکرن، نه

نه م ل ژوره کی قه دروینشتی بووین و کومه کا هه فالان دوی ژوری دا بوون و دناف وانان دا پیشمه رگه کی هه ردهو و شوره شین نیلون و گولانا پیشکه فتنه خواز یی روینشتی بوو، ژنشکه کی قه وی پیشمه رگتی قههره مان سهری خولند کرو سهری دیواری وی ژوری کر کو وینه کی مهزن یی جهنابی سهروک بارزانی وریژدار نیچیرقان بارزانی یی هه لویستی بوو ب وی ژوری قه و پشتی ناخینکه کا دریز و ب دهنگه کی بلند وب سینگه کی برفره و باوه ریه کا موکوم و پروی نومید و هیشی وب په یقه کا نازک و ژکیراتیا دلی خو یی پروی و هفاداری و دلسوزی گوت هه ی چاقی و ه ماچی بکه م و گوری هه وه بیم ب مال و گیان هه ی جوتی شیرا، نهو هه فالین دوی ژوری قه نیکسهر هه می ل وی په یقا پیشمه رگتی قههره مان زفرین و هنده ک ژوان ب پیکه نینه کا هییدی و قهشارتی لی زفرین و ده قین خو برنه بن گوین هه قده و پست پست بو هه قده و کرن و گوتن نه قه ل کیش دنیایی ول

هیشتا دوهلاتی خودا ئەم غەریبین

یە پتیریا گوندان ب شیانیت حکومەتا کوردستانی هاتینە ئاڤاکن، لێ تا نوکە گەلەک دەقەر ژێ چاڤەرێ نە و یا باش ئەو حکومەتا کوردستانی وەکو هەر دەقەرەکا دی کار بکەت بۆ ئاڤاکن ئەقان دەقەرانی و هەموو پیدقییت خزمەتکاری بۆ دابین بکەت، چونکی هەر نیزیکی ژ بلی وی دووسەد مەتریت خانیی تیدا دژین، مە ماف نەبیت بچینە چ جەهەک دی، ئەوژی ئەم هەمی دبیین کو هەر کەسەکی هەندەک عەرد یێ دوورپێچ کری و ناھیتلیت کەس بۆ گەربانی ژێ بچیتە دناڤدا، لەوا ب بوورینا چەند سالەکیت دی، ئەم ئەف خەلکی غەریب دی چ کەین و کیڤە بچین.

لایەنی دووی پارتیا کریکاریت کوردستانی، کۆ سەدەما سەرەکی ئەون کۆ خەلکی قان دەقەرەکان نەشیت بچیتە دەقەریت خو، یان هەر ئەو ناھیتلن کەس سەرەدانا دەقەریت خو بکەن و هەر ئەو ئەگەرن کۆ ئارامی ل قان دەقەرەکان نەبیت، لەوا یا باشتەر ئەو پارتیا کریکاریت کوردستانی ژێ قان دەقەرەکان چول بکەن، دا خەلک بچیتە سەر واری باب و کالیت خو و دەقەرەکان ناڤەدان بکەن، ب تاییبەتی پستی پەياما ئوجەلانی کۆ داخواز ژ پارتیا کریکاران کری ئیدی دەست ب شۆرەشەکا مەدەنی و سیاسی و دوور ژ چەکی بکەن.

ناڤەدانکرنا قان دەقەرەکان ژ گەلەک ئالیانقە دی سوودی گەھینیتە هەمی کوردستانی، چ ژ لایێ چاندن و بازرگانی و کیتبونا قەرەبالغی دناڤ باژیراندا و مژوول بوونا خەلکی ب کارین خۆڤە و دووربوون ژ بێ کاری.

ل دووماھیێ ژێ هیڤیدارین ئەم ژ غەریبان قورتال ببین و قەگەرینە سەر واری باب و باپیران، وەکو هەر تاکە دی یێ کورد ل کوردستانی.

چاڤ نەدیتینە، هیشتا مەژی وەکی دەهان کەسیت دی ئاڤا کانیتت دول و نەھالیت دەقەرە خو نەڤەخاری یە، هیشتا مە کەتەکا ژ دەهان رەنگیت فیتیێ دەقەرە خو نەخواری یە، هیشتا مە بیہنا دار و بەر و رەنگیت گولیت دەقەرە خو نە هەلکیشایە، هیشتا ئەم نەشیتن ب پتیریا نەک ب ترۆمبیلان سەرەدانا دەقەرین خو بکەین، وەکو چاوا نوکە ب هزاران گوندیت هاتینە ئاڤاکن و بەس سوود یێ لێ دەھیتە وەرگرتن بۆ چاندن و گەشت و گوزاری و هەر گافەکا زەوقا خەلکی قان گوندان لیدا دی ل ترۆمبیلیت خو سوار بن و بۆ گەشت و گوزاری بەرەڤ گوندیت خو چن، ئەڤە ژ بلی جادە و قوتابخانە و نەخوشخانە و... هتد بوو هاتینە ئاڤاکن، ئەڤەژی هەڤبەرکرن دگەل گوندیت مە، نەک ترۆمبیل ناچنی، هەتا ب گیانەوہرانژی نەشیتی بچیی، هەر یا قەدەغەییە تو بەرەڤ وی دەقەرێ بچی، هەما باشە دووماھیێ نەبیتنە مە هوون خەلکی قان دەقەرەکان نین و چ جە ب قان ناڤان نین.

ئەڤجا ل ڤیرە دەما گوندی باب و باپیریت مەرۆقی هیشتا یا قەدەغە بیت مەرۆڤ بچیتی، پا چاوا هیش مەرۆڤ غەریب نەبیت، دەما ژیی تە ژ سیە سالیێ دەریاز بیت و گوندی تە ب دوو دەمژمیران و کیمتر دووری تە بیت و تۆ نەشیتی بچیی و ژ تاما فیتی و داھات و ئاڤا وی بێ بار بی، چاوا یێ غەریب نەبی.

مە ل ڤیرە ئەو کەسیت تا نوکە دەقەریت وان نەھاتینە ئاڤاکن، گازندە ل دوو لایەنان هەییە، یا ئیکێ حکومەتا کوردستانی، کۆ تا نوکە چ پتینگاڤ بوو ناڤەدانکرنا وان دەقەرەکان نەھاڤیتییە، هەر چەندە کۆ جەھێ دەست خۆشیتی

نەجمەددین نێروھی

جاران پتیریا مە، دەما ئەم ناوارە ل ئیران و تورکیا و دوور ل کوردستانی مە دگوتە ئیکدو ئەم غەریبین ل کولانیتن خەلکی و هەتا نەچینە وەلاتی خو و تیدا نەژین، دی هەر غەریب مینین، بەلێ نوکە ئەم هاتینە وەلاتی خو و ئەڤە بیست و دوو سالیێ ئازادیێ ژێ ل سەر مە دەریاز بوون و هیشتا ئەم غەریبین، هەر رەنگە ئەم د غەریبیاندا ژێ بمرین و جەھێ باب و باپیریت خو ب چاڤ نەبیین. هەر چەندە گەلەک ژ خەلکی مە ژ غەریبیێ قورتال بوون، لێ هیشتا ئەم خەلکی چەند دەقەرەکان مایە غەریب، ب تاییبەت خەلکی دەقەرە نێرە و ریکان و چەند دەقەریت دوسکیان.

رەنگە گەلەک کەس بیتن، بوچی هوون غەریبن؟ هوون یێ ل کوردستانی و ب ئازادی دەھین و دچن و دخون و قەدخون، لێ ئەز هەر دی بیتم ئەم غەریبین. غەریبیا مەژی ژ بەر چ؟ چونکی ئەڤە عەمرێ مە ژ سیە سالیێ دەریاز بوو، هیشتا مە گوندیت خو ب

راپهرینا ۱۹۴۶ ل سەر پهیماننا بورتسموت و ههلویتنی پارتی

وخه لکی عه‌ده‌ب کو خهباتنی بکه‌ن و ئیک ده‌ست دژی داگیرکهریت بیانی وله‌شکه‌ری وان ودژی پروژه و پهیمان و ده‌ستکه‌فتین وان، ودگوتاریت روژنامی دا گه‌له‌ک ب به‌رفره‌هی دژایه‌تی ل هه‌لویت و بوچوونین رژیمنا عیراقنی و سیاسه‌تا وئ یا ژده‌رفه و پلانیت وان دژی دوزا کوردی کر.

پارتی پشکداری کره‌ب ب ریکا نوینه‌رتن خول سەر ئاستیت بلند ده‌می لیژنیت ئاشکرا ونه‌یتنی دا، پارتی بوویه نه‌دام دلیرنا هه‌فکاریا نشتمانی یانه‌هینی دا نه‌وا هاتیه پیک ئینان ل ۲۱ چریا ئیکتی ل سالا ۱۹۴۷ ب ریکا نوینه‌ری خو کو رشید عبدالقادر نه‌دامی مه‌کته‌با سیاسیا پارتی بوویه نه‌دامی لیژنا ناخبری و ژباسکی پیشکه‌فتینی پارتا نشتیمانیا دیموکرات کامل قازانجی بوویه و ژلاینی پارتیا گه‌ل، عبدالرحیم شریف برایی عزیز شریف سه‌روکی پارتا گه‌ل و ژلاینی پارتا شیوعی مالک سیف کو فنی لیژنی دراپه‌رینا سالا ۱۹۴۸ روله‌کی گه‌له‌ک گرنگ هه‌بوویه ده‌سه‌ره‌شتی کرن وهاندانا خویشاندانیت جه‌ماوه‌ری ل به‌غدا ژبوو ژناقبرنا پهیمانا نوی.

هه‌روه‌سا لیژنه‌کا هه‌فکاریا قوتابیان ده‌یتنه به‌ره‌ه‌فکرن کو نه‌فه پاشبه‌ندا لیژنا هه‌فکاریا نشتمانی بوویه ژبوو سه‌ره‌شتیکرنا بزاف و خویشاندانیت قوتابیان و کورد ژی پشکداردن کو ژلایه‌نگریت پارتی دیموکراتی کورد بوون. هه‌روسا ژلایه‌کی دیشه ژی پارتی دگه‌ل پارتا شیوعی پشکدار بوویه وهنده‌ک لیژنیت دی دا زیده‌باری ل پایته‌ختی به‌غدا، وه‌کو سلیمانیت، میسل، نه‌جه‌ف، که‌ریلا، هه‌ولیر، به‌سرا، وه‌روه‌سا ریکه‌فتینه ل سەر وان دروشمیت ده‌یتنه گوتن دخویشانداناندا، سه‌ره‌رای هندنی کو هنده‌ک ئالیان دقیان هه‌ر

عیراقی بوو دانوستاندنی وب دوماهییک ئینانا پروژهی وموهر کرنی ب سه‌روکاتیا (صالح جبر) به‌ره‌ف بریتانیا فه‌چوون و دریزه‌دان ب کومبونا و دانوستاندنا هات کرن و ل روژا ۱۵ی کانونا دووی ل سالا ۱۹۴۸ به‌یاننامه‌ک ب نافنی پهیماننا بورتسموت دناقه‌هرا شاننی عیراقی و حکومه‌تا بریتانیا دا هات ئیمزا کرن ل به‌نده‌ری بورتسموت کو دکه‌فیتنه ژتیریا وه‌لاتی بریتانیا، له‌وما نه‌ف پهیماننامه ده‌یتنه ب ناڤ کرن ب پهیماننا بورتسموت. ب دروستاهی نه‌ف پهیماننا ده‌یتنه شوینگه‌ک بوو پهیماننا سالا ۱۹۳۰، به‌لی هنده‌ک مه‌رجین له‌شکه‌ری لی ده‌یتنه زیده‌کرن ل سەر وه‌لاتی عیراقی.

پشتی ده‌قی پهیماننامی ل روژا ۱۶ی کانونا دووی سالا ۱۹۴۸ دروژنامین بریتانی دا هاتیه به‌لاڤکرن وهاتیه فه‌گوه‌استن بو سەر زمانی عه‌ره‌بی ژلاینی روژنامین عیراقی فه به‌لاڤکرین وهاتیه خواندن ژلاینی خه‌لکی عیراقی فه وکه‌سانین روشنبیر و پارتین سیاسی فه، هه‌ر زوی ژلاینی پارتین سیاسی فه په‌یامه‌کا توند دژی فنی پهیماننامی هات راگه‌هاندن و فنی چهندی هه‌ستنی هه‌می خه‌لکی عیراقی نازراند تایبعت هه‌ستنی قوتابیان.

ل وی ده‌می پارتی دیموکراتی کورد بانگه‌وازی دانه هیز و پارتین سیاسی و روژنامین وان کو هه‌ول و بزافا بکه‌ن بوو ژناقبرنا پهیماننا بورتسموت ژلاینی حکومه‌تا عیراقی فه، وه‌روه‌سا پارتی ژی ب ریکا روژناما خو رزگاری کو ئورگانا پارتی بوویه گه‌له‌ک ل سەر فنی چهندی راوه‌ستا و کارتیکرنا فنی پهیماننی ل سەر دوز و پاشه روژا ملله‌تی کورد شروه‌کر، دیسان دقنی هه‌یامیدا پارتی دروژناما رزگاری دا بانگه‌وازی دانه جه‌ماوه‌ری کوردستانی

علی خلیل

ل روژا ۲۹ی ئادارا سالا ۱۹۴۷ صالح جبر وه‌زاره‌ته‌کا نوی پیک ئینا، کو کارنی سه‌ره‌کی یی وه‌زاره‌تی به‌ستنا پهیماننا نوی بوویه ل شوینا پهیماننا سالا ۱۹۳۰ نه‌وا هاتیه پیک ئینان دناقه‌هرا عیراقی و بریتانیا دا، نه‌خاسم پشتی حکومه‌تا صالح جبر شیای هه‌می هیزین نیشتمانی دناخویا عیراقی دا ته‌په‌سه‌ر بکه‌ت، هه‌ول دا خو ئیک لا بکه‌ت بوو لایه‌نی ژده‌رفه و دروستکرنا پهیمانیت نوی دگه‌ل بریتانیا. ب شتیه‌که‌ فهرمی دان وستاندن بوو ئیکه‌مین جار ب شتیه‌که نه‌یتنی دناقه‌هرا حکومه‌تا عیراقی و بریتانیا دا ل روژا هه‌شتی گولانا ۱۹۴۷ ل بالیوزخانا بریتانیا ل به‌غدا ده‌ست پی دکهن ول دویدا دانوستاندن به‌رده‌وامیی بخوفه دگرن و گوه‌ورینا شاندا ده‌یت کرن و چهن‌دین کومبونا ل به‌غدا وله‌ندن ده‌یتن کرن، داکو بگه‌ن شتیه‌وازی دوماهیکی.

ل روژا ۴ی کانونا دووی ل سالا ۱۹۴۸ ب بریارا جفاتا وه‌زیران شاننی

بیت دژوار وتوند هژماره‌کا ئەندامیت پارتی خول جیهیت نه‌دیار ل بهر چاقیت رژیمی قهشارتن و پارتی دفی ماوه‌یدا ههولدا کو ب شتویه‌ک گه‌له‌ک نه‌هینی به‌رده‌وامیی بدهت کارئ برێقه‌برنا ریک‌خستنا پارتایه‌تی و به‌رده‌وام بیت ل خهباتئ.

ژێده‌ر

- ١ - دکتور عبدالفتاح البوتانی، الحیات الحزبیه فی الموصل ١٩٢٦ - ١٩٥٨ (ارییل ٢٠٠٣).
- ٢ - مه‌دی محمد قادر، پیشه‌پاته‌ سیاسی‌ه‌کانی کوردستانی عیراق ١٩٤٥ - ١٩٥٨ (سلیمانی ٢٠٠٥).
- ٣ - روزناما رزگاری ژماره ١٧، ١٨ کانوونا دوویی وشواتا ١٩٤٨.
- ٤ - ماجد حسن علی، بزافا قوتابیان ل عیراقئ (ب زمانی عه‌ره‌بی) ١٩٢٦ - ١٩٧٠ (دهوک ٢٠٠١).
- ٥ - مه‌شان عارف بادی، موقف الاحزاب السیاسیه‌ العیراقیه من القضیه الکردیه ١٩٤٦ - ١٩٧٠ (ارییل ٢٠٠٨).
- ٦ - دکتور غانم محمد الحفوف، دکتور عبدالفتاح البوتانی، الکورد والاحداث الوطنیه فی العیراق خلال العهد الملكي ١٩٢١ - ١٩٥٨ (ارییل ٢٠٠٨).
- ٧ - جعفر عباس الحمیدی، التطورات والاتجاهات السیاسیه‌ الداخلیه فی العیراق به‌غدا ١٩٨٠.
- ٨ - شیرکو فتح الله عمر، الحزب الديمقراطي الكوردستاني والحركة التحرر القومي الكوردستاني في العراق (سليمانی ٢٠٠٤).

په‌یماننا ما بورتسموت سه‌رکه‌فته‌که بو کورد و عه‌ره‌بان و نه‌ویت خوینا وان تیکه‌ل بووین و دقئ په‌یامئ دا هاتیه کو پیدئیی یه جئ به‌جئ کرنا داخوازییت نیشتمانی به‌یت کرنا نه‌ویت ژلایی هیزین نیشتمانی قه‌ هاتین داخوازکرنا، و ژوان داخوازییان لادانا په‌یماننا سالا ١٩٣٠ و دادگه‌ه‌کرنا و سزادانا نه‌ویت به‌رپرئ ژ خوینا شه‌هیدان وه‌کو صالح جبر و نوری سعید و ریزگرنا نازادیا دیموکراتی و پابه‌ند بوون ب دستوری و نازادیا دهربرنیت سیاسی و نازادیا پارتایه‌تی و لادانا هه‌ردوو په‌یمانیت (عیراقئ - تورکی) و (عیراقئ - ئوردنی) نه‌ویت ژلایی رژیمنا صالح جبر قه‌ هاتین دهرستکرنا، و چاره‌کرنا گرفتار خوارنی و نازادکرنا گرتیین سیاسی و بارزانیان و هاریکاریا خیزانیت ناواره بووین و چاکسازیا ده‌زگاییت حکومی و زال بوون ل سه‌ر ره‌وشتیت خراب و به‌رتیلا.

حکومه‌تا صدري نه‌حکام عورفیه راگه‌ه‌اند و سئ دادگه‌ه‌یت نه‌حکام عورفیه دامه‌زراندن ل سلیمانیی و که‌رکوک و به‌غدا، و هه‌روه‌سا هه‌ویت به‌رفره‌ه‌یت گرتنا که‌سیت ناڤ ریزیت هیزیت نیشتمانی دا کرنا، ب تایبه‌تی نه‌ندامیت پارتی دیموکراتی کورد، نارمانجا سه‌ره‌کی بوونه دناڤ هه‌وادا، کو ل قئ ده‌می همزه عبدالله سکرتری پارتی ده‌یت گرتن و هه‌روه‌سا ابراهیم احمد و هه‌روه‌سا بریاردا رشید عبدالقادر نه‌ندامئ مه‌کته‌با سیاسی یا پارتی بو ماوئ سئ سالان به‌یت زیندان کرنا و هه‌روه‌سا که‌سایه‌تییت کورد ده‌اتن گرتن و هه‌نارتن بوو ژتیریا عیراقئ، و هه‌روه‌سا هه‌می کوشار و روزنامیت کوردی ده‌رگه‌ه‌یت وان هاتن گرتن و قه‌ده‌غه‌کرنا، و ژنه‌گه‌ری هه‌ویت رژیمی

پارته‌ک دروشمیت پارتا خو قه‌گیریت، کو گرتدای و تایبه‌تمه‌ند بووینه ب کوردستانی و سه‌روکی پارتا خو مه‌لا مسته‌فا بارزانی و داخوازا نازادکرنا بارزانیان ده‌ات کرنا. ژ هه‌ژی یه‌ بیژین کو پشتی ده‌نگ و باسیت په‌یماننا ما بورتسموت به‌لاقبووین و کارتیکرنا خو ل سه‌ر هه‌ستی خه‌لکی و قوتابیان کری، خویشاندانا ل کولیژا ماڤ ده‌سپیکر و هه‌روه‌سا کولیژا پزیشکی و هه‌ژماره‌کا کولیژین دیتر قه‌گرتن و نه‌ف خویشاندانه به‌رفره‌ه‌یی بخوفه‌ دگرنا، نه‌ بتئ ل به‌غدا، به‌لکو سه‌رتاسه‌ری باژیری عیراقئ و کوردستانی، و نه‌ف خویشاندانه به‌رده‌وام دبن و رۆژا ٢٧ کانوونا دوویی ده‌یت هه‌ژمارتن ب توندترین رۆژا خویشاندانان و قوتابیی کورد روله‌کی هه‌ره‌گرنگ هه‌بوویه دماوئ لیژنا هاتی به‌ره‌ه‌فکرنا بو کولیژ و په‌یمانگه‌ها و گه‌له‌ک ژقوتابیی کورد هاتن بریندارکرنا.

ل قیره هه‌می هیزیت نیشتمانی دبنه ریزگر به‌رامبه‌ری جئ به‌جئ کرنا قئ په‌یمانئ و رسوادکه‌ت، و ل دو ماهیکی دشین قئ په‌یمانئ بن گورکرنا و هه‌ولین ژناقیرنا قئ رژیمی بدهت، پشتی لیکدان په‌یدا دبن دناقه‌ه‌را خویشاندهر و هیزین پوليسان ل سه‌رتاسه‌ر و هلاتی نه‌خاسمه‌ ل پایته‌ختی به‌غدا، دگهل که‌سا دبنه قوریانی زنده‌باری توند و تیزی و ژناقیرنا ژلایی رژیمی قه‌ هاتیه کرن دگهل ته‌قایا هیزین نیشتمان په‌روه‌ر.

پشتی سه‌رکه‌فتنا قئ راه‌پرینی و ژناقیرنا په‌یماننا بورتسموت، نه‌وا رژیمی دروست کری محمد صدري حکومته‌ک ل جه‌ئ وئ پیک ئینا و ل رۆژا ٢٩ کانوونا دوویی ل سالا ١٩٤٨، به‌لئ هه‌ر ل ده‌سپیکئ پارتی باوه‌ریی ناده‌ت رژیمنا صدري، ژبه‌رکو نه‌ف رژیمه‌ پیک هاتیه ژ نوینه‌ریت چینا ده‌سته‌لاتدار یا به‌رئ و گه‌لئ عیراقئ پیک هاتییه ژکورد و عه‌ره‌بان و پیکقه‌ خه‌بات کریه د راه‌پرینا کانوونئ دا و پیکقه‌ سه‌رکه‌فتن بده‌ستقه ئینایه و خه‌بات کریه بوو نه‌هیلانا رژیمنا که‌فن.

دخزیرانا ١٩٤٨ پارتی په‌یامه‌ک راگه‌ه‌اند و تیدا هاتبوو و هه‌له‌وشاندانا

نان - دوزمنی برسی

ب.وزرمزی ناکرمی - دهوک
Remziakrawi@yahoo.com

نهوژنی ئهفسانا سومه‌ری یا شیعیری یا ب ناڤ ودهنگ (ئهفسانا گلگامش) وئه‌گهر دناڤدا ل دویف نانی بگهرتین دی بینین کو په‌یقا نان ودارشتیت وی پتر ژ ۱۵ جارا دووباره بووینه‌قه و دی زانین کو عیراقییت کهفن دگوتنه نانی (خارنا ئهسمانی) وهک ئاثری بوو گرنگیا وی یا زیده دژیان و بیروباوهریت و اندا ولهوا هه‌تا نوکه ژی عیراقی سویندی ب نانی دخون و دکه‌نه شاهد ل سهر گرتیه‌ست و سهرده‌رییت خو بییت بازرگانی و جفاکی ولهوا ژی ده‌می عیراقی پرته‌کا نانی دبیین ل سهر ئه‌ردی رادکه‌ن و ماچی دکه‌ن و ددانه سهر ئه‌نیا خو، دپشکه‌کا دی ژ ئه‌فسانی نیشانه‌کا ئاشکرا دبیین بو نانی کو دبیزیت نان ستوینا ژیانیه و خارنا خه‌لکی باژیرایه و تاییه‌ت خارنا خه‌لکی باژیرتی ئوروک، دیمه‌نه‌ک فی تشتی به‌رجه‌سته دکه‌ت نهوژنی ده‌می قاره‌مان ئه‌نکیدو و خودانا مه‌یخانیه کو دشیت وی بکیشیت دچارچوقی پلانه‌کا داریتستی دا و وی دئینه‌ت باژیرتی ئوروک بو دیتنا مه‌زن و سه‌رکیشی خو (گلگامش)

گوربوویه سهر جادا و داخازا نانی دکه‌ن، وی به‌رسقدا وگوتی بوچی داخازا نانی دکه‌ن؟ بلا کیتکا بخوون...! شوره‌شا فرهنسا کو ئیک ژ مه‌زترین شوره‌شانه ددیروکا جیهانی دا، ئه‌گهری وی نان بوو و هه‌روه‌سا ژ به‌ر نانی ژیانا شاهزنا فرهنسا ب دوماهییک هات دوماهییکه‌کا تراژیدی ل سالا ۱۷۹۳ و سه‌ری وی هاته لیدان ب مه‌قصه‌لی پستی هاتیه گیران دناڤ شه‌قامین پاریس دئه‌ره‌بانه‌کا فه‌کری دا و هه‌روه‌سا نانی سه‌ریت چه‌ندین شاه وئیمبراتوریت دیترییت ئیخستین.

که‌س نه‌شیت بیژیت من ئیکه‌م سه‌وکا نانی یا داهینای، به‌لی ل دویف پیزانین دیروکی مصریا و سومه‌ریا ده‌سته‌کی بالا هه‌بوویه دفی بواری دا و ژ به‌ر وی بووینه خودان ده‌سته‌لاتداری بو ماوی هزاردها سالا وئه‌گهر نان نه‌با باژیرتی وه‌کی سومه‌ر و ئوروک و بابل ل میزوپوتامیا نه‌دبوون و هه‌روه‌سا باژیرتی منف و ئه‌بوو سمبل و نه‌خت ئاتون ل مصری نه‌دبوون. ئه‌گهر سه‌حکه‌ینه ئیک ژ که‌فنتین ده‌قییت نفیسینی بییت که‌هشتینه مه‌،

هه‌لکرنا ناگری و چیکرنا نانی دوو پینگاقین مه‌زن بوون مروف به‌ره‌ف ئاسته‌کی پیشکه‌فتی بری، ئه‌ف هه‌ردوو دیاریین ئه‌سمانی وه‌کی سومه‌ریا ناڤکرین وه‌کی کلله‌کی بوون ب خیرا وان مروف ژ ژیانا کومکرنا خارنی ژ سروشتی وه‌کی بالندا وئاژه‌لا به‌ره‌ف ژیانه‌کا دی چوو وشیا نه‌و بخو خارنا خو چیکه‌ت و بوو خو راکه‌ت و پستی هنگی بوو شه‌رفانه‌کی چه‌له‌نک دپه‌خه‌مه‌ت بده‌سته‌ئینانا نانی، چونکی نان ستوینا شارستانیایه ل هه‌می سه‌رده‌ما وئه‌گهر نان نه‌با چیدبیت مروقییه‌تی دا ب هزاران سالا پاشکه‌فتی دبواری شارستانی دا، ب نانی شارستانی وئیمبراتوریت مه‌زن ئاقابوون و ژ به‌ر نانی ب تنی هنده‌ک شارستانییت دیتره‌تن، ل به‌ر روناها و می مروف کومدین و ب نه‌بوونا وی ژیکه‌دین و ته‌راوبه‌را دین، ول قیره ناخفتنا شاهزنا فرهنسا ماری نه‌نتوانیت ده‌یته بیرا مه‌، ئانکو نه‌و ترانه‌کرنا ره‌ش ده‌می شیره‌تکاری وی گوتیی خه‌لکی

دهمی بهحسی دهرکه‌تتا نیسرائیلیا دکهت ژ مصری ژبه‌رکو نه‌شیان خو بگرن هتا هه‌قیری وان ب هه‌لیت وپاشی بکه‌نه نان دهمی تشتیت خو لیکداین وژ مصری ره‌قین.

جاره‌کا دی نان دیاردبیت د (سر التکون) دا دچارچوخی چیروکا برسی یا ب سهر نهردی مصری ونهردی کهنعان دا هاتی، به‌لکو نهردی ههمیی وه‌کی دسفری دا هاتی (وچ نان نه‌بوو ل نهردی ههمیی، چونکی برس گه‌له‌کا توند بوو ونهردی مصری ونهردی کهنعان ژ برسی دنالین).

ودناقریه‌کا دیار بوو دژواریا برسی کو ژبه‌ر وی مروف چیدبیت دهست ژ خو ونازادیا خو به‌ردهت به‌رامبه‌ر صهوکه‌کا نانی. جاره‌کا دی دخوبین د سفره‌ته‌کوبن دا ناخفتنا مصریا بو یوسفی دهمی گوتینی (بوچی نهم و نهردی مه ههمی پیش چاقیت ته بمرین؟ مه ونهردی مه بکره ب نانی داکو نهم ونهردی خو بیینه

وان دژیانی دا وپیدخی یه مری ههرگا‌ث شاهدیی بدهت: (من دهقی خو نه‌لغاندیه دژی چ مروفا ونه‌ز زه‌نگین نه‌بویمه ژ ملکئی غه‌یری خو ومن خو مه‌زن نه‌کره ل سهر کهسی ونه‌ز ب توره‌یی نه‌ناخفتیمه ومن نانئ دایه مروقی برسی وناث دایه مروقی تیپنی وجلک داینه مروقی رويس) ! نه‌ث دانپیدانا پیروز دهیت دچارچوخی دادگه‌هکرنا مری دهمی درئ یا خو دا دچیت به‌ره‌ف بده‌سته‌ئینانا ژیاننا ههر و ههر یا به‌خته‌وه‌ر د جیپانا دیتردا. نانی دگمل جوہیا چیروکه‌کا ههی ژبه‌رکو جوہی نانی ژ هه‌قیری هه‌لاتی ناخوون، دجه‌ژنا فوسح دا کو ئیکه ژ گرنگترین جه‌ژنیت وان بیت ناینی وشوینا وی نانئ نه‌هه‌لاتی دخوون وه‌روه‌سا دقیت ههر جوہیه‌ک به‌ری جه‌ژن به‌یت چ خارنیت چیکری ژ هه‌قیری هه‌لاتی ل ده‌ف خو نه‌هیلیت، نه‌وژی بسوتنا وان دچارچوخی رتوره‌سمه‌کئی دیارکری دا. سفره دهرکه‌تنی قی تیتالا ناینی دیاردکه‌ت

دقی دیمه‌نی دا نه‌ث دیالوکه رویددهت دناقبه‌را نه‌نکیدوی و نه‌قی ل چولی دژیت ودناقبه‌را خودانا مه‌یخانی:
(من نان دانا به‌ر وی به‌لی نه‌و شه‌پلی

به‌ری خو دایئ وسه‌حکری
چونکی نه‌نکیدو چ نزانیت
ژ خارنا نانی!
و‌قه‌خارنا شه‌رابئ به‌پیز
و‌که‌سی نه‌و فیر نه‌کره
خودانا مه‌یخانی ده‌قی خو شه‌کر
و‌گوت: نانی بخو نه‌نکیدو
نه‌و ستوینا ژیانئ یه
و‌قه‌خارنا به‌پیز ژ بیه نه‌و نه‌ریتی
وه‌لاتی یه
نه‌نکیدوی ژی نان خار هه تا
تژی بووی!

نان جاره‌کا دی دووباره دبسته‌فه ب چهن‌دین نیشانا دپه‌رتوکا مریا دا یا فیرعه‌ونی ودبسته گروقه ل سهر پاقریا مریا ژ گوننه‌ها وگروقه ل سهر باشیا

بهنده بو فیرعهونی وتوقی بده مه دا بژین
ونه مرین و نهردی مه نه بیته بیابان)..
نان ژبلی بهایی وی دتیرکرنی دا
هاتیه گریدان ب بهایتت مروقیایه تی فه،
وهکی نازادی وراستگویی وژیانا بهخته وهر
وتیرکرن ومهردینی و قهلسی و زیده باری
پیروزی وی کو بوو مه مایه ژشارستانی
مصری وشارستانی میزوپوتامیا وهل
نانی کرهه بیته نایکونهکی شیعی، لهوا
صاحب بن عباد دبیتت :

خهلکی چ تشت نه کرهه ونه فروتیه
چیتتر ژ نانی نه گهر برسی

بوون

وهوزانقانی مصری (حافز ابراهیم)
دبیتت پرتا نانی ریگره دناقههرا دهرونی
و حمزیت وی بیتت زیده (لاتمتگی
شهوات النفس جامحه فکسره الخبز
عن حلواک تجزیها)

ههروهسا (علی بن الجهم) دهمی
دهاقیتته ئیکی ژبهه قهلسیا وی دبیتت:
(من نه دزانی نان ژی فیتی یه
حهتا بو زید بن مه منصور هاتیه

خار)

وهوزانقانی وهغهمرکی (محمود
درویش) ل دوور نانی پشتی کرهه ناڤ
ونیشانن ئیک ژ هوزانیتت خو بیتت
قهشهنگ دبیتت :

(ئیبراهیمی رهنگی دو ماهیکه
بدهستفه دئینا

وههروهسا نه پینیا پیکهاتا
نیگارکیش و شورهشان بوو
وهلاتهکی تژی مروث و صه فصاف
وشهر

نیگاردر
ویتلین ده ریایی و کریکار و فروشیار
وگوند

وله شهکی تژی ب وهلاتهکی هیری
نیگاردر

د موعجزا نانی دا
وفیسته فالالا نهردی و مروقی

نیگاردر
نانی گهرمی سپیدهیا

نهرد صهوهکه کا نانی بوو

روژ خهزالهک بوو

ئیبراهیم ملله تهک بوو د صهوکا نانی
دا

ونه نوکه دو ماهیکه ... دو ماهیکه

سه عهت شهشه

خوینا وی یا دنانی ویدا

نوکه سه عهت شهشه)

ههروهسا نان بوویه ناڤ ونیشانن
چهن دین پهرتوکا دگهل بیهنا وی یا خوش کو
هه رگاف دبیرا مه دایه وهکی (نانی ترسی)
بی نقیسه ری مه غری محمد شکر
(کچکا نانفروش) یا کازافییه و (پره تکا
نانی) یا سامی الجندی و (نانی هسک)
یا گالیری ماسونا وههروهسا (خه ما مه
نانه) یا مازن مه عروف و (نان وروندک)
یا بیار روفانیل و بدههان پهرتوکیتت دیتر
بقی رامانی.

نهم دزاین کو نارمانجا ههمی شهرا
نانه، بهری کو نارمانجا وان خهلک و
تشتیت وان بن، و ژبهه کو دهولهت هزر دکهن
کو دهمی کونترولی دکهن ل سه زکیتت
ملله تا دی کونترولی کهن ل سه دل و نهقل
وئیرادا وان، ل قیره یه غدا دهیتته بیرا
من کو دشینن دیروکا وی کورتکهین ب
دوولایه نیا برس و نانی، چونکی ههمی
شهریت رویداین ل دوور قی باژیری، نان
تیدا چه که کی کوژهک بوویه ول هه مان دم
رزگار که بوویه ژمرنی، دی زقرمه سالا
۱۷۳۳ دهمی شاه نادر دور پیچه کا ب ترس
دانایه سه به غدا ب مه ره ما داگیرکنا وی،
زانایی جفاکی بی عیراقی (علی الوردی)
ل دوور وان روژیت رهش دبیتت (دور پیچ
حهفت هه یفا قه کیشا و نه حمه د پاشا والیی
به غدا تیدا خوراگرتنه کا بی میناک دیارکر
ونه گهر نهو نه با به غدا دا زویکا ته سلیم
بیت) وههروهسا دبیتت (برس گه هشته
را دهکی هندهک کچکا کو دفروت به رامبه
صهوهکه کا نانی جهی ... برس ل به غدا
زیده بوو و خهلک نه چار بوو صا و کیتکا
بخوون) و (علی الوردی) به رده وام دبیت
ل سه قه گیترا نا وان رویدانین تراژیدی

د پهرتوکا خودا یا مه وسوعی (لمحات
اجتماعیه من تاریخ العراق) و دبیتت
روژه کی نادر شاهی شاندهک فریکر ژ
زانایا بو ناڤ به غدا دا گه نگه شی بکهن
دگهل زاناییتت وان، بهلی دراستی دا وی
فریکر بوون دا بزنان کانی برس گه هشتیه چ
را ده ل ویری و والی نه حمه د پاشای نهف
تشته زانی لهوا کومیتت نانی دانانه دریکا
واندا و گوته فروشیارا گازی بکهن بهایی
نانی چار فلسن).

سه رکردی صهفه وی نادر شاه هاته
خاپاندن ب قی حیلن و به غدا رزگار بوو ژ
داگیرکرنی، بهلی ههروهسا نان بوو نه گهری
مرنا ب هزاران خهلکی وی.

وهسا دیاره کو نان وهک چهک دی
مینیت ئیک ژ چه کیتت ژ ناڤیرنا بکوم کو
به ره مه مینهریت قی کهرستی ستراتیژی
دشین بکارینن وهک ریکه کا کوشتن
و داگیرکرن و ره زیلکنا ملله تان، دبیتن
نه مریکا مه زنتین به ره مه مینهری گهنمی
یه ل جیهانی و نهو ل دویف به رژه و نه دبیتت
خو چاره نقیسی گه لهک ژ ملله تیتت جیهانی
برتقه دبهت بریکا قی کهرستی کاربگهر،
نانکو گهنمی وههروهسا دبیتن نه مریکا
ب ملیونا ته نیتت گهنمی دهاقیتته دناڤ
ده ریایی دا داکو هه فسه نگیه کی پهیدا بکهت
دکاروباریت خودا ل جیهانی و نهو نه گهری
کهفتنا ئیکه تیا سو قیتی بوو ل دویف
ده برینا هندهک شلو قه کهریتت نابووری ل
جیهانا نازاد . وبلا نهم کورد ژبیرنه کهین
نهو تشتیتت ب سه ری مه هاتین دهمی نهم
چوینه (چه لی) دره قا میلونی دا ل سالا
۱۹۹۱، دهمی فروکا گینیکیتت ناری ونانی
وصه مونا و جوریتت کیکا بوو مه فریدکرن و نهم
ل دوور کومد بووین ژبهه برس و مان دیبوونا
مه بدریژا هیا ریکتی داکو رزگار بین ژ
رژیم صه دامی، ههروهسا دقتت ژبیرنه کهین
سالیته دور پیچا نابوری وهه ژاری پشتی
دور پیچا نیقده وله تی ل سالیته نوتان ژ
چه رخی بوری دژوار بووی ل سه عیراقی ب
گشتی و کوردستانی بتایبه تی، ودقتت نهم
نابوری بکهین دبکارنیا ناری ونانی
و ژقه ستا پویچ نه کهین.

رهمه زان و هه تکبرنا هه ژاران

وهفیدا چهلکی

ول سهر شاشا نههینه نیشادان و وان کهمسان نهکه نه ریکلامهکا بازرگانی، یان یا سیاسی، وناقیت وان تومارکهن ل دهف خو داکو ههر خیرخوازهکی بقیت هاریکاریا همژارن بکهت، ئیکسه ریکا ناڤ وپیزانینیت وان بدهنی، نهو ریکا نوکه دهیته بکارئینان دژی بنه ماییت مروقینه وب کارهکی نهشارستانی دهیته ل قهلهمدان، یادیاره هیشتا نم نهگه هشتینیه وی ناستی بلند یی کو نم دبیزین نم وهلاته کین دگهل شارستانیته تی وتهکنولوزیا جیهانی برتقه دچین، باشه ریکخراویت جفاکی مهدهنی ب ئه رکی خوی مروقیه تی رابن و نههیلن نهف رهنه کاره دناڤ جفاکی داهه بن، و نم ژی ببین خودان وهلاته ک پروی شارستانیته وپیشکفتن وریزگرتن ل ههمی بنه ماییت مافیت مروقی، نهغه ئه رکی سهر ملی کهسه کی فی وهلاتی یه کوههول بدهت وهلاتی خو به رب ناستیت پیشکفتی بهت دهه می بواره کی دا، داکو چ کهس نهکه قنه دوی ناستی دا کو رویی شارستانیته تی ل وهلاتی کیم بکهن و دخازی ژ بازرگان و پیچیبوی و هیز و نالییت سیاسی و سازییت راگه هاندنی دکهین کو دهست ژقی ریکلام کرنی بمردهن و بلا نهو کهل و پهل و سیاسه تا خول سهر حسیتا فان همژاران نهکهن و به لاف کهن و بلا نهف کاره ب بهرزه ی و دوبر ژچاکیت کامیرا بهینه کرن و باش بزنان ب فی ریکا هوبن دکهن پشتی چند ساله کی دیتر، نم دئی کومه کا مهزن ژ جفاکی خو کهینه کهسیت شکهستی و شهرم ژخو کری و دئی بنه کهسیت بی بهرهم و سهقهت، ل شوینا فی کریاری بلا نهو نالی بزاقی بکهن ههر مالباته ک و کهسه کی ژقانا کاره کی بوو پهیدا بکهن و بزاقی بکهن کو بنه کهسیت خودان شیان و بهرهمدار.

برینه کا کویر دناڤ دهرونی وان دا وچ جار ساخ نابیتته فه، چونکی ههستی وان یی دهرونی دهیته شهوتاندن وههست ب کیماسی دکهن دناڤ جفاکی دا، تاییهت زاروکیت وان دهمی دچنه دناڤ هه قالیته خودا دلتهنگ و مهیلن دبن وشهرمی ژخو دکهن، ئه ری نهغه ژی نهکوشتنه؟! ل فی مهها پیروز لی دکهنه ژهر ونهو ژی مروفن وان ژی ژیانه کا پروی خوشی وبهخته وهری دقتیت، نه یا ب وی رهنگی نهو تیدا دژین، نم ههمی مروقین و کوریت فی جفاکی نه، ئه ری بوچی نم هوسا سهرده ری دگهل فان مالبات و مروقان دکهین، گوننهها وان چیه کو نهو دهه ژارن، یان، دنهساخن، یان خودی رزقی وان وهسا دایی، بلا نم ویزدانا خو بکاربینین و سهرده ری کا وهسا دگهل بکهین کو وان بریندارنه کهین، ل وان ریکا ب گهرین کو چاره ک هه بیت بوو کیمکرنا همژاریا وان، یا ژهه میی گرنکتر نهوه حکومهت ب ئه رکی خو رابیت و ریکیت چاره کرنی بوو فان خیزانا ببینیت و نهو خیزانیت بی مهه یانه پیدقیه بوو وان راتیه کی هه یقانه دابین بکهت و وان کهسیت نهخوشییت گران ههین هه یقانه رهوانه ی دهرفه ی وهلاتی بکهن ل دویف شیانان و بیت چاره یا وان ل ناڤ کوردستانی هه ی بلا لیژنه کا نوژدارا پیک بینن کو بی بهرامبه ر چاره یا وان بکهن، نهف چهنده ژی دئی بیت نهگه ری کیمکرنا هه ژاری دناڤ جفاکی مهدا، وباشه دهزگایه ک بهیته دامه زانندن ب ناقه کی کو بی تاییهت بیت ب وان خیزانا فه دا نهوژی دبی بهر نه بن ژمافیت خو، چونکی نهوژی کچ و کوریت فی جفاکی نه وان بارا دهه ر تشته کی فی ملله تی دا هه ی، داخواری ژهه می وان کهس ولایه نا دکهین دهمی دقتیت هاریکاریا وان بکهن بلا ب تهرزه کی بکهن کو کهس نهزانیته

دمهها رهمه زانان پیروز دا گلهک نالی، یان کهس بو خوب دهرفهت دزانن و بوو بهرزه ونیدیته خو بیت تاییهت، یان کهسوکی، رادین ب سهره دان وهاریکاریکرنا خیزانیت همژاران و ب کورمه کی دیارگری یی پاره ی، یان تشته کی دیتر، کو چ تشته کی وهسا یی بهرچاڤ ل ژیانان وان نا گوهوریت، و نهو فی چهنده ی بوو خوب فهخر و شانازی دزانن ودکهنه منهت ل سهرسه ری فان همژاران، یان دهمی کهنالیته راگه هاندنی سهره دانا فان خیزانیت بی دهسته لات دکهن و ئیش وژانیت وان ب ریکا کامیره و شاشه یا خو ددانه بهرچاقیت خه لکی، ئه ری گه لو نهغه ژی ناهیته هه ژماتن ب دژواریا ب دژی کهس و مالباتان دهیته کرن؟ کو مروقان ب ساخی دکوژن...؟! و ب هویری وان ئیش وژانیت وان و بهرتهنگی وخولیسهریا نهو خیزان تیدا دژین، هویرک هویرک نیشا خه لکی ددهن دا دلته خه لکی پی بسوژیت، ئه ری نهغه نهکوشتنه...؟! نهف چهنده دبیته کاره سات بوو وان خیزانا وههستیته وان ب گرانی بریندار دکهن و ناگر تی دکه قیت ودبیته

ژ شوینه وارین دهقرا ئامیدیه..

شوینه واریت گوندی بیناتا

پشکا پینجی

و وهکی ژ وی پاشمایین شوینه وارین مای (دیر و قهسر) ههردوو ل فی جهی هاتینه ئاڤا کرن، ههتا نهۆ ژ پاشماییت بهران لی ههنه.

دیرا گوندی بیناتا كهفن:

تهنی ژ شوینه واریت گوندی كهفن هندهك ژ پاشماییت دیرا گوندی ماینه، كو ئهف دیره ل سهر شتواری دیریت رۆژههلاتی هاتیه ئاڤا کرن و ب بهری گه نمی (بازی) یی دارژتی (ب روی) .. و ژ دوو ژۆران پینكهاتیه، ژۆرا سینگی رووبهری وی (٦ م ٤ X م)، پاشی ده رگهههکتی ب شتوی کفانی (قوس = ئاقدی) دچیته ژۆرا دووی ئهف ده رگههه (١,٥ م) فرههه و (٢ م) یی بلنده، ژۆرا دووی (١٢ م ٦ X م)، و فرههیا دیواری (١ م)، هه می ب بهری بازی و کسلئ هاتیه ئاڤا کرن.. دیواری بیتسا دووی ژ لایین باشۆری دوو پهنجهرت مهزن تیدا ههنه، كو دكهئنه لایین بهربهاقی (حهوش) دیری دا، و

گوندی بیناتا (بیناتا):

بینایا: پهیههكا كلدانیه و ل دویش گوتتا (أبو سهلام)ی دیبژیت: دوو رامانا ددمت، یهك ژ وان ب رامانا (نك مه)، یهك ژ ب رامانا (مالا كانیا = بیت العیون).

جهمیل شیلازی

بیناتا:

ل رۆژئاڤایی گوندی بیناتا ب دویراتیا (٥٠٠ م) بو لایین ملیت میرا، شوینه واریت دیرهكا گهلهك كهفن لی ههیه، كو نوکه ژ هندهك ژ بنه ماییت دیوارین وی ماینه و دیاره ب هسکه بهری هاتیه ئاڤا کرن، لی ژ بهرکو جهی وی ب شهفران هاتیه هه لشکافتن، لهوما ل گهلهك جهان شوینه واریت سهر عهرد ییت دیواران نه ماینه، ب دروستی نهخشی وی ناهیته خویا کرن، و دیاره ژ ئهفه نه بهس دیر بوویه، بهلکو خانیهك ژ د گهلا هه بوویه، چونکه هندهك دیبژنی گری دیری، هندهك ژ دیبژنی قهسرا قهشهی،

جوگرافیا گوندی:

ئهف گونده دكهئته باشۆری گوندی قهدهشی ب دویراتیا نیزیکی (١٥٠٠ م)، سهر ب ناحیا سهرسنکی قهزا ئامیدی یه.. ئهف گونده یی مهسیحیانه و ژ كهفن وهره هاتیه ئاڤا کرن. بهلی گوندی بیناتا یی كهفن نیزیکی (٥٠٠ م) ژ گوندی نوی، پيدا تره بو لایین باشۆری.. بیناتا كهفن سال ١٩٦٣ ئی هاتیه چولكرن دگهل گوندیت دی ییت مهسیحیان وهك هه مزیکئی و بلیجانکی و ئینشکی.. هتد ژ لایین مهسیحیان قه بهرهف مويسل و بهغدا قه چووبینه، كو تهنی ژ گوندی كهفن شوینه واریت دیرا وی ماینه و گۆرستانا وی.. ههر وهسان نوکه دوو دیر د گوندی نوی دا ههنه، یهك ژ وان ل پشتی ریکههفتنا (١١) ی نادارا سال ١٩٧٠ ئی دگهل گوندی هاتیه ئاڤا کرن، پشتی ژ لایین حکومهتا عیراقتی قه هاتینه بهدهلقه کرن، و یهك ژ د سال ٢٠٠٦ ئی دا هاتیه ئاڤا کرن.

ژ شوینه واریت گوندی: گوندی بیناتا یی كهفن چهندين شوینه واریت كهفن لی ههنه، كو كهفتاتیا گوندی دسهلمینیت، نهۆژی ئهقهنه:

دیرا گوندی بیناتا:

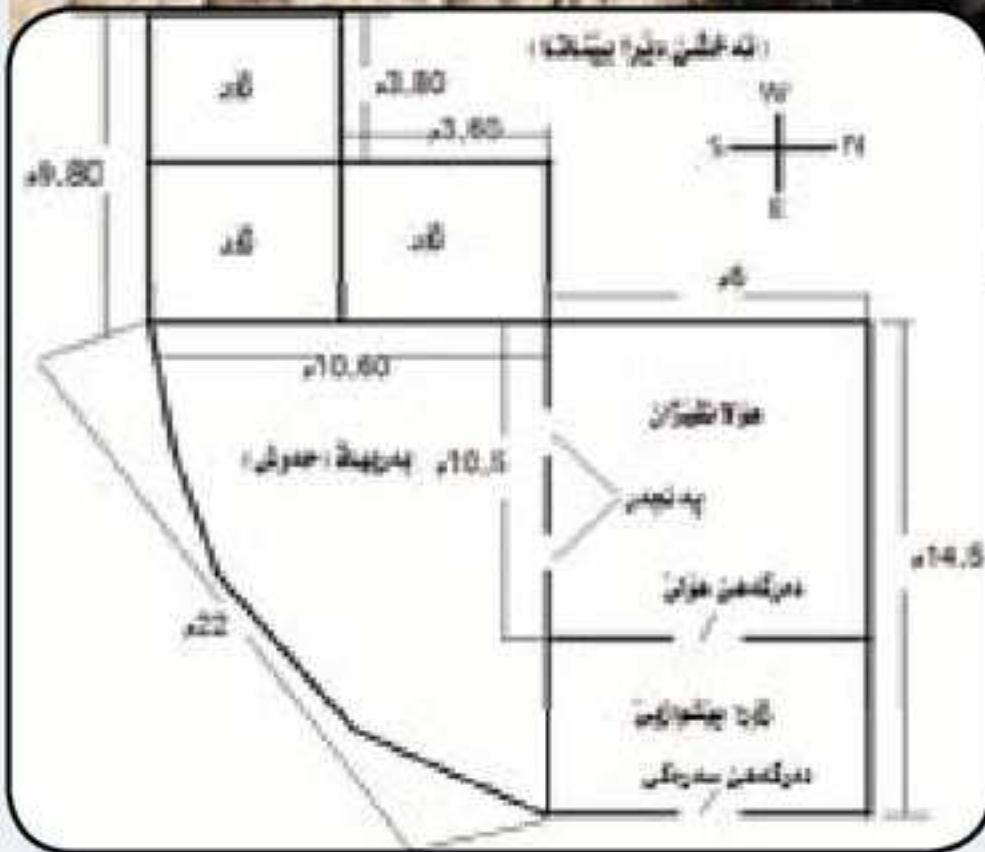
دیرهك كهفن ل رۆژئاڤایی گوندی

گوندی باشۆری

هولا نقیرا دیرا بیناتا

ب دويراتيا (۲۵۰م) دوو
کوتهلین ناشی تا نوکه
شوینه واریت ماینه، نهوژی
نهغه نه:

کوتهلا سهری:

نهف کوتهله د

کهفره کی بهری خیزی

هاتیه کولان ب بلندایا وی (۱۱۰سم)،
و پاشی دهری وی ب بهران ب شیوی
کوتهل هاتیه نژین، دیسان بنی کوتهلی
ژی ب بهران هاتیه نژین، فرهیا تیری
کوتهلی (۱۶۰سم)، و فرهیا دیواری
کوتهلی (۱م) بلندایا کوتهلی نیزیک
(۳م)، و ب بهری گهنمی (بازی) و
کسلنی هاتیه ئافاکرن.

کوتهلا دووی:

نهف کوتهله دکهفیه باشوری کوتهلا
ئیکی ب دويراتيا (۲۰۰م) دکهفیه دوو
شاخا شیفا ملی میرا و شیفا بیناتا،

دیواریت ژ ناخدا چند په نجرکهک تیدا
هه نه ب شیوی (لاکیشه و چوارگوشه)، کو
چرا تیدا دهاتنه ههلکرن و دیسان تشت
دکره تیدا. دیواریت وی د ناقبهرا (۲ -
۳م) ماینه نه هه رفتین، نهف دیره ژ بهری
و کسلنی هاتیه ئافاکرن.

هه ل باشوری دیری دیوارهک نیف

کفانی ب درتیا (۲۲م)، کو نهغه وی
چهندی دیاردهک، نهغه دیواری هموشا
دیری یه.. و ژ کوژی دیواری ده رگههی
سه ره کی یی دیری نهف دیواره هاتیه
گریدان ب دیواری ژوره کی فه، کو دبیت
نهف بهر بهاقه یی دیری و خانی بیت.. و
سی ژوریت دی ل باشوری رورثاقایی هه نه،
نهوژی ژورا باکوری (۳،۶۰م ۳،۸۰م)،
و ژورا باشوری (۷م ۳،۸۰م)، ژورا
رورثاقای (۷م ۳،۸۰م) ه.

کوتهلین ناشی:

ل رورثاقایی گوندی بیناتا یی کهفن

نهف کوتهله هه می ب بهر و کسلان
هاتیه ئافاکرن، فرهیا دیواری کوتهلی
(۱۶۰سم) و ب شیوی کوتهل (بازنهی)
هاتیه ئافاکرن، بلندایا کوتهلی نهوا می
ل هندهک جهان (۳،۵۰م)، فرهیا تیری
کوتهلی (۱۶۰سم) کوراتیا کوتهلی ژ بهر
وان بهر و گلشیت کهفینه دکوتهلی دا،
تهنی (۱۲۰سم) دهیته دیتن، وهکو دی
تژی بهر و گلش بوویه، هیشتا گهلهک
ژ پاشماییت کوتهلی مایه نه هه رفتیه،
نژینا وی ب شیوه کی نه اندازه یی گهلهک
جوان هاتیه نژین.

که قری میر حاجی ل بامهرنی و خواندنهك

وبهرمایه دیتن، وهکی گهریت ژوریت خانیا، دبیتن میری ئاف ژ کانیتت (گیزیت جوندیا) ئینابیتته ئافاهیئ خو ژبهركو کانیتت ناقبری دکه قیتته هنداقی ئافاهیئ میری، نیتزیکترین کانیه ژ ههمی کانیتت دی بوو ئافاهیئ میری، وشوبرهیت ئافاهیئ میری دیاردکهن ئهوزی سی دیواریت دریتز وبلند وژیک جودا نیتزیک ئیکن، دکه قنه رهخی روزئافاهیئ ئافاهیئ میری، بیتگومان ئهقه بهرمایتکیت شوبرهه کا مهزنه ل ئافاهیئ، یان قهسرا میرحاجی، ژلایهکی ديقه وهسا دیاره میری ناقبری تنی چهپهر وشوبرهه ئافاکرینه رهخی روزهه لاتی، دیسان چهندين ژووریت خانیا ل دویف ئیک ل سهری که قری هاتینه نژاندن و تا نوکهزی وهکی ههرفته دبهرچاقن، وهسا دیاره

وبلند ههیه دناث توخیئ روبهري ئهردی بامهرنی ل هنداقی تاحی گهلی، باکورئ روزئافاهیئ بامهرنی ههیه، دهیتته نیاسین ب که قری میر حاجی، بیتگومان ئهقهزی باشتیرین بهلگه وگروه ددهته بهرپهریت که قناتیا بامهرنی کو کهسهک ههبوویه ب ناقی میر حاج دهستهه لاداری ل بامهرنی ودهوروبهراں کرهه ل سهردهمهکی دیروکی یئ نه دیار.

پشتی چهندين سهرده دانیت مهیدانی بوو سهر ئهقی جهی، ههر ئیک ژ (عهلی نوری و بلند عهبدولا و ئیسماعیل جهمیل) مللیت خو دانه بهر لیگه ریا نا مهیا مهیدانی، پشتی لیگه ریا نه کا هوبر ل دهوروبه ریت که قری دهیتته نیاسین ب (که قری میرحاجی)، مه چهندين شینوار

کارزان محمد حسین بامهرنی

ههبوونا ناقی میر حاجی ل بامهرنی بیتگومان دیروک و شارستانیه کا نوی ددهته بامهرنی، تا نوکه که قرهکی مهزن

ديار بڪهه ڪا نقش و قنيتا مير حاج ڪي
يه، ڙبهه رڪو چ بهلگه وگروڦه بدهست
من نه ڪهفتينه وچ ڙيده ريت ديروڪي
ديار نه ڪريه و تا ناڦريه ڪا ڪورت وڦهبر
ڙي نه دايه مير ڦي ناڦري، ههروه سا
نهو ڪهسيت ل سهر ديروڪا بامهرني
نقيساي ههه ناڦي مير حاج هاتيه
ڙبير ڪرن، سهره راي شينواري ت مير
دڪهڻه نيڦه ڪا توخيبت بامهرني.

دهه من:-

۱_ سهره دانه ڪا مهيداني (ڪارزان
محمد حسين بامهرني دگهل ئيسماعيل
جهميل ئيسماعيل و عهلي نوري و بلند
عهبدولا) بو ڪهڙي مير حاجي.

۲_ ئيسماعيل جهميل ئيسماعيل
نهڻ پيڙانينه ڙ رهمه تي بابي خو
وهرگرتينه نهو ڙي بوو من ههه نهو
پيڙانين گوتن، گهلهڪ سوپاس ڙ بهر ڙ
ئيسماعيل هار بڪاريا وي دگهل من
ڙبوو بهر ههڻ ڪرنا نهڻي بابه تي.

رهنگه ڪي ههبيتن هاتيه بامهرني، ل وي
سهره ده مي دا بامهرني پشڪهڪ بوويه
دتوخيبي ميرگهه ناڦري، يان ڙي
دبيتن مير حاج ڙ قنيتا خوفه ڪهسهڪ
بوويه ڙ بنه ماله ڪا خه لڪي بامهرني
بخوبو يه، دبيتن گوپيتا ڪهڙي نهو
دبيڙني مير حاج نه هاتيه بڪارئينان
وهڪ بنگهه ڏهسته لاداري، بهلڪو
جهي سهران وگهشت وگوزاريت ميري
بوويه دگهل خه لڪي بامهرني، پاشي ب
بوورينا دم و سالي ت نهو ڪهڙ هاتيه
نياسين ب ڪهڙي مير حاجي ڙبهه رڪو
دبيتن ڙهه ڙو بيرو بوچونيت ميري ناڦري
بوويه، نهو ڪهڙي بلند ههلبڙارتبيتن
وهڪ جهي گيرانا سهرانان، ڙبهه رڪو
جوگرافيا ڪهڙي يي بلند و زال ل
سهره مي توخيبت بامهرني؟ نهڻه
وچهند پسيار و بوچونيت دي دي هينه
ڪرن ڪا ڪه سايه تيا ميري ڪي يه؟
ل دوماهي نه نه شيم چ نه نجاما

نهو رهخ تني توشي هاتنا هيرشيت
هيرشڪهرا (دوڙمنان) بوويه دڙي مير
حاجي و لهشڪهري وي ل بامهرني،
ديسان بنه ڪهڙي مير حاجي رهخي
روڙهه لاتي جههڪ هاتيه گوگردن
وڪولان ب نهخشه ڪي نه اندازاري جوان
وريڪ و پيڪ، جههڪي بلند وڦهشارتي
يه ڙهندهڪ رهخا، دبيتن نهڻه جهي
زيره قاني جهي بيتن.

مير حاج ڪي يه؟

نفس و قنيتا مير حاج تانوڪه
نه هاتيه ديار ڪرن وچ ڙيده ريت
ديروڪي بهحسي وي نه ڪريه، ل دويڦ
شينواري ت ههبي ل جهي ب ناڦي
وي هاتي ناڦڪرن، دياره نهڻه ميره
شيايه ب هه مي هيز و شيانيت خو
دهسته لاتي ل توخيبي بامهرني
بڪه تن. يانڙي نه دويره مير حاج
ههه ڙ ناڦي وي دياره ڙيڪه ڙ ميڙيت
بنه مالا ميرگهه به هدينان بويه، ب ههه

حهسهن مهجید: ئهو خویشک و دایکیت خزمهتا شورهشی و پیشمه‌رگه‌ی کری ههر چ بوو بهیته کرن یا کیمه

حهسهن مهجید، خه‌لکی دمقهره شیخان، ناحیا قه‌سروکی ل گوندی میټکا سه‌ری، ل سال ۱۹۵۷ هه‌ل قی گوندی ژ دایک بوویه و خاندنا سه‌رمته‌ی ل گوندی مریبا بریه سه‌ری، بو ماوه‌کی ل دمقهره شیخان پیشمه‌رگه‌یه‌تی کریه وه‌ک خاندن قوتابییه ل زانکویا نه‌وروز ل قوناغا سیی ل باژیری دهوکی، نوکه ژی به‌رپرسی ریکخستنا نقیسنیگه‌ها لقا ۲۰ ل شیخان، سی هه‌قزین هه‌نه، بابی هه‌شت کچ و هه‌شت کورانه، ب زاروک قه قوتابییه.

دیدار: سیوف مه‌هد

های ژ وان و وی زه‌مدت و رهنجا وان دیتی نینه؟

حهسهن: ئه‌و خویشک و ده‌یکیت مه‌ بیت وی وه‌ختی ههر چ بوو بهیته کرن یا کیمه، چونکی پیشمه‌رگه نه دشیا به‌رده‌وامیی ب خه‌باتا خو بدهت ئه‌گهر هاریکاریا وی ده‌یکتی و وی خویشکی نه با، ئه‌گهر ئه‌م پیچه‌ک ب وژدان باخشین ههر ئیک ژ مه به‌ره‌مه‌تی خو بی وه‌رگرتی، ب تنی ئه‌و نه‌بن، چونکی ماده‌م کوردستان رزگار بوو ئه‌قروکه مه حکومت و په‌رله‌مان و ده‌ست‌ه‌لاتا خو یا سیاسی هه‌یه.

سیلاف: بوچی هه‌ون ژ لایه‌ی خوقه گفاشته‌کی ل سه‌ر حکومتی و حزبی ناکهن کو هزره‌کی ل وان ژنیت شورشگیر بکهن؟

سیلاف: وه چاوا ناټ چهل و چیا و دژواریا داگیرکهران دا ژيانا خو ده‌رباز دکر؟

حهسهن: ژيان وی وه‌ختی گه‌له‌ک یا دژوار بوو، ل وی ده‌می من دوو خیزان هه‌بوون، و هه‌روه‌سا ده‌یک و بابین من ژی ل ده‌ف من بوون، بارگرانیه‌ک ل سه‌ر ملیت من بوو، ئه‌م ل وی ده‌می ل ده‌قهره به‌رواریا بووین، ل گوندی شه‌که‌فتی، جامیتریا گوندیا من هه‌ست ب هه‌ندی نه دکر کو به‌پرسیاریه‌کا خیزانی یال سه‌ر ملین مه، چونکی گه‌له‌ک د هاریکار بوون ل گه‌ل مه.

سیلاف: تو چ د بیتری بوو وان ژنان بین کو سه‌خبیریا وه دکر و وه‌کی دایک و خویشکیت وه هه‌ون ل هه‌مبیتزا خو دگرتن و ئه‌قرو دپشت گوه هافیتینه و که‌سی

سیلاف: وه‌ک دیار هه‌ون قوتابیینه و ل گه‌ل هندی تو بی ب کاری خوی روزانه قه ژی مژویلی، تو چاوا سه‌رده‌ریی دگه‌ل دکهی؟

حهسهن: نه‌ز ده‌می سپیدی روزانه دچمه دواما خو یا حزبی، ل ئیشاریا ژی نورمال دچمه کولیژی.

سیلاف: چ تشت بوون هه‌ون هانداین کو په‌یوه‌ندی ب ریزین شوره‌شی بکهن؟

حهسهن: بیتگومان زولم و زوریا رژیمی ل وی وه‌ختی ل سه‌ر کوردا پالده‌ره‌کی گه‌له‌کی سه‌ره‌کی بوو گه‌نجین کوردا بچنه دناټ شوره‌شی دا، ئه‌ف ئازادیا نوکه وی ده‌می نه بوو، یادی دوزه‌که، قه‌زیه‌که، یا ملله‌تی مه و ئه‌و ئه‌رکی ل سه‌ر ملین مه بوو و هه‌ستی نه‌ته‌وایه‌تی ل دناټ مالا مه دا یا ب هیز بوو.

سیلاڤ: هوون وه رار و پيشقه چونا
جفاكى ل كوردستانى چاوا دبىن؟

حسهن: ئەز دبىنم گهلهك يا
پيشقه چوى، كوردستان ب ئالى جفاكى و
رهوشه نىبرى و تىگه هشتى ئه، گهلهك يا
پيشقه چوى، ئەم بىت دكه توارهكى دا دڤىت
ئەم ژى خو بگونجىن، كوردستان گهلهك
ژ دهورو بهرىن خو چىتره.

سیلاڤ: تو ئىك ژ وان كسايى ته
پتر ژ ژنهكى ئىناى چ نهگه بوون هوون
پالداين كو قى چەندى بكهى ؟

حسهن: بىگومان ئەڤىن ژ ژنهكى
پتر دبىن ئەو بخو كارهكى نه باشه،
ئەز پيشته ئانى لى ناكەم و ئەز دژى
قى چەندى ئە، گهلهك ههڤال من هه نه
ئەز لى بويمه رىگر كو بكه نه دوو ژن،
بىگومان هەر ئىكى د ژيانا خودا كاودان
بوو چىدبىن و كارتىكرى ل سەر ژيانا
وى يا خىزانى دكه تن، دەمى من بوو
جارا ئىكى خىزان پىك ئىناى، ئەز بى
بچوهىك بووم و من چ ژخىزانى نه
دزانى، نانكو من نه هه لىبژارت بوو و بوو
من وهكى گرپهكى چىبوو دبىت ئەز ژنهكا
دى ژى بىنم ئەو (عوقده) خلاس نه بوويه
و من چ ئارىشه ل گه ل خىزانانا خو يا ئىكى
ژى نىن.

دهردەسەرى بىن دىتىن.

سیلاڤ: ئەو نارمانج و هىڤىتن وه
هه لگرتىن و بهر ب شوره شى قه چوین
چەند ژ وان هىڤىان ددلى وه دا ماینه و
ب جهنه هاتینه؟

حسهن مهجید: مه وهك پيشمه رگه
ئىك ئومىد هه بوو و باراپتر بىن هاتینه
ب جههاتن، مه د گوت ئەم دى زفرینه
بازىرا و ئەم زفرینه بازىرى و مه حكومه تا
خو هه بىت مه په رله مانى خو بى ههى تنى
يا گرنگ يا ماى ئەو ژى بىنه دهولهت.

سیلاڤ: هوون ب تىگه هه
رهوشى بىرى كا شوره شگىرى و چىايى
پهروه رده بووینه، هه تا چ راده هوون شىاينه
خو دگه ل تىگه و لوژىكىت سهردهم خوب
گونجىن و بىنه ئىك ژ رىس و تهڤنى
نوى بى جفاكى؟

حسهن: بىگومان ئەڤىن ب پهروه ردا
شوره شگىرى هاتبىته پهروه رده كرن
هه ردهم بى رهقه و هه ژ عونڤى دكه تن و
دكتاتوربىته دكه تن، دپيشمه رگایه تنى دا
ئەم حاكم بووین، هه ر تشتهك ددهستى
مه دا بوو، بهس ئەم نوکه خو د گونجىن
ل گه ل رهوشه نىبرىا نوکه و ئەو ته كنولوزىا
نوکه ئەڤرو يا بويه شاشهكا بچووك تا
رادهكى ئەم شىاينه خو بگونجىن.

حسهن: گهلهك جارن ئەڤ بابە ته
هاتیه گهنگه شه كرن، جارەكى ئىكه تىا
ئافره تان پى رابوون و ئاڤىن وان ژنان
نڤىسین كو گهلهك زهحمەت برىن و ئەڤىن
بهرنىاس، مه ئىكه تىا ئافره تان راستپارد
بوو، بهلى تىتالهك بى ل ملله تى مه
ئەز پىچه كى ب راوشكاوى دبىژم ئەڤىن
چوینه بهركى دى ۲۴ هزار ناڤا نڤىسین
و چ سه ر ژمىرىت دروست نه بوون، ئەگه ر
ناڤ هاتبە نڤىسین ۱۲۴ هزار كەس ناڤ
بىن هاتبە نڤىسین كو ل بهركى بوون،
ئەڤ ئافره تىن زهحمەت دبىن مه حدوودن،
راسته گهلهك ئافرهت ل دهڤه رى بوون،
بهس ئەڤىت رول هه بىن و بهرنىاس مه
داخاز ژ لژنىت خو بىن ناڤخوبى كرن
كو فان ناڤا بنڤىس، هه ژمارهكا هوسا
هاته نڤىسین خه لكه كى دى بى زهحمەت
نه دبى ناھىلن مفای ژى وه رگرن، بو
نمونه پيشمه رگىن ئەیلونى مه هه ژمارهكا
دهستنىشانكرى هه بوو و نوکه پىنج
به ران بهر هاتبە نڤىسین، ژ بهر هندى
دڤىت ملله تى مه پتر به پته رهوشى بىركن
دەمى داخازا توڤه كا تا بىهت دكه بىن و
بىژنى مه دڤىت ئەڤى توڤى زهحمەت يا
دبى دا حه قى وى بدەبىن بو وان ب تنى
بىه پىلین، ئەم هه مى كوردین مه هه مىا

دهول و زورنا و شاندا ههستیت پشکا کوردی

پتريا خهلكى پشكا زمانى كوردى ب پشكا دهول و زورنايى ب ناف دكهن و ئەفه ژى دلگرانيى ل دهف قوتابییى قى پشكى پهيدا دكهن، ووسا هزر دكهن كو قى پشكى چ بوهايى خو نينه، لهوا ب قى ناڤى هاتيه ناڤكرن.

دیدار: زنا توشی

ناشکیت. نەسرین عومەر قوتابیەکه ل قوناغا دووی ل پشکا زمانى کوردی ل زانکویا دهوکی دبیزیت: ئەم ههست ب کیماسیی دکهین و ئەف گوتنه بومه گهلهکا نهخوشه، ئەم نزانین بوچی خهلك وه دبیزن. ژبهركو خواندن لقی پشکی گهلهکا ب زهحمه ته، هه می رهنگیت نهدهبیاتی و ریزمان لی دهینه خواندن

پیروزیا زمانى کوردی بو وان دیارکهن. ههوارى ئه وژی گوت: ب راستى سهیره كو پشکین دی بیت زانکویى بیژنه مه پشکا دهول و زرنایى، ژبهركو تانوكه مه چ پیشكهفتنیت وهسا ژوان نهديتینه كو بینه جهی بالكیشانا زانکویى، ئاستى وان ژیی مه باشر نينه. لهوا ژ ئەڤرو و یقه دڤیت ئەف ناڤه نههیته بکارئینان، ژبهركو ئەم ب قى گوتنى پاشقه نازڤرین و دلئ مه ژئ

ههوار عادل قوتابیە ل قوناغا چاری ل پشکا زمانى کوردی ل فاکولتیا زانستین مروڤایهتی دبیزیت: ئەم ب کهیفا خو هاتینه قى پشکی و گوتنیت خهلكى چ کارتیکرنى ل مه ناکهن، هه رچه نه ههستى مه بریندار دكهن، لی ئەم گوه نادهینی و ئەفه بو نه روشنبیریا کسى بهرامبه ر دزڤریت و گوت: ئەو بابەتین ئەم دخوبین کیمتر نین ژ پشکیت دی و ئەگه ر باشر نهبن کیمتر نین، لی ژبهركو زمانى مهیه لهوا خهلكى مه ب چاڤه کى کیم لی دنسیریت، هه روهک مهزن دبیزن: (خو بخوباتی یا تهحله) و دبیزیت: دڤیت کهسیت رهوشنبیر و ماموستاییت زانکویى و راگه هاندن رى نهدهنه وان کهسان بیت فان رهنگه گوتنا بهلاف دكهن و گرنگی و

نەسرین عومەر قوتابیەکه ل
قوناغا دووی ل پشکا زمانێ
کوردی ل زانکویا دهوکی

وهکی سالیته شیستان سهردهدهری
دگهل زمانێ کوردی بهیته کرن.
نوکه دزمانێ کوردیدا ریبازیت نوی
پتر دهینه گوتن ژ زمانیت دیتر ل
زانکویا دهوکی.

هیشتا خوبا کر: دقیت نهم زمانێ
خوب بها بیخین، گونها جفاکیه
نهقرو زمانێ خوه ب دهول و زورنا
ب ناڤ بکن، خول بو زمانیت دیتر
دهینه فهکرن لئ بو زمانێ کوردی
ناهیته فهکرن، ژبه رکو ههر کهسی
تو پرسیار ژئ بکهی دئ بیثیت:
ما خول بو کوردیی بو چنه؟ ما کی
کوردیی ژمن چیتر دزانیت، لهوا
گوتنهک ههیه دبیثیت: (ئهو کهسی
چنهزان بیت یا ژویقه ههمی تشتان
دزانیت). ئهوی فئ گوتنی دبیژن
ئهو چ ژ کوردیی نزان، لهوا ناچنه
خولیت کوردیی. ل دوماهیئ گوت:
ئهف گوتنه چ ژ کار و زمانێ
مه کیم ناکهت، زمانێ مه هنگی
دئ یئ کیم بیت دهمی ملله تیمه
بهای نهدهته فی زمانێ و نههیته
خواندن، هنگی زمانێ مه دئ بیته
دهول و زورنا.

هوار عادل قوتابیە ل قوناغا چاری
ل پشکا زمانێ کوردی ل فاکولتیا
زانستین مروفایهتی

سهردهمی ل هجهتا دگه ربا داکو ئەف
پشکه بهیته گرتن و خه لک لئ نه
خوینن، لهوا ئەف ناڤه دانابوو داکو
بوو وان بیته دهلیقه کو فئ پشکی
بگرن، لئ قوتابیته کورد ریک نه داوان
و دقیا ل فئ پشکی بخوینن و خزمهتا
زمانێ خو بکن.

ماموستایته فی پشکی گه لک
هاریکاریا قوتابیان دکر ژ پیخه مهت
ل سهر خواندنا کوردی دبه رده وامبن
و ئەف پشکه نههیته گرتن، قوتابیته
پشکا کوردی ب جلیته کوردی دچونه
زانکویی و ل هه لکه فت و جه ژنیته
نه تهوی دهوات و دیلان دکر، ههستا
وان یا نه ته وایه تی یا بلند بوو، ئەف
ناڤه ژفئ چهندي هاتیه. لئ نوکه
ئهف چهنده نه مایه و زمانێ کوردی
شیایه خزمه ته کا باش بکهت و ئیکه
ژ زمانیت پیشکه فتی، دکتوری دیارکر:
چ زمان ژمانیت دیتر کیمتر و بلند
تر نینن، ههر زمانه کی بکار بهیته و
نه مریت، وی زمانێ تیرا پیدقیته ژیانێ
هه میئ تشتیت تیدا ههین. زمانێ
کوردی ژئ وهکی هه می زمانان هه می
تشتیت زانستی تیدا هه نه، نابیت نوکه

دکتور بانیز عومەر ماموستایی
رسته سازی ل پشکا زمانێ کوردی
ل سکولا نادابی ل زانکویا دهوکی

و ناستی قوتابیته مه گه له کی
باشه، لئ هه که ئەفئ وه دبیژن لئ
خواندبا دازانن کانئ چهند پشکه کا
بزه حمه ته، نه وه سانه وه کو خه لک
ئ دبیژن، هه ما نه خوینه دئ
دمرچی، نه سرینی ئه وژی گوت:
لئ ئەفه دبیته (ئینکار کرنا) زمانێ
و کیماسیه بو خه لکی مه کو ب
دهول و زورنا دهیته ب ناڤکر.
گرنگی نه دانه ب زمانێ مه یئ
کوردی.

دکتور بانیز عومەر
ماموستایئ رسته سازی ل پشکا
زمانێ کوردی ل سکولا نادابی
ل زانکویا دهوکی دبیژیت:
ناڤئ دهول و زورنا ل سالا ۱۹۶۰
ل ده می پشکا کوردی ل زانکویا
به غدا هاتیه فه کرن پیقه مایه و
تانوکه دهیته بکار ئینان، ژبه رنه بوونا
ماموستایان و که سیته بسپور و
ههروه سا قوتابی ل دو یف چه زاخو
نه دچونه فئ پشکی، لهوا ب فئ
ناڤئ هاته ب ناڤکر. ئه و قوتابیته
ل چ پشکان نه دهاتن وه رگرتن فئ
پشکی وه رگرتن و رژیمای وی

گرنگیا نقیسن و بیرهاتنیت گهریده ییت نه ورپی

ل سهر نقیسن دیروکا کورد و کوردستانی

۲

نقیسن :د. شعبان مزیری

وهرگیران: کوفان احسان یاسین

چاهه ری کری و دهنگ و باسیت بالکیش گوهلی دبوون ژ ههژی یه بینه جهی به حس کرنی، نه وان گهریدا گهلهک ریکیت دریز برینه سه خمراتی ب دهست ئیخستنا هندهک پیزانینا، ههروهکی دکتوری هولنه ندی (لیونهارت) سه ره دانا ده قهری کری پیخه مهت ب دهست ئیخستنا پیزانینا لس هر وان دارا نه قیت ل روژهلالاتا نافه راست شوین دبن، گهریده (مارک سایکس) نه فسه ری سیخوری رابوویه ب گهشته کی بوو کوردستانی و ل ده می گهشتیت خو ل سهر عه ره بانه کا ب هه سپا دهات کیشان، گهلهک پیزانین ل سهر عه شیره تیت کوردا کوم کرینه، نه و ب ئی گهشتی رابوویه به ری شه ری جیهانی ئیک ل روژهلالاتا نه مبهرتوریا عوسمانی، پیزانین و داتاییت وی هاتینه دیار کرن دبنه خالا به راهی و یا مفاداره بوو هر هه کولینه کی ل سهر تائفه ییت کوردا ل تورکیا، مارک سایکسی نقیسیه کو نه و پینچ هزار میلا گه ربایه ل سهر ئه ردی، نه وی خه لک دیتیه و دگهل ناخفتی یه و نه نجام دباوه رنه کری بوون، هه ر چاوابیت نه وی زه لامی کورد بوو (۱۳۸) عه شیره تا پولین کرینه، دیسان پشک ژی پولین کرینه و نه و تشتیت هاتیه نقیسان ژ لای نه وی هه تا نوکه دروستن ب ره نکه کی بنه رته تی نه قهری دگه هینیت یا دروسته ل سهر نوکه یا پشکرنا عه شیره تیت کورد ل تورکیا هه ر چهنده هه می عه شیره تیت کوردا تیدا نینن و گهلهک هاتینه ژ بیر کرن کو دگرنگن، نه و پیزانینیت هاتینه تومار کرن ژ لای نه وان گهریدا و گهشتیارا هه بوو مه ده لمینیت گرنگیا مه زن نه و هه ئیک

سهر تیتالیت وان، گهلهک ژ وان گهریده و گهشتیارا بوونه که سیت نازا و زیرهک و ژ تشته کی نه دترسیان و هه فرکیا ریگرا دکر ل دو یف گوتنا (ب.م. دانتسیغ) (نه و گهشتیار و گهریده نه دترسیان تا شیاین بچنه ناف عه شیره تیت نه فشار و کوردان نه ویت د ژیان ل ده قهره کی کو پیچهک ژ زانستیت وئ ییت سروشتی هاتینه هه کولین)، نه ف چهنده بو گهریده روسی (دیتیل) پالدای کو بیژته کوردستانی (ئه ردی به رزه) ل ده می گهریده روسی دیتیل سهر میسل دایه، پاشی سهر ا دیره کی دایه کو دزقریته هه بو کوردیت ئیزدی ب ناقی (شیخ عادی) ل گه لیب لالش ل قهزا شیخان ناحیا نه تروش (نه ف گه ربانه پیکولیت ئیک بوون ییت ئورویا بو ده قهره کا گهلهک دویر کو تائفه کا دژوار لی دژیا و گرنگیا خو دانایه سهر په سه نا وان ملله تان ییت ل سهر ریکیت دیتن ب تاییهت ل سهر ریکا حه له بی ل ده می بوورینا وان ل میردین و نه صیبین و دیار به کر و ئورفی و هه کولینا زمانه وان، دیتیلی نقیسیه: نه ز نیزیکی ۲۵۰ تائفه دزانم کو بتنی ئورپی ۷۰ ژوان دنیا سن)، پاشی دیتیل هه کولینه ک پیشکیش کره کو نقیسنه کا جوانه ل سهر کوردا هه ر چهنده لایه نی راوستای بو نه وی ده می به حس کره کو ریگرت ریا نه، نه و نقیسار و پیزانینیت گهریده و بازرگانیت ئورویا نقیسان و ب دهست خو ئیخستین، دبنه که رسته و هه گه روکیت گرنگ ژ بهر کو نه وان گهریدا نه و تشت ب چاف دیتینه و گهلهک دیمه نیت بالکیش دیتینه و رویدانیت نه

پشکا دووی ژ گهریدا بو مه ره میت زانستی هاتبوون، گرنگی ب هه کولینا باژیربوونا روژهلالاتی دا چ هاتیه گوهورین و چ به رمایه ژ لای نه هزی و نه ده بی ب جه پیلایه و یا گریدای شارستانی تیت که فن.

دیسان گهریده نه لمانی و نقش دانیمارکی (کارستن نیپور ۱۷۳۳- ۱۸۱۵ز) سه ره دانا ده قهری کره د چارچو هه یی شانده کی زانستی یی هنارتی، گهلهک پیزانینیت هویر و جودا جودا ل سهر وان ده قهره تومارکینه نه ویت سه ره دانا وان کری، په رتوکه ک دانایه ب ناقی (گه ربانا نیپوری بوو عیراقی د چهرخی ۱۸ دا)، دیسان گهریده فه رهنسی (نولیفیه ۱۷۵۶-۱۸۱۴ز) نه و گه ریا ل وولاتیت عوسمانی و ئیران و کوردستانی ل دو یف داخازیا ده سته لالاتا فره نس و مه ره میت سیاسی و ئابوری و زانستی، سه ره دانا ده قهری کر ل سالتین (۱۷۹۴-۱۷۹۶ز)، گه ربانا وی دبیته گرنگترین ژیده ر بو نقیسن دیروکی ل نه وی ده می، ب باشی نه وی جه دیار کرینه و دیراتی ب هویری خه ملاندینه و په سه نا که رستیت سروشتی و دهست کردیت چاندنی و پیشه سازیت ده سته چیکری و کار و ریکیت هه گوهاستنی و ره وشا ئابوری و له شکری و سیاسی، هه ر چ گهریده هولهنه ندی (لیونهارت راوولف) هه نه قی هاتیه ده قهری ل سالا ۱۵۷۴ز شیا نیزیکی ناگه هدار بیتن ل سهر خه لکی کورد و عه ره ب و تورک و گه لیت ده قهری ب گشتی و ژیان و ان یا جفاکی و ره وشا ئابوری و ریکیت ژیان روژانه ل ژیر ده سته لالاتا عوسمانی و ناگه هدار بوون ل

۳- المس بيل وجي. آل. بي، عرب بين النهرين وآسيا العثمانية ومس بيل، عرب حفيد مجيد عباوي، حسان علي آل بازركان نقحه وراجعه وكتب هوامشه وتعليقاته، بغداد، ص ۸-۹.

۴- الكولونيل لجمان ببيع الصابون والعمطور في أعالي الفرات!!، صحيفة صوت بغداد، العدد (۳۸۱) في ۲۰۰۹/۹/۶، بغداد، صفحة ذاكرة.

۵- د. بليو. اي. ويكرام وادكار. تي. اي. ويكرام، مهد البشرية في شرق كردستان، ترجمة جرجيس فتح الله، مطبعة التربية، ط ۳، اربيل، ۲۰۰۱، الغلاف الاخير للكتب.

۶- د. محسن جمال الدين، ملامح عن الاكراد بين دراسات المستشرقين وانطباعات الرحالة الاوربيين، الاديب الكردي (مجلة)، عدد خاص (۲)، بغداد، ۱۹۸۶، ص ۹۰-۹۱.

۷- د. سعدي عثمان حسين، المصدر السابق، ص ۳۱.

۸- حيث كان الكرد معروفين لدى الاوربيين بقطاع الطرق.

۹- ب. م. دانتسيغ، الرحالة الروس في الشرق الاوسط، ترجمة وتعليق الدكتور معروف خزندار، دار الحرية للطباعة، بغداد، ۱۹۸۱، ص ۲۱۵، دار الرشيد للنشر.

۱۰- المصدر نفسه، ص ۲۳۹.

۱۱- ويليام ايغلتن، القبائل الكردية، ترجمة د. احمد محمود خليل، مطبعة وزارة التربية، اربيل، ۲۰۰۶. منشورات مؤسسة موكرين للطباعة والنشر (كردستان)، ص ۱۱۵-۱۱۶.

۱۲- سي. جي. ادموندز، كرد عرب وترك سياسة ورحلات وبحوث عن الشمال الشرقي من العراق ۱۹۱۹ - ۱۹۲۵، ترجمة جرجيس فتح الله، بغداد ۲۰۰۵، ص ۲۴ - ۴۵.

۱۳- سبستياني رحلات سبستياني الى العراق (القرن السابع عشر)، ترجمة الاب د. بطرس حداد شركة الديوان للطباعة بغداد ۲۰۰۴ ص ۱۲۳..

بوو سهر بهرژه وهنديت دهوله تيت نوروي و ب تايهت بهرژه وهنديت بهريتانيا و فردهسا ل دهقرا روزهه لاتا ناچه راست، نهقجال سهر نهوانا نهو كوردستاني بهيلن پشككري و دوژمن داري و دوبه ره كيي بيخنه دناقدا، گهلهك ژ فان راپورت و بيرهاتنا بو مه دياردكمن نهقيانا وان يا كوير بهرامبهر كوردا ب تايهت ل دوهايا چهرخي نوزدي، نهف هزركرنيت خراب پتر ژ پهيمانا سايكس بيكو دهردكهفن، دقيت نهف ژ بيرنه كهين كو كو دناف فان نفيسينا كومه كا پيزانينا هه نه كو نابيت مروث دسهر بوريت و بهحسي وان نهكه تن، ههروه كي گهريدي نيئالي (سبستياني) نهوي ل چهرخي ههقدي سهر عيراقاي داي ديتيت) نهوا من ديتي ب چاقتت خو و يا من گوهلتي بوي ژ كهسيت باوهر پتي كرى كو دههكي دريژ دناف باژيتيت نيمبه راتوريا عوسماني ژيانه ل سهر جوداهايا مللهت و بنهكوكا وان نهف دشيم وي چهندي راست بكهم يا نهف دنقيسم).

هندهك ژ فان بيرهاتنا بهحسي رويدانا ب هويرترين تشت دكه تن، چونكي خودانيت وان ل سهر رويدانا ژيانه و هاتينه تيوهردان دگهل رويدانا، بو نمونه بيرهاتنيت مهئمون بهگ كوروي بيك بهگ (نهفان بيرهاتنا روله كي مهزن ههبوو د نفيسينا شه ره فنامي دا يا مير شه ره فخانتي بهدليسي بهري ۲۵ سالا و نهوا تيدا ژ شروهه كرنا رويدانيت دناقههرا هيتيت عوسماني بيت داگيركه و هيتيت صهفهوي نهويت بهردهوام مايي خود كاروباريت كوردا دا دكر).

پهراويز:

۱- د. سعدي عثمان حسين، كردستان الجنوبية، سليمانية، مطبعة سيما، سنة ۲۰۰۶، من منشورات كتيفروش سوران في اربيل، ص ۳۱.

۲- علاء موسى كاظم نورس، حكم المماليك في العراق، ۱۷۵۰ - ۱۸۳۱، مطبعة دار الحرية للطباعة، بغداد، ۱۹۷۵، ص ۱۷۱.

ژ بهريتانيا و روسيا و فردهسا و نيئاليا ب روزهه لاتا ناچه راست د دال چاريكا دوويي ژ چهرخي ههژدي زاييني، نهف گرنگيه پتر لي هات و گههسته كومتتي گرنگي پيدانتي ل چهرخي نوزدي و گرنگي نيكي ژ چهرخي بيستي، نفيساريت وان گهريده و دبلوماسكارا گهلهك پيزاننيت گرنگ تيدا ههبوون و گرنگي فان پيزانينا كهته دناف نيفشكي شه كولينيت زانستي ل نوروي و ب تايهت ل ههر نيكي ژ روسيا و بهريتانيا و فردهسا و هولهندا، مروث حهيه تي دبيت دهمي ناگههداري تيوهراندن (مغامره) و زيره كيا وان گهريدا دبيت دهمي دچونه جهيت دوير و نهخوش و تزي ترس، هندهك ژوان خودان روشه نبيره كا بلند بوون، رويدانيت گهريانا خو نفيسينه و راپورتيت سيخوري دروست كرينه و بيرهاتنيت خو بيت دپلوماسي بلند كرينه بو لايه نيت بلند بهري شهري جيهاني نيكي (۱۹۱۴-۱۹۱۸ز) و پشتي شهري، ل قيره وان گهلهك راپورت نفيسينه، بگره ژ بيرهاتنيت خو و راپورتيت سيخوري ژ لايي لايه نگرنت ننگليزا و بلند كرينه بو حكومه تا هندي نهفا سهر ب بهريتانيا فه و بو حكومه تا بهريتاني بخو ژي، نهوان ناگههداري رهوشا كوردا دكمن، وان گهريدا گهلهك گرديانيت باش دگهل كه نهكه نه و مهزنه زهلام عهشيره تيت كوردا ههبوون، نهو ب يا موسته حيل رابووينه كو بگه هه نه هندهك دهقرا كو ژ بلي كوردا كهس ناگههيتي، جهتي داخيه كو ههلوستي باهرا پتر ژ وان گهريدا بهرامبهر كوردا يي بي زار و تزي كين بوو و نهف ههلوسته دهركهفتن ژ راپورتيت سيخوري كو نيكي ژ ژيده ريت سهره كي بوو ژ بوو پشككرنا نيمبه راتوريا عوسماني و كارتيتكرن كربه سهر نيكبوونا كوردا و دروستبوونا دهوله تا كوردي يا نيكي گرتي، نهوان بوو مهزنيت خو سهلماندي يه كو نه گهر دهوله تا كوردي رابيتن دي بيته تلس

نهجات نهیلی : دقیت ل باشووری کوردستانی رهوشا ژنی بهرف باشتر بچیت بوو بهیزکرنا بریارا سیاسی ل سهر ئاستی نیقدهولهتی

پشکا ئیکتی

دناڤ کلتوری هندهک وهلاتیت دهورو بهردا ریز ل ژنی نههاتیه گرتن ئەشی کارتیکرن یال ژنا کورد ژنی کری

کورد هاته چارچوقهکرن، چونکی کلتوری وان وهلاتان یی جودابوو ژکلتوری کوردان و ریز ل ماف و خواستیت ژنی نههادته گرتن راستهوخو کارتیکرن ل سهر رهوشا

نهجات نهیلی ئەنداما سکرتایهتا ئیکهتیا ئافرمتیت کوردستانی ل سهر رهوشا نوکه یا ژنان ل کوردستانی و ئەو پیشمهچوون و دیسان ئاستهنگیت دکهفته دپیشیا پیناژویا ژنان دا و ریکیت چارمکونا وان و چهندین دیتن و بوچوونیت دی دقنی دیداری دا بخوین.

دهوک : رهقند گوهرزی

بهری ههرتشتهکی نهجات خانئ بوو مه بهحسی ئازادیا ژنا کورد دهزرو رامان و عشق و قیانی دا کر و گوت: ئەگەر ئەم بوو دیروکی ب زفرین دی بینین کو دیروکی یا سهلماندی ژنا کورد یا ئازاد بوویه، چونکی ئەگەر ئەم سهحکهینه دپارقهکرنا ئەمرک و کاراندا ژنا کورد نههاتبوو جوداکرن ژلایئ کاری قه دگهل زهلامی، دسهدی ۱۷ دا تیمهکا گهروک یا رۆژههلاتناسی سهرههانا کوردستانی کر وانا ئەو یهکه دیارکر کو ژنا کورد یا ئازاد و قهکری یه، وپیشوازییا زهلامی دکهت و نه ژنهکا گرتیه و گهلهک ناساییه نهگهر زهلام دمالئ دا ژنی نهبیت بخیرهاتنهکا گهرم و ب ئازادانه و باوهری ب خووون پیشوازییا ل میثانی دکهتن، لی ل دهمی پارقهکرنا کوردستانی ل سهر چوار پارچا و ژنهجامئ تیکهلبوونا کلتوریت وهلاتیت دهورو بهری کوردا، فارس و عهههبا تا رادهیهکی ژنا

ئەفرو دەمی ب وی رەنگی سەرەدەری دگەلدا دەیتە کرن دبیته ئەگەری هندی توندوتیژی دیشدا بەیت .
ل دوور ئیکگرتنا ریکخستی و

هەر وەلاتەکی، ئەفرو وەکی پیدفیهکی دقیت ل باشووری کوردستانی رهوشا ژنی بەرهف باشر بچیت بو ب هیزکرنا بریارا سیاسی ل سەر ناستی نیفدهولهتی

دبیت ل گەلەك جها مەسەلەبیت عەشایری ببنە ریگر بەرامبەر چاره کرنا کیشەیه کا جفاکی

ئیکەتیبت ژنان و کانێ ئەو چەند دێ بیته ئەگەری پاراستنا ژنی ژهه می لایهکی قە دبیت: ئەز سەد سەدئ دگەلدامە، هەر چەندە مە ل سەر ناستی قان ریکخراوا فیدراسیونەک یا هە، نابێژن مە ئاگەه ژتیک دوو نینە، دگەلەک پرسیت ژناندا چیدبیت پیتریا بابەتان ژنی مە ئاگەه ژتیک دوو هەبیت و ئەم وەکی ئیکەتیا ئافرتین کوردستانی دەستپیشخەربن و مە داخواز یا ل قان ریکخراوا کری کو روینشتن هەبن و دانوستاندن ل سەر قان بابەتان هەبن کو پیکه بگەهینە ئەجامەکی، ئەز دبیت ئەگەر هەشکاریا مە باشر با دا ئەفرو رهوشا ژنا کورد باشر بیت.

ل دوور ئەری بابەتین عەشایری نەبوینە ریگر ل بەرامبەری پرسیت ژنان و چاره سەریا وان ب تاییهت تەلاقدان و رهفاندن ؟ و گوت: ئەقی جوداهیا خو یا هە ل دەقەرەکی دگەل دەقەرەکا دی، دبیت ل گەلەک جها مەسەلەبیت عەشایری ببنە ریگر بەرامبەر چاره کرنا کیشەیه کا جفاکی و گەلەک جارا دەاریکارن ژنی ژبوو چاره کرن، ئەقەژی بوو وی چەندی دزقیرت بوو جوداهیا دەقەرەن دزقیرت، بەلی مەدقیت هەمی ئاریشەبیت ژنان ب ریکیت یاسای بەینە چاره کرن.

بو نیشاندا نا رویی مەدەنی و شارستانی کوردستانی، و ئەگەر ئەم هەقەبەرکەکی بکەین دگەل وەلاتیت رۆژا، یان وەلاتیت زل هیز دێ بینین ژن دوان وەلاتاندا ب شیانیت خو بیته گەهشتینە قی قوناغا نوکە، هەقەبەرکە دگەل کوردستانی کو پتر

رەنگە بەری چەندا سالن ژن وەسا دخو دگەشت ب نیرینه کا جفاکی دروستە ژن بەیتە قوتان دمالی دا.

دەستەلاتا سیاسی زەمینە خوشکەر بوو بوو هندی ژن بشین رولی خو ببینیت و دگەلەک وەلاتاندا ژنی و زەلامی جوداهی یا هە.

ل دوور کوشتن و خو کوشتنا ژنان ل کوردستانی گوت: ئەز قی چەندی بو هندی دزقیرن کول سەر دەمیت چوویی ژن دەاتە کوشتن، قوتان، بەلی رولی راگەهاندنی بی لاواز بوو و هەمی رۆژا ئەو ئامارە دیاریبان چ سازیه کا تاییهت نەبوو ب هندی قە کو قان ئامارا بەلاف بکەت و دگەل هندی چونکی ئەفرو یا بوو بابەت و شول بی ل سەر دەیتە کرن و دیسان ژبوو هشیاریا جفاکی دزقیرتەقە، چونکی رەنگە بەری چەندا سالن ژن وەسا دخو دگەشت ب نیرینه کا جفاکی دروستە ژن بەیتە قوتان دمالی دا و مافی وی نینە پشکداری کاری دەرفە ببیت، بەلی

ژنا کورد ژنی کر.

ل دوور ناستی نازادی یا ژنی و رولی ریکخراویت پاراستنا نازادیان نەجاتی گوت، ئەگەرین سەرەکی بوو هندی دزقیرن چونکی ل دەستپیکا سەرەلدانی و هەتا سال ۲۰۰۳ ئی ژنی ب رەنگەکی راستەوخو ئەف ریکخراویت هەمی هەریک پاشگویی پارتەکا سیاسی بوو، ژبەرەندی ئەو کادریت دقان ریکخراوا کادردکەن بەری بیر ژ بەرژەوئەندا ژنی کرنا رەنگە بیر ژبەرژەوئەندی پارتایەتی کرنا، یان بەری هەلبێرتنا ئەگەر پشەقانی قی پارتی بکەت ئەگەر هاتوو بی دەستەلاتدار دێ چەند بەرژەوئەندا ژنی و خواست و مافیت وی دا بیت ژبەرەندی یا پابەند بوو ب ئایدولوییه کا سیاسی و پیتر بەرژەوئەندا سیاسی، بەس دیسان هەمی ریکخراوا بارا

خو رۆل هەبوو دەپیشقەچوونا ژنی دا ل کوردستانی، کو ژوانا ژنی ئیکەتیا ئافرهتیت کوردستانی، پشکا شیری بەرکەفتە، هەمی ئەو یاساییت هاتینە دەرکرن و ئەز دشیم بترم ئیکەتیا ئافرهتان وەکی گروپەکی گفاشتنی بوو ل سەر دەستەلاتی ژبوو هندی بشیت ژیان ژنی خو شتر لی بکەت.

ل دوور وی گوتنی کو ژن ل باشووری کوردستانی وەکی کوبلایه دریشی ب ئاخفتنا خوددەت و دبیت: ئەز دگەل هندی نینم، چونکە ئەگەر ئەفرو ئەم سەحکەبینی و هەقەبەرکەکی بکەین سال ۱۹۹۱ تانوکە دێ بینین رهوشا ژنی ل باشووری کوردستانی دگەلەک بیافاندا پیشقەچوون بخوڤه دیتیه، ژن شیایه رولەکی کارا ببینیت دەهەمی بیافیت سیاسی و ئابووری و جفاکی، چونکی باشوونا رهوشا ژنی دەهەمی لایهکی دا پیشقەرە ژبوو پیشکەفتنا

سندس مھدی: ھەزا مەن یا مەزەنە بوو سیاسەتی و ئەز مییاتیەکا رەھا دەھەلبەستیت خودا دینم

بیژەرا کەنالی کوردسات و
پیشکیشکارا بەرنامی (ژفان)
سندس مھدی کو ل سالا ۱۹۹۱ ل
دھوکی ژ دایک بویە و نھا قوتابیا
زانکویا نەوروزە پشکا یاسایی ل
قوناغا سێ بی و سەرباری قی
چەندی ب خامەیی خو ھەلبەستقانە
ژی دنقیسە.

سیلاف: شەھلا ریکانی:

بەھدینان مەن دەست دایە کاری
راگەھاندنی و پاشی ل سالا ۲۰۱۰
مەن بەرنامەک ل رادیویا ئازادی
پیشکیشکریە بناقی (پەشقاتە).

سیلاف: راگەھاندن ل نیک تە
چیە؟

سندس خان دبیژیت: (بیگومان
ھەر کارەکی ئەم بکەین جیھانەکە
و راگەھاندن جیھانەکا جودایە و
تایبەتمەندیا خو یا ھەمی و ھەتا
رادەییەکی باش مروث شیایە ئازادیا
خو وەرگریت و شیانیت خو دیار
بکەت و ھندی ئەز بزەنم کو دێ شیم

ڤالاتیەکی پرکەمەڤە).

سیلاف: دەستپیکا کاری تە بی
راگەھاندنی ل کیری بویە و چەند سالە
تو د راگەھاندنی دا کار دکە؟ ئەری
بەری بەتیبە بادینان سات تە ل جەھکی
دی کاری راگەھاندنی کریە؟
دەست پیکا کاری راگەھاندنی
بی سندسی ل رادیویا بەھدینان بوو
و ب قی ئاویی دەھیتە ناخفتنی و ب
لیف دکەت: ل سالا ۲۰۰۹ ل رادیویا

سیلاف: تە بوچی کاری

راگەھاندنی ھەلیژارت؟

ل دوور قی پرسیاری و د
بەرسسقا مە دا سندس مەھدی
گوت: (دبیت ئەز بخو ژێ نەزانم
دەستپیکی کا مەن ژ راگەھاندنی چ
قیایە و کا ئەز دێ چ دەمی، لی ئەز
ھەز ژ قی کاری دکەم وەک بەرچاڤ
رەگەزی مێ بی کیمە د راگەھاندنی
دا لەورا مەن دقیت وەک کچەک

خزمه ته کئی کم ب ریکا راگه هاندنی نهز دی یا بهردهوام بم).

سیلاڤ: وهکو یا دیار کو تو ههلبهستان ژى دنقیسی نهزی پا دهستپیکا ته یا نهدهبی کنگی و چاوا بو؟ بوچی ژ نهدهبی ههمووی ته هوزان ههلبزارت؟ نهزی ته چ پهرتوکین چاپکری یین ههلبهستان ههنه؟

لدوور دهستپیکا نقیسینا ههلبهستی و چاوانیسا دست ب کار بوونی د قی جیهانی دا دبیزیت: (دهما من هزر ل ژیانى کرى من ههقالینیا ههلبهستی کرى یه لى ل ساللا ۲۰۰۷ ههلبهست ژ کوراتیا دلئ من پهیدابویه، ل ساللا ۲۰۰۹ هاتیمه نیاسین وهک کچهک کو ههلبهستی دنقیسم، کو من پشکداری د بهریکانهکی دا کربو ل کهنالی دهوک تیقی ب ناڤئ (ههلبهستقانیست سالی) کو پتر ژ ۱۴۷ گهجا ژ ههردوو رهگهزا پشکداری تیدا کربو و ئیکه کم کچ بویم چویمه قوناغا دووماهی، من هند حهز ژ ههقالینیا ههلبهستی کرى یه لهوما نهزا دبینم ههلبهستی نهز ههلبزارتمه، نهگه من ههلبهست نه نقیسیبا نهز ژى نزانم دا چ نقیسم، من چ پهرتوک نینن و ب راستی ژى دڤئ قوناغئ دا من ل بهر نینه نهز چ پهرتوکا چاپ بکه کم راسته نهز ههلبهستی دنقیسم لئ نهز نهشیایمه بیژم کو بدروستاهی من بهایی قی پهیشئ یی دایئ نهججا چ دهمی من زانی کو نهز دی شیم بهایی قی پهیشئ دهمی نهز دی پهرتوکئ چاپ کهم).

سیلاڤ: ههلبهستی چ لته زیده

کریه و چ داته؟

لدوور بهرسفا قی پرسپاری خانما ههلبهستقان دبیزیت: ههلبهستی نهزا کریمه سندس نهغه بتنی بهسه بو من و ل دوور پرسپارهکا دیتر کانی ههلبهستین وی دهربرینی ژ چ دکهن؟ سندس دبیزیت: نهز مییاتیهکا رهها دهلبهستین خودا دبینم و دهربرینی ژ جفاکی خو دکهم.

سیلاڤ: تو وهکو کچهکا هوزانقان فیمینیزمی (نهدهبیاتا ژنی) دناڤ نهدهبی کوردی دا چهوا دبینی؟

سندس خانئ وهها بهرسفا دا و نانی زمان کو: (ژن نهفرو شیایه دناڤ ههموو بیاقین ژیانئ دا خو دیارکته و خو نیزیکی ههه کارهکی بکهت کو بشیت دهربرینی ژ شیانیست وی و نازادیا وی بکهت و نهدهبیات ژى ئیک ژ وان بیاقان بویه کو ژنا کورد یان کچا کورد نهفرو خو تیدا دیتیهغه لئ ل قیری کا ب چ ریژهیه نهف ههپونه ب راستی ژى د ناستئ پیدڤئ دا نهبویه ژ بهر گهلهک نهگهراڻ و نهگهری ژ هه میا زآلتر دناڤ جفاکا مه دا نهوژی جفاکه کوتا نها شیایه خو زال کهت ب تاییهتی ل سهر مافیت ژنی لئ بهرام بهر فان ناستهنگا ژى مه کهسیت خودان شیان ههپونه کو ب راستی جهئ ریژگرتنی نه و شیایه کاریت جوان و بویر بنقیسن، ل هیقیا وی روژی کو خامئ مه ب ئیک جاری نازاد بیت و ژن ژى بشیت مییاتیایه خو دیارکته دنقیسینیت خودا).

سیلاڤ: ب دیتنا ته چ بو بیژهرا کچ یا فهره د راگه هاندنی دا؟

سندس مههدی وهها هاته ناخفتنی و گوت: (گهلهک گرنگه کچ یا زیرهک و بویر بیت دناڤ راگه هاندنی دا و

ههروهسا خودان کهسایه تیهکا ب هیز بیت ژ بهرکو ل جیهانی ههمووی دهمی کهسهک دهیتته نیاسین و دبیتته مروشهکی ناسپار ئانکو ب ناڤ ودهنگ دبیت خهک گهلهک بهحسی وی دکهن ب گهلهک جوران نهججا چ کچ بیت یان کور لئ ب تاییهتی نهف چهنده کارتیکرنئ ل کچی دکته و نهز ل قیری پشت راستم دهمی بهحسی من یان ههه کهسهکی دی دهیتته کرن ب ههه شتوهکی هه بیت نهو رامانا وی چهندی ددهت کو نهز شیایمه کارهکی بکهم و و ههپونا خو بسهلمینم دناڤا قی جفاکی دا).

سیلاڤ: تول کولیژا یاسا دخوینی کوزور یا دوره ژ راگه هاندنی ته بوچی راگه هاندن ههلبزارت؟

سندس دبیزیت: گهلهک جارن نهف پرسه ژمن دهیتته کرن کو نهز سی کاریت ژیک جودا دکهم نهو ژى حزبایه تی و سیاست و خاندنا من ژى گریدایی یاسایه و ههروهسا کارئ راگه هاندنی دکهم کو ههه ئیک ژقان کارا جیهانهکا جودایه و تاییه تمه ندیا خو ههیه لئ باشه نهز بخو شیایمه یان ژى من ریکهک ههیه کو سهردهدری دگهل بکهم و ههلبزارتن راگه هاندنی ژى نهه ژبیر نهکین نها راگه هاندن دهه موو بیاقیت ژیانئ دا گرنگه نه وهک چ کاریت دی یه و بو نمونه مروف نه خوش بیت دی چیتته دهف نوژداره کی تو پیدڤئ چ کهسیت دی نابی بهلی د راگه هاندنی دا هه موو تشت ههنه و گریدای هه می کاریت ژیانئ یه و بو ههه کارهکی مروف پیدڤئ دبیتئ).

بورهان زيبارى: نهځينه كا دژوار نهز کره ههلبهستان

بورهان زيبارى نیک ژوان ههلبهستانين ب ناف و دهنگين دهشرا ناکرئ په کو خودیې بهرهمه کی باشه دشی پياشى دا و ناشبری ژ ساللا ۱۹۹۵ وهره دهست ب نځيسينا ههلبهستان کرپه کو ههتا نوکه ژى یې بهردهوامه، دشی ژمارئ دا بويه مېهشانی سیلاډ و مه چند پرسپارهک ژى کر نهشهرى ناشروکا دیدارى په

دیدار: عهمار عزیز

بههرا پتر نهز پرسپارى ژ ههڅالين خو دکهم تمخا روشه نځير بهلئ پتریا وان من ناف بو ههلبژارتى نه نهز دبېنم کوناف و نيشان زور زور دگرنگن بو هر بهرهمه کی بو زانينا وه من بهرهمه مئ خو یې بدوماهیېک ئینای بهلئ هېشتا ناف بو نههاتيه دانان ژبهړکو نهز زور یې هشیارم بو دانانا ناڅى سیلاډ: تو هوژانا بو کنى دنځيسى؟

بورهان زيبارى: نهزبو وی کسی دنځيسم نهوی کو گوهداریا ههلبهستهکا من دکهت ناراميه کنى بېنيت دلئ وی خوش ببيت بو وی کسی دنځيسم دهما کو دبېژيت نهڅه چيروکا منه نهز بو وی کسی دنځيسم و دترسېنم نهوی چاڅئ وی ل وهلاتئ من لدوماهیې نهز بو وی کسی دنځيسم نهوا دلئ من بخو برى و خو څهشارتى .

سیلاډ: نهگه تره پارچهکا هوژانهکا خو پيشککشئ خندهڅانا کرپا دا سوپاس دارېن

من دڅيت هوين ههلبهستهکا من بخو ههلبژيرن بورهان زيبارى:

سیلاډ: ته چ گوتنگ ژ بو گوڅارا سیلاډ ل نامیدیې ههيه.

بورهان زيبارى: گوڅارا سیلاډ دگهل هويناتيا سیلاډا نامیدیې دهړکهفت هېڅى دارم هر یا هوين و پيشککفتى بيت هر ساخ و سهړکفتى بن

هوژانا دنځيسى، بوته کیژ وهخت خوشتره. بورهان زيبارى: نزانم خهک چهوا دهلبهستهکى دگههیت بو ناگهداریا وه خوشترين ههلبهستا خو من دناف شاهیهکئ دا نځيسى په ژبهړ دهنگئ دهول و زورنايان هندک دبېژن دڅيت مروڅ یې بتنى بيت يانژى شهمالکا هلکته يانژى نيشا شهڅى بيت ههلبهسته وهکی مهڅانى په کهنگى هات دڅيت تو پيشوازيه لئ بکهى

سیلاډ: تو دگهل هندئ داىې هوژانڅان هوژانا خو بکهته کلپ یا نه؟

بورهان زيبارى: لسهر دههکى و ههتا نوکه مه هوژان دناف روپه ليتن ديوانان داڅاندى نه بوچى گورانکاريهک نهبيت خهک گوهداریا ههلبهستهکى بکهت نه بخونيت ژبهړکو گوهدارى کرنا ههلبهستهکى گهلهک خوشترو ب ساناهى تره بو وهرگرى يانکو بو گوهدارى و سهډ لسهر سهډئ دگهل هندئ دامه ههلبهستهکى بيته کلپ ساله ها ساله وهلاتين خهليجى سيديا دروست دکهن و کليب شعران دروست دکهن و جمهورئ ههلبهستهکى پتره ژ یې سترانئ بوچى مهژى هه مې رهنګ نهبن بلا ديوان ههبن و بلا سيدى و کليب ژى ههبن

سیلاډ: تو چاوا ناڅهکئ بو نهلبوما بو خو دانى چونکى دانانا ناڅهکئ گونجايى بو نهلبومى تشتهکئ گرنګه.

بورهان زيبارى: راسته زور ب زهحمهته

سیلاډ: مه پتخوشه تو خو بو خندهڅانان بديه نياسين.

بورهان زيبارى: ناڅئ من بورهان ههچى خليل ل ساللا ۱۹۷۹ ل بن چيايئ پيرسى ل باژيرکئ دينارتئ ژدايک بويمه، خاندنا خويا سهړهتايى و ناڅنجى ل دينارتئ و ناکرئ من بدوماهیېک ئينايه هر ل زاروکينيا خو بابئ من هندک ديوانين نهحمهډئ نالهبند و جگهرخوين و سهبرى بوتانى ل بهر دهستئ من دانان من بورهان زيبارى يهک دناف روپه ليتن وان پهړتوکان دا دديت

سیلاډ: بههرا پتر هوژانیت خو ل سهړ چ بابته دنځيسى، و تو ههړدکھى پتر چ بابته بکهيه هوژان.

بورهان زيبارى: پتریا بابته تين من ل سهړ خيانه تئ نه، څيچا خيانه تا دلداريې يانکو خيانه تا دوژمنى ل ملله تئ کورد کرى، نهز ب په يڅا خيانه ت گهلهگ دههرشم و من نهڅيت ب بهيستم ديسان زور جارا کچ يان کور بابته تين خو بومن دبېژن نهز وان چيروکان ژى دکهمه ههلبهستهکى من څيا بېژم بههرا پتر ژ ههلبهستهکى من د راسته قينه نه

سیلاډ: نهړئ نهڅينئ بورهان زيبارى پالنه داېه کو هوژانا بنځيسيت.

بورهان زيبارى: بئ شک نهگه من نهڅينئ نهکريا من هوژان نه دنځيسين بهلکو من پتر خو د شانوبئ دا دديت بېمه نهکتهر ومن زور ههولدان و نهز یې سهړکفتى بوم بهلئ ژ نشکان څه کهفته دنهڅينيهکا دژوار دا ههتا کو من شانو بجه هيلای و خاندنا خو هيلای و گهلهک دهستهکفتين دى ژى لدهست من چون دشيم بېژم نهڅينئ سهړيت ريکا لمن بهرزه کړبون.

سیلاډ: تو ب شهڅ يان ب روژ

خوشترين
هوزان من دناف
شاهيه كي دا
نقيسي يه

هه ليه ست وه كي
ميخانه كي يه
كهنگي هات
دقيت مروف
پيشوازي لي بكه

تینگه‌هی خامه‌یی

ل دهف خانی

محمد عبد الله تامی‌دی

ره‌خنه‌گرتن ل قه‌لمه‌می:

خانی ل چمند دیره‌کا ره‌خنه‌ی ل خامه‌ی دگریت و گازندا ل قه‌لمه‌می دکت، له‌وما فوره نهم ناماز‌دهی پی بدین و ژبو خوننده‌قانی شروفه‌بکه‌ین، خانی دبیت:

نه‌ی خامه‌ئی سهرتراشی به‌د رنگ

به‌س نامه‌ئی خوه قوماشی خوش رنگ

نه‌ی قه‌لمه‌می سهر لی هاتی یه تراشاندن و سهری وی تیزکری و بی کریت و کشف‌فریت به‌س فان به‌ریه‌رتن سپی و جوان و خوشکوک ره‌ش بکه و کریت بکه ژقریژا خو، و ههر ددیرا دویژرا دبیت:

روو رمش که ب ناقی خه‌گگ و خالان

به‌دنام بکه ب بی و دا لان

رووی کاغزی رمش بکه ب ره‌ش‌شکان و ناقی لی بشکینه ب (بی و دالان: ب، دپیتکه دبنه (به‌د) نانکو خراب) (۱).

دریزکرن و نقیسینا فی شاکاری ره‌خنه‌ی ل قه‌لمه‌می دگریت و گازندا ژئی دکت و دبیتتی: (نه‌ی قه‌لمه‌می ته‌گله‌ک دریزکر، به‌سه نی‌دی نی‌ نه‌ف نشسته ته‌ تژی قریزکر) (۲).

نه‌ی خامه‌ ته‌ژی گه‌له‌ک دریزکر

نه‌ف نامه‌ به‌سه ته‌ پر قریزکر

(باشه سهرکیشتی بلیممت و زانا و دانایین کورد، نه‌گهر نه‌و قه‌لمه‌می ته‌ ره‌خنه‌ لی گرتی نه‌بایه، و نه‌گهر وی قه‌لمه‌می داستانا ته‌یا پر بها نه‌نقیسیبا کی هه‌بوو دنگ و باسین ته‌ ب گه‌هینته مه‌ و هزر و بیرین ته‌ بگه‌هینته مه، ژبه‌کو نه‌و تبلیتن قه‌لمه‌می گرتی، و ب قه‌لمه‌می نقیسی و نه‌و هزر و بیرین سهری ته‌دا گه‌اندنه مه‌ نوکه نه‌و تبل و نه‌و مفری بوینه ناخ و نه‌مانینه، ب هاریکاریا قه‌لمه‌می نهم ته‌ دنیا‌سین) (۱).

دیتنا خانی ژبو پریژی و گله‌ک ناخفتنا

ژنده دبسته بی بهاکرنا مروقی له‌وما دبیتتی:

ههر چهنده که‌لام شبهی دوریت

بی قدر دبیت ده‌ما کو پر دبت

گوتن ههر چمند کو وه‌کی دورو گه‌وه‌هران بن ژئی، لی ده‌ما کو گله‌ک بوون بی قهرد و بی بها دبن (۲).

(خانی) ره‌خنه‌ی ل قه‌لمه‌می دگریت و

دبیتتی:

سه‌هو و غه‌له‌ت و خه‌تا و نسیان

مه‌جمووعه‌یی ناپه‌سهن‌دی عسیان

بیده‌ستی و شاشی و خه‌له‌تی و ژبیرکرن کومه‌کا نه‌په‌سندا و گونه‌ ژ تنه و نه‌حمه‌دی خانی ل سهر پاتکا خورا دکت و دکته سهر قه‌لمه‌می ره‌بن و ژار.

ته‌حریرکرن تعبی ته‌نهمول

کی دی بکه‌تن ژته ته‌حمه‌مومل

نقیسین بی هزرکرن کی دی ته‌حمه‌لا ته‌ کت و ژته قه‌بیل کت فی چهن‌دی و دیسا خانی دبیتتی:

که‌س نینه بکه‌ت ژبو ته‌ ته‌حسین

گوینه‌ندمی ناهه‌رین و نه‌فرین

فی چهن‌دی ژئی (که‌س نابیتته ته‌ ناهه‌رین بو وی کاری ته‌کری، ژ مروقین کارا و گوتنا سه‌نگین چاکی و خرابیا دبیتن، نان مه‌دحه‌کارن، نان نفرین لی کهرن) (۳).

لی خانی دیسا دبیتتی:

نه‌ی بی ته‌ده‌با خه‌راهه بی عار

گوستاخ و سته‌مگهر و سیبه‌ه‌کار

نه‌ی بی توره‌یی فه‌یت و خرابکار، و رواقیم و زالم ره‌شکار نانکو خراب کار، هندی کو من سهری ته‌ تراشی و تیزکر و بری، شاشیتن ته‌ نقیسین و ریزکرن، و ته‌ گونه‌باری دکرن.

- به‌رسقا قه‌لمه‌می ژبو خانی:

لی قه‌لمه‌می هه‌فرک نویت گه‌هشتی و شکیاتا

خو کر و بوو سیاری دولدولی کو هه‌سپت نیمام

(عه‌لی) بوو (خودی ژئی رازیبت) و ل تبلیتن وی سیاریوو و نه‌زمانی خو کیتشا و زولفه‌قاری کو شیریی دوو سهری نیمام عملی یه، سیاری هه‌ره‌باش و گوت نه‌ی نه‌حمه‌دی خانی گونه‌ نه‌ لسه‌ر منه، نه‌و تشتی ته‌ گوتی من نه‌وی نقیسی و خانی دفی دیریدا دبیتتی:

گو نه‌حمه‌د نه‌گهر تو نه‌ی خه‌یسی

ههرچی کونه‌ گوت من نه‌و نقیسی

قه‌لمه‌می به‌رسقا وی دت و دبیتتی نه‌حمه‌د نه‌گهر تو نه‌ی بنقه‌ بنقه‌ی و نه‌و تشتی ته‌ گوتی من نه‌وی نقیسی نه‌ کوچ دی.

- جورین خه‌تی:

هه‌لبه‌ت نقیسینا خه‌تی نان خوشنقیسی کاره‌کی باشه ژبو خونندن و تیگه‌هشتی خانی نه‌ف چهنده ژئی دیارکریه و دبیتتی:

هن‌دی وه‌کو خه‌گ غوبار وه‌وره

نه‌و خه‌گ ژله‌گه‌فته‌تی نه‌دوره

هن‌دی وه‌کو نقیسین یا هور بیت به‌لی نه‌ف خه‌گه‌یا جوانه و خه‌ملا خو هه‌یه و رامانه‌کا کویر و دور یا هه‌ی، دیسا خانی ل دیره‌کادی دا دبیتتی:

گا‌فا کو ژ رنگی مه‌شقی پرپوو

یا شه‌ه‌ت نه‌سخ و پولی کریوو

گا‌فا کو ژ رنگی کیتشانا حه‌رفا ل نقیسین، نان وه‌کی فان هه‌ردوو رنگین خه‌گان (نه‌سخ و پولپ) دوو رنگین نقیسین نه‌ ب تیپین گر، خوشنقیسی (پولپ) خوشنقیسی جوان و که‌فته و ب قه‌لمه‌می گومار نقیسی یه (۱). و هه‌روه‌سا گه‌له‌ک رنگین خوشنقیسی هه‌نه به‌لی یا خانی به‌حس کری خوشنقیسی (نه‌سخ) کو (جوره‌کی دی بی خوشنقیسی یه و بی جوانه و ب فی جورئ نقیسین پهرتوکین پیروز پی دنقیسین) (۱).

- چیکرنا قه‌لمه‌می:

(نه‌حمه‌دی خانی) به‌حس چیکرنا له‌فنه‌ی کریه و بلور یان دودک لی یا ژ هه‌میا گرتگر خانی دبیتتی:

- ١٤- مه‌لا حسین یوسف عبد القادر، توفسیرا زانین، جلدی دووی، ١٩٩٨، هه‌ولتیر.
- ١٥- محمد أمين عیمان، رافه‌کرنا مه‌م و زین، چاپخانا جاحف، به‌غدا، چاپا ئیکتی، ١٩٩٠.
- ١٦- محمد شیخ گه باليسانی، ده‌نگی ده‌روون، ١٩٨٣، به‌غدا.
- ١٧- مسعود خالد گولسی، فه‌ره‌ه‌نگا کلاسیکین کورد، ٢٠٠٩.
- ١٨- هه‌زار، مه‌م و زین، وه‌شائین نه‌ستتیتوتا کوردی، پاریس، ١٩٨٩.
- ١٩- وه‌زاره‌تا په‌روه‌دی، زمان و نه‌ده‌ب کوردی، پولی چواره‌مئ گشتی، چاپی چواره‌م، سالی ٢٠٠٤، به‌غدا.

* المصادر العربیه:

- ١- أنور محمد گاهر، فلسفه التصوف فی دیوان مه‌م وزین، سپیتریز، ٢٠٠٧.
- ٢- تحسین إبراهيم دوسکی، جواهر المعانی فی شرح دیوان أحمد الخانی، سپیتریز، ٢٠٠٥.
- ٣- الخگ العربی، للمعهاد، إعدد المعهد المركزي للمعلمین، الگبعه البابیه، ١٩٩٠.
- ٤- کمال یاسین ریکانی، حدیقه المعرفه، دهوک، ٢٠٠٠.

* ژیدهرتین گووفار و روژناما:

- ١- نه‌مینئ ئوسمان، گووفارا ده‌نگی مه، ژماره (٢)، دهوک، ١٩٨٥.
- ٢- گووفارا (روژی کورد)، ژماره (٣)، سته‌مبول، ١٩١٣.
- ٣- محمد عبد الله نامیدی، هه‌فتینامه‌یا نه‌فرو، ژماره (٦٦) چوار شه‌مبی، ٢٠٠٤/١١/١٠.
- ٤- محمد عبد الله نامیدی، پاشه‌ندا هه‌فتینامه‌یا په‌یمان، نه‌ده‌ب و هونه‌ر، ژماره (١٠٥)، روژا چوار شه‌مبی ٢٠٠٢/٦/٢٦.

* چاڤیتکه‌فتن و دیدار:

- ١- چاڤیتکه‌فتن دگهل پروفیسور د. مسعود کتانی.
- ٢- چاڤیتکه‌فتن دگهل ماموستا (مصگفی گه حامد).

* نه‌ترنیت:

مالپه‌رئ نه‌ترنیتئ www.okiraq.com

- خانی و قه‌لم وه‌ک ئیکتن:

لدیماهیی خانی ره‌بن و به‌لنگاز و بی ژار و په‌ریشان و بی خودان، مینا خامه‌یی گرفتار و سه‌رگه‌ردان له‌و خانی خو ته‌شبهی قه‌لمی دکه‌ت و دبیرت:

یا ره‌ب تو دزانی خانی ژار
ته‌شبه ب خامه‌یا گرفتار

نانکو نه‌ی خودئ تو دزانی نه‌زی بی ده‌سته‌لات و به‌لنگازم وه‌کی قه‌لمی گرفتار. و خانی دبیرت:

قه‌لبی وی دست ته‌دایه ته‌لحه‌ق
ده‌ستی وی دست خوه‌نینه موگله‌ق

یا خودئ دلئ خانی بی ده‌ستی ته‌دا و چ هیز و هه‌ر دکه‌ت نینه ژبلی ته و نه‌و نه‌ب ده‌ستی خویه و بی ده‌سته‌لاته.

ژیدهر:

* ژیدهرتین ب زمانی کوردی:

- ١- قورنانا پیروز.
- ٢- اسماعیل سگتیری، ته‌فسیرا ژیان، ئیران، ٢٠٠١.
- ٣- اسماعیل سگتیری، رافه‌کرنا جزی عه‌مایئ، چاپخانا زانا، دهوک.
- ٤- تحسین إبراهيم دوسکی، شاکارا نه‌مه‌دی خانی مه‌م و زین، سپیتریز، ٢٠٠٥.
- ٥- تحسین إبراهيم دوسکی، ته‌فسیرا قورنانا پیروز، سوره‌تا لوقمان.
- ٦- تحسین إبراهيم دوسکی، مه‌م و زینا نه‌مه‌دی خانی، سپیتریز، ٢٠٠٨.
- ٧- په‌رویز جیهانی، مه‌م و زینا خانی، به‌رگئ ئیکتی، سپیتریز، دهوک.
- ٨- په‌رویز جیهانی، مه‌زم و زینا خانی، به‌رگئ دووی، سپیتریز، دهوک.
- ٩- په‌رویز جیهانی، مه‌م و زینا نه‌مه‌دی خانی، فه‌ره‌نگ و نه‌دیباتی کوردی، چاپا یه‌کتی، ئیران.

- ١٠- حسین شمخی، مه‌م و زین، چاپا دووی، ٢٠١١، سته‌مبول.
- ١١- سه‌ید عه‌لی شیلانی، ته‌فسیرا روناهی، سوره القلم.
- ١٢- صادق به‌او الدین نامیدی، نوبه‌ارا به‌چویکان، چاپا یه‌کتی، به‌غدا، ١٩٧٩.
- ١٣- عبد الرحمن دوره، نه‌مه‌دی خانی، مه‌تین، چاپا یه‌کتی، چاپخانا هاوار، دهوک، ٢٠٠٨.

گاڤا کو ته نه‌ز برم ژسازی
نه‌دنگ دمن هه‌بوو نه‌ گازی

گاڤا ته توخمئ من فه‌ه‌تاندی، ده‌نگ ئان گازی من نه‌بوون، ژبی نه‌زمانی نه‌زی قانع بووم، و ته نه‌ز ژه‌ه‌فالان دویرکرم هه‌روه‌کی خانی دبیرت:

ته دور کرم ژنک هه‌فالان
مه‌ه‌جور کرم ژملک و مالان

دویرکرمنا من ژه‌ه‌فالان و مشه‌خت بوونا ژ جه و واری من بوو نه‌گه‌را غه‌ریبا من، و هه‌روه‌سا (نه‌مه‌دی خانی) دبیرت:

به‌ند و وه‌صلید من سه‌را بوون
نه‌و وه‌ل ته کرن ب نه‌مر کون کون

به‌ند و گه‌ه‌تین من ژسه‌ری تا بنی کون کون کرن رامانا وی نه‌وه ته نه‌ز کرمه بلویر و پش کره من، و گوت:

ته پشکره جسمئ من ده‌ما جان
هاتن ژ دلئ من تاه و نه‌ه‌فزان

ته ژیان پشکره دلشه‌ی مندا و دلئ من که‌ته ناخ و فیغانان بشکرنا ته جه‌رگید من سوتن و چی پشکر ته ل من کری و من نه‌و گوت، و خانی دبیرتکا دی دا دبیرت:

نه‌ز لالم و بی زه‌بان و خاموش
بی نه‌فس و نه‌ه‌فس ژقسمئ قاموش

نه‌ز یا بیدنگ و مت و بی نه‌زمان بووم، و بی تیه‌ن و بیه‌ن هه‌کشاییوم و ل به‌ر لیقا ئافه‌کتی بووم و له‌قه‌نه‌کا هه‌شک و زوها بووم ژ توخمئ له‌ه‌نا، دیسا خانی بناقئ له‌ه‌نی دناخه‌ت و دبیرت:

مانه بخوه تته‌کی دبیرت
خامه بخوه ره‌شه‌کی دریز

ما بلویر بخو تته‌کی دبیرت یان قه‌لم بخو تته‌کی دنه‌سیت، نانکو ما له‌ه‌نی نه‌زمان هه‌به، تته‌کی بیثرت یان بنه‌سیت، نانکو:

کاتب قه‌لمی دکه‌ت سیه‌کار
سازنده‌یه نه‌ی ژده‌ست ب هاوار

(نه‌یسسه‌ر قه‌لمه‌می ره‌شکا دکه‌ت، و موزیکه‌نه، پشکه‌ته بلویرئ و ده‌ست ب هاواری دکه‌ت) ( ) .

تشته‌ن کو ژ له‌ه‌نی چیدبن و بلویر و قه‌لم و کتاب و نیشان، ژسو ده‌نگ و سازان و ژبو نه‌یسین و ره‌شه‌شکان مفایتین له‌ه‌نی نه.

توچه ییلا هوندره

فویسکا هیفا وهیپنا نهینیت ونا ناسکرا دکهت

رولا خویسکا هیفا وهیپنا دهرنامه کی تیله فزیونی دا نهینیت هیفای ناسکرا دکهت و گونه بار دکهت ب هه بوونا په یوه ندین دگهل (حزب الله) یا لوبنانی و دبیتیت هیفا ۱۶ ساله ژمن مهزنتره، دهرنامه یین (مع مازن) کول که نالی توردنی دهیته پخش کرن، رولا خویسکا هیفای هاتوو میتشان کرن و ب توندی هیرش کره سهر هیفای و چندی نهینیت ونا ناسکرا کرن و گوتی هیفای چ باوه رنامه نین و پشتی بابی من نهو خودان کری ژ مال دهرنیتخت و چندی جارن مه یا ل بنگه هی پولیسان نیایه فه، ههروه سا رولای گوتی هیفای گلهک جارن پاسپورتا من یا بهرز کری و دیار کر دهمن کو پشتی هیفای خودایه بهردان دناهنگا ژدایکبوونا ونا دا وینه کی من دگهل ونا بهلاف ببوو، خملکی همیان دگوت نهفه کچا هیفای یه و هیفا ژی گلهک ژمن توره بوو.

دهرسقا پساره کا پیشکیشکاری به رنامه ی دا نایا تو وه کی کتی. رولای گوتی ناز شکل هیفا و نلیسا و ناسی دهم، دباری

نلیسای
جلین

دا ژی رولای گوت نهو
نلیسا دکهتن گلهک
ژ یین هیفای ریک و
پیک ترن، ل دورر تمهنت
هیفای رولای گوت
تمهنت وی ۴۱ ساله و ۱۶
ساله ژمن مهزنتره.
پهرواسی بهلاف دکهت

نهو چ پروژا سعودی بوو بیرین سانا نورکا ره نکره؟

پشتی کو نهکتهرا تورکی بیرین سات یا ناقدار ب سه مهر و فتامی نهو پروژه ی سعودی ره تکره نهو کو ژلای کومپانیه کا مهزنا سعودی فه بوو هاتیه پیشنیاز کرن ونوکه ههمان پروژا پیشکیشی نهکتهرا تورکی توپا بیکستون یا ناقدار ب له میسی کره، نهو تو بیتری نهفه چ پروژیه؟
نهف پروژیه پیک هاتیه ژ دروستکرنا فلمه کی ریکلامی بو کومپانیه کا سعودی بهرامهر ملیون دلارین نهمریکی، بهلی بیرین ساتی نهف گریسته ره تکر ب نهگه ری ب مژویل بوونا ونا ب دروستکرنا زنجیرا ونا یا ب ناچی (تولقه کرن) پشتی ونا ژی ههمان پروژا پیشکیشی نهکتهرا تورکی توپا بیکستون یا ناقدار ب له میسی کره لی تانوکه له میسی رانه گه هاندیه کانن دنی رازی بیت یان نه.

پتته هائيه به روان و هوباره

تترين بو نه شيندار

ول دوماهين ستييرا نافدار شرين پشتي كو ژ ههژينن خو جودا بووي بوو هيامه كتي كيم شيا نه شينداره كتي پيدا بكت كو گه نه كتي جوان و بالكيشه ل دويث ناخفتنت، لي من نه شيت ناخي وي ناشكرا بكم

ددهم بوري دا شرين دگمل نه شينداري وي ل نيك ژ خارنگه هيت بهيروتني هاتبوونه ديتن كو نه شينداري وي ب دهستي خو خاين ددا شريني ل خارنگه هكا تايهت ب خاينا ماسيان فه ياكو تا نوكه ناشكرا شرين و نه شينداري خو دپه ونديه كا بهتيز دانه و پروژني پيكتينانا ههژينني ژي دناقهرا وان دا يا بوويه پسيار كاني دي پهيوه نديا وان ژ نه شينداري بيته ههژيني يا نه؟

جهي ناخري پي كرنن يه ددهم بوري دا شرين ژلايي ههژينني خو هه هاتبوو بهردان و نوكه خودانا زاووكه كتي يه، لي تانوكه نه گهري بهردانا خو ناشكرا نه كره.

په نه شتيرا سينگه

خيرانا نه نجلينا جولييه

ژناف و بهت

پشتي چند روژه كيت كيم ژ نشته گهريا نه نجلينا جولييه نهوا بو سينگي خو كرى داکو توشي بهنجه شتيرا مهكان نه بيت خاله تا وي يا بچويك ديبي مارتن گياني خو ژدهست ددهت ب ههمان نه خوشي.

په يقداري ب ناخي نه خوشخانه يا كاليفورنيا راگه هاند كو خاله تا نه نجلينا جولييه ب نه گهري توش بوون ب پهنجه شتيرا سينگي گياني خو ژدهست داخاله تا جولييه خوشكا بچويكا دهيكه نه نجلينا جولييه يا دژيني 61 ساليه دا ل نيتريك سان ديگوو مريه

ههژينني خاله تا جولييه رو مارتن بو ناژانسيت دهنگ و باسان گوتيه كو ههژينا وي ههمان فايروس هه بوو يي جولييه هه،

نه وژي فايروسي BRCA

جهي ناخري پيكترنن يه دهيكه جولييه ل سالا 2007 ب نه خوشيا پهنجه شتيرا سينگي دژيني 56 ساليه دا گياني خو ژ دهست دابوو نه نجلينايي ژي بوو روژنامه يا نيويورك تايمز گوت بوو نهوي نشته گهريا برينا سينگي بوو خو كره داکو توشي ههمان نه خوشي نه بيت يا كو دهيكه وي پي مري و ديسان دا هيقه كتي بو وان ژنان دروست بكت بيت توشي شي نه خوشي بوين.

خه ریبی

رهمند گوهه رزی

ته نه ز
 فیږی فه ریبی کرم
 دویر ... دویر پووی
 لی دپاڅین ته را
 فه ریبی نه دهاته دیتن
 ته نه ز ..
 فیږی کونډرینا عه شقی کرم
 لی دپاڅین ته را
 عه شق نه دهاته دیتن ،
 لی بزانه
 فه ریبیا من بوته
 سوزه .. عه شق ...
 چ جارا نا مریتن

ده ما ژقانی

کارزان کوردی

ته دگوت: ته دگه نگه شه کا پر بیژ و
 کمباخ! نی دبیزن ستیر نالغن
 بی رح و لالن، قه د نا په یغن ..
 من گوت: و تو دخه ونیت من دا
 نه گه وده سابت که فاله ک بی رهنگ
 فه له کناس دره وا دکهن .. و خه ونه ک زه لال
 چونکی ستیرن من دگوت:
 هدر شهف ستیر پر بیژن بیده نغن
 دهنگوباسیت ته همرشهف
 بو من دبیزن .. ل هدمبه ری هه ستیت من
 ره قاسی دکهن

سامبا ههستان

بیدل

خه ریبیا چاقین ته
 من دهیلنه د بهنده مانا
 هه ستین مژه وی دا
 دباو هشا هیقیین مندا
 د بیه هیته لهری
 چاخی عه شق به رزه کری
 زیندانا (داخاو) دا
 دمینم میبه کا بتنی ناف...
 ته ژبیر کریه
 هه تا پایزا ژیی ته ژی
 هه ر سامبا بهاری ب ته دبه خشم
 بهیله ...
 قی جاری
 من ب شه رابا خو سه رخوش نه که

دا ...
 راستیا خه ونین فه کوشتی بو ته
 بیژم
 به لکی
 ب ماچه کا ژه هر کری
 من رادهستی وه غه را داوین بکه ی!
 یان
 د شکاندنا قی شانی دا
 بشیم
 چبکه کا دوی
 ژهنکفین لیقین ته تام بکه م!

نه خوشیا کیمخوینی - فقر الدم (Anemia)

مهسعود تاهر

کیمخوینی چی په ؟

کیمخوینی دهیته نیاسین بحالتهکې نساخلمی هکو تهپکیت خوینی بیت سور (Red Blood Cells) گلهک کیم دین دلشن نهخوشی دا و تیرا هندی نهکمن کو نوکسجین (Hb) ژ لشی نهخوشی بگهپته همی شانهیت (انسجه) مروقی .. نهغجا مروث گلهک هست ب لاوزیون و وهستیانی دکت .. گلهک جورن کیمخوینی هغه و هر جوردکی نهگورکې تایهتی همی یان چی دیت کیمخوینی حالتهکې بوردخت بیت یان حالتهکې پزشکی بی بهردوام بیت .. پتدقی په ل سفر هر کسهکی کو هست بکته بی نهخوش بیت بقی نهخوشی قسنا نوژداری بکته چونکی نهویره بیسته نیشهکا کوژدک . بارا پتر مروث دشتیت قی نهخوشی چارهسور بکته ب ریکا خوارنهکا زنده یان باشر (Food additives) یان خارنهکا پر فیتامین و چارهسوریت پزشکی....

نشانیت کیمخوینی

- وهستیان
- پتیبونا دین مروقی
- بلز لیدانا دلی و نهجگیربون
- مینهن تنگی
- سینگ نشان
- گتیبون
- تیزیونا دست و پیا
- سرنشان

- نهگر و متریست کیمخوینی

خوین پتک دهیت ژ کهرستهکی شل (سائل) کو دیتزی پلازما (plasma) و سن جوریت خانیا هغه دناث پلازما دنا: - تهپکیت خوینی بیت سور (Red blood cells) - Erythrocytes) کو نهث خانه نوکسجینی (Oxygen) را دکن

ژ سپهت بای (الرتین) بریکا پالدانا خوینی بو میشکی و نهندامیت دی بیت ژیانی (الاعجاز الحویه) وشانیت لشی (انسجه الجسم) .. و لشی مروقی پتدقی خوینهکا زنگینه ب نوکسجینی (هه لگرن نوکسجینی). هروسا هیموگلوبین (Hemoglobin) پروتینهکه کو بی زنگینه بناسی (Iron) دناث قی خانی دا رنگی وی بی سوره و هاریکاره نوکسجینی هه دگوهیزیت ژ سپهت بای بو نهندامیت دی بیت لشی و هه گوهاسنا دووم نوکسیدی کاربونی (Carbon Dioxide) ژلشی بو سپهت بای و ددرکهقت بو ددرقه.

- تهپکیت خوینی بیت سپی (Leucocytes) نهث خانه بهرگیا لشی مروقی ژ نهخوشیا دکن (Infection) - پههکانی خوین (الصفیحات الدمویه) (platelet, thrombocyte) نو نهث خانه هاریکاریا خوین جهسینتی دکن پستی خوینهبوننی یان برینداریونتی. گلهک جورن کیمخوینی هغه کو نهگوریت وان نفیت لخارت نه:

- نهو کیمخوینیا چی دیت ژکتیا ناسی (Iron deficiency anemia) - نهو کیمخوینیا چی دیت ژکتیا فیتامینان (Vitamine deficiency anemia) - کیمخوینیا دیار دیت ژ نشیت دوم دیر وک پنجهشیر و نیدز... هتد.

- نهو کیمخوینیا چی دیت ژ نهخوشیا میشکی هسی (نخاع العظم) وک گلهک نیشا (پنجهشیرا خوینی Leukemia) - نهو کیمخوینیا چی دیت ژ گوزنا خوینی (تحلل الدم) (Hemolysis)

- کیمخوینی یا شالوکی (Sickle cell anemia) - تالاسیمیا (Thalassemia) - بهلاخوراکی (سور التغذیه) - بی نقیزی (الدورة الشهرية) (Menstrual Cycle) - **ژوگیانی.**

- هندک نهخوشیت دی ژ هغه دینه نهگوریت کیمخوینی وک ژکارکتنا گولچیسکا (Renal Failure) یان ژ ژکارکتنا میتلاکی (Hepatic Failure)

- حالهتیت بوماویبی (الوراثیه). - دوزدهنگیت کیمخوینی (مضاعفات فقر الدم) - نهگر چارهسوری بو نهخوشی نههتته کرن چی دیت کارتیکرنهکا معزن لسر بکته و دوهتیدوبونهکا لایهتیت جوراوجور - وهستیانهکا زنده نهث نهخوشه روژ ب روژ هست ب وهستیانهکا معزن دکته حنا کو نهشتیت ب نهگرتیت خو بیت روزانه راییت خو ههکه نهگرتی وی چندی ناسان بیت. - متریسی په لسر دلی کیمخوینی دیتته نهگوریت زنده و ژوی

لیدانا دلی و نهجگیربونا لیدانا دلی (Arrhythmia) - ژکارکتنا دلی (Heart Failure) - زهدرا دهمارا (الاعصاب) ددرین نهو کو فیتامین B-12 زورق فوره نهو تهپکیت خوینی بیت سور بتنی بلکو بو کاروبارتت نهندامی دهماران.

- دیتته نهگر بو ژناثبرنا کارتی میشکی سورشتی . - مرن هندک جوریت کیمخوینی دینه نهگوریت مرنا نهخوشی نهو ژوی بریکا بوماویبی (الورای) دهیتته ههگوهاسن وک کیمخوینیا شالوکی.

دهستیشانکرنا قی نهخوشی - چندیت نوژدار دیارکرنا قی نهخوشی بریکا دیاربونا میتویا پزشکیا نهخوشی و ودرگرتا - پشکینتن تمام بو نهخوشی ویشکینا خوینی (C.B.C) (Compleat Blood Count) نهث

پشکینه دتی دیارکت ریزا تهپکیت خوینی بیت سور و ریزا هیموگلوبینی دناث خوینی دا. خوین دهیتته پشکین بریکا مایکروسکوپی داکو قعباره وشیه ورنگی قی

خانیه بهیتته دیارکرن و دتی پتر هاریکار بیت بو دیارکرنا قی نشیتی وجورق قی نهخوشی.

چارهسوری

- چارهسوریا کیمخوینی نهو چی دیت ژکتیا ناسی بو قی جورق کیمخوینی باشره نهخوش خوارنهکا مشه بخوت کو یا زنگین بیت ب ناسی.

- چارهسوریا کیم خوینی نهو چی دیت ژکتیا فیتامینان نهث جوره زورق بزحمته بس دق چارهسوریا نهخوشی هتته کرن بریکا دوزیک دانانی کو فیتامین B-12 تیداههیت.

- چارهسوریا نهخوشیت دیرژخایین (مزمن) چ چارهسوریت درست نین بو قی جورق کیمخوینی .

- چارهسوریا کیمخوینیا پلاستیکی (plastic anemia) نهث نهخوشه دقتت خوینی وهرگرت بریکا خوینبران (Intravenous Feeding) .

- چارهسوریا نهخوشیت میشکی هسی نهث نهخوشه دقتت چارهسوریت کیمیاوی وهرگرت .

- چارهسوریا نهخوشیت شیکارکرنا خوینی نهث نهخوشه دقتت بهیتته دویرکرن ژخورنا هندک درمانا و نهوین شیکارکرنا خوینی چندکمن هروسا هندک خوارن ژوی قی نهخوشی چی دکن لهوما فوره نهخوش خو ژوی دیر بیخت.

- چارهسوریا کیمخوینیا شالوکی. - چاقلدیری و هیمونا ریزا نوکسجینی و نهیلاتا نشیتی و خوارنا شلهمنیا.

نوژداری سیلاقی

په نجه شیرا پروستاتی

درهنگ. ههکو خانه ییت په نجه شیرا ل درقه ی پروستاتی به لاف دبن هندهک نیشان لسهر نساخی دیار دبن، وهک ناریشه ییت میزتنی، ژبه ر نهو په ستانا لسهر میزدانکی یان بوریا میزی دهیته کرن.

نیشان:

۱- ب زحمه تکه تنه میزتنی، نساخ نکاریت وهک مه زریبی بمیزیت، به لکو میز دهیت و دراوه ستیت.
۲- خوین دیار بوون دگهل میزی.
۳- خوین دیار بوون دگهل توخماقی.

۴- هه که په نجه شیرا خو فه گوهاسه گریکیت لمفاوی ییت نیزیکی پروستاتی نه دویره لنگیت نساخی ب په چقن.

۵- هه که په نجه شیرا گه هشته هه ستیان دی نساخ هه ست ب ژانیت هه ستیان که ت و نه دویره نهو هه ستی بشکین ژبه ر پیتوبوونا وان.

چاره کرن:

هه ژماره کا ریکان هه نه بو چاره کرنا په نجه شیرا پروستاتی کو بریار ب ده ستیت نوژداره کی بسپوره کیژ ریکتی بکار بینیت. نهو ریک نه فه نه:

۱- نشته رگه ری و ژیکرنا پارچه یا نساخ.
۲- کوشتنا خانه ییت په نجه شیرا ب تیشکی ٹیکس.
۳- چاره کرن ب هورمونان.

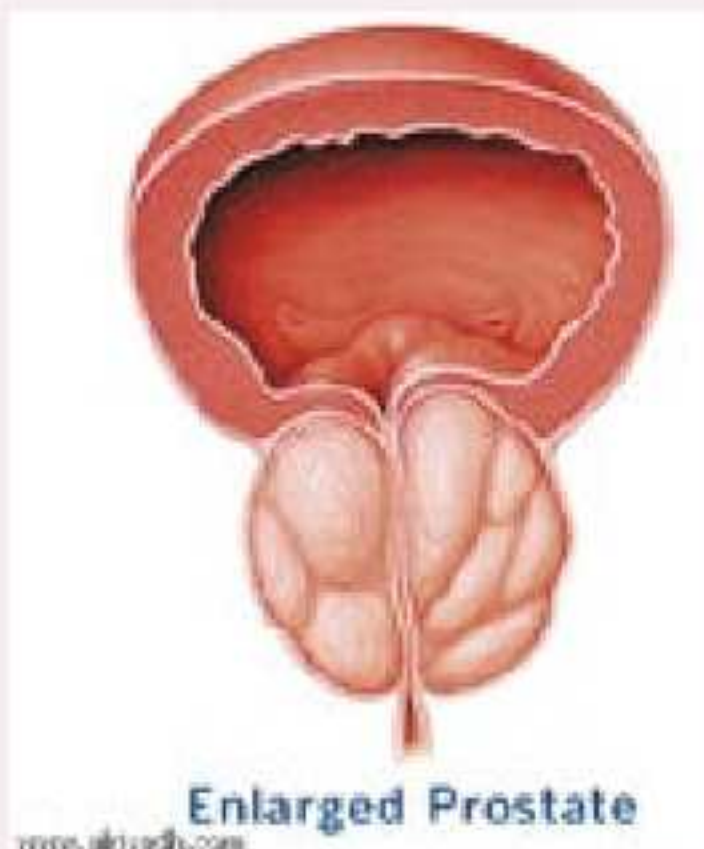

د. ناشتی عبدالرحمن

پروستات توشپیه که (غده) مینا و ته مه ت گویزه کی یه دکه فیته بنی میزدانکی و یا به رپرسه ژ فه ریتنا توخماقی (ناقا زه لامی) نهوا زیندوکیت توخماقی دنافا مه له فانییا دکمن و ووزه یی پیدقی بو لقینا خو ژئی وهر دگرن. دناف پروستاتی دا که رخی توخماقی (نهوی سپیرمان ژ گونان فه دگوهیته ژده رقه) و بوریا میزی (نهوا ژ میزدانکی دهر دکه فیت و میزی دهر تخیته ژده رقه) دگه هه هه قدوو. په نجه شیرا پروستاتی دووه م به لاقترین جو ری په نجه شیرا یه ل زه لمان پشتی په نجه شیرا سهان.

ل قوناغا ژریقه ژ په یدابوونا په نجه شیرا پروستاتی چ نیشان ل خودانی دیار نابن، لهوما ژی پتربا جاران ناهیتته ده ستیشانکرن هه تا

۴- چاره کرن ب دهرمانیت کیمیاوی.
۵- چاره کرن ب جه مه دکرنی. جو ری چاره کرنی دده ته لدویش رهوشا نساخی و ژیبی وی و پله یا به لاقبوونا نساخی.
گه رهک دیار بکه م ژی کو جوداهیهک دناقبه را په رچقینا پروستاتی و په نجه شیرا وی دا هه یه، ل حاله تی ٹیکتی کو یی مشه تره په رچقین یا توخیبکری یه دناف پروستاتی دا و ژئی دهر باز نابیت و دهیته چاره کرن ب هندهک دهرمانان کو قه باره یی پروستاتی بچویک دکمن، یانژی دهیته ژیکرن ب نشته رگه ربه کی.

Enlarged Prostate

www.abtjournal.com

نووچه یین زانستی

موبایلا نوکیا لومیا ۱۰۲۰ ب کامیره کا گلهک زهلالقه

کومپانیا نوکیا نوچه یین بهره فکرن موبایله کا نوی راگه هاند کو کامیره یه کا زهلالیا وی ۴۱ میگا پیکسل تیدا هیه و دکارت هندک وینه بیت تیکجار زهلال بکشیت هتا نوکه چ کامیره بیت موبایلان نهشیانه بگه هنه زهلالیا وان.

وینه بیت فنی کامیری دهمی دهینه مهزکرن هیچ کارتیکرن لسهر زهلالیا وان نایت. دیسان کامیره یا فنی موبایلی دکارت پارچه فیدوییت گلهک زهلال تومار بکمت و دهمی دهینه مهزکرن هتا شمش جارکی شیلی نابن. نهف موبایله دئی که فینه بازاری ب بهای ۳۰۰ دلاریت نهمریکی.

برس و تیهنیت روزیگران ددهنه لدویف جورئی خوارنا پاشیقی

ره مزانا نیسال یا که فیه که کله کلا هاقینی زنده بار روز ژ همی دهمیت سالی دریزترن، لوما دقت روزیگران ناگه ژ جورئی خوارن و فخوریت خو هبیت، نه خام لدهمی پاشیقی، چونکی پاشیف دانی سره کی به ل هبفا ره مزانی و نه هتیز ددهنه لهشی مروقی ب دریزاهیا روزی. باشتره روزیگر هندی بشیت دهمی پاشیقی گیرو بکمت و پتر وان خوارنان بخوت بیت هندی دهینه ههستن وهک گوشتی و پروتینیت دی، دیسان نه خوارنیت تیر داف مینا دان و باقلک و فاصولی و فنی و کسکاتی کو دهمکن دریزتر دناف ناشکی دا دمینن و شهکرا ناف خونئی زوی بلند ناکن.

تیهن زی کو نارته میا هره مزانا روزیگریه دهینه سستکرن ب دویر که تن ژ چاقی روزی، نه خام ل دهمی نیثرو. دیسان باشتره روزیگر هندی بکارت دویر که فیه ژ خوارنیت سویر و تیز چونکی هستا مروقی ب تیهنی زنده دکن.

گیروکرن برینا ناٹکا زاروکی یا ب مفایه بو وی

فه کولهریت نوسترالی ناشکراکر کو گیروکرن برینا ناٹکا زاروکی ل دهمی ژدایک دبیت چ نه بیت بو ماوه یی ٹیک خولهک مفایه دگه هینیتی و ل هه مان دم مهترسیا خون بهریونا دایکی زنده ناکمت وهک بهری نوکه دهاته هزرکرن. دغه کولینه کنی دا کو ۳۹۱۱ دایک و زاروک تیدا پشکداربوون ناشکرا بوو گیروکرن برینا ناٹکا زاروکی بو خوله که کنی هاریکاریا پتر دهریازبوونا خونئی بو لهشی وی دکمت و دنه جامدا نه مبارا ناسنی و هه ژمارا سورخو کیت خونئی دناف لهشی زاروکی دا زنده دهن بی کو خونیهریونا دایکی زنده بیت یان هه ژمارا سورخو کیت وی کیم بین.

فه خوارنا ناٹقی بهری زادی سنگا لهشی کیم دکمت

فه کولینه کا نهلمانی دکراند کو فه خوارنا ناٹقی بهری خوارنا زادی هاریکاریا خودانی دکمت ژبو کیمکرن سنگا لهشی وی. دقتی فه کولینه دا هه ژماره کا مروقتیت گنج و ب ناسالفه چووی پشکداربوون و هه رتیکی دوو پهرداغیت ناٹقی فه خوارن بهری خوارنا زادی و ل دو ماهی ۲ کیلوگرام ژ سنگا لهشی هه رتیکی ژوان کیمبوون دماوه یی فه کولینه دا. فه کولهر که شتنه نه جامه کی کو هه فبه ندیهک دنا فبهره فه خوارنا ناٹقی و کیمبوونا سنگا لهشی دا هیه هه رچه نده ب دروستی نه گهرا وی نه هاتیه زاین، لی دیتیزن رهنگه ناف هستا مروقی ب برس کیم دکمت و ناهیلیت خودان زنده بخوت.

گوھ ٺه چنين ل پشت ديواريت زانستی ...

د. ٺاشتی عبدالجھکیم

کیشورئ ٺه تلاتنس

ٺه تلاتنس یان ٺه تلاتند کیشورھ کئ بہرزه و بی سہر و شوینہ بہحسئ وی ہاتیہ کرن دناٺ چیروک و چیقانوکیت ہندھک ژ گہلیت کہ ٺنار دا و دناٺ کہلہ پورئ ڊیرینی گہلہک مللہ تاندا. فہیلہسوفئ یونانی بیٺ ناٺدار (ٺه فلاتون) ل سالا ۳۵۵ ب. ز ب تیر و تہسہلی لسہر ٺی کیشورئ نقیسیہ و گہلہک پیزانینیت سہیر دہر بارہی وی ناشرکا کرینہ و پھسنا ژیری و دہستہلی و ہوستایی یا ناکنجیت وی کرہہ ژلایی ٺه نڈازہ و بیناسازی و زانستی ٺه. دیسان ہزاران نقیسارت ہه ٺدہم و چہند فلمیت دوکومینتی ہندھک قولاجیت تاری بیت ٺی کیشورئ روھنکرینہ. مروٺ مہندہ ہوش و گوھشی دمینیت دہمئ دہپیزیت کو ولاتییت ٺه تلاتنس ٺهویت بہری ۹۵۰۰ سالان لسہر رویٺ ٺہردی ژباين گہشتبوونہ پھیسکہکا بلندا پیشکھفتنی کو چ شارستانیہتیت کہفن نگہشتینی. ولاتییت ٺه تلاتنس پھرتوکخانہکا زتدہ مہزن ہہبوو کو ٺہو پھرتوکیت تیدا رازاندی دبیٺ ہہژمار بوون، دیسان تورہکا بہرفرہا کاریتیت ناٺدانی و ریک و پراں و ہہژمارہکا بہندہران (میناؤ) ژبو راوہستیانا گہمیتت بازرگانی، زتدہباری یاریگہہ و گہرماٺیت مہزنیٺ ہہلمئ ہہبوون. ٺه ٺہہمی ژلایہکی ٺه، و ژلایہکئ دی ٺه کیشورئ مینا بہہشتا لسہر ٺہردی بوو و ہہمی رھنگیت فیٺی و کہسکاتی و روھکان لیٺ شین دبوون و ہہمی جوریت بالندہ و گیانہوران لسہر دژین و کانیتت ناٺا سار و ناٺا کہل لبین ٺہردئ ویٺ دہمقین و ہہر تشت دٺئ بہہشتئ دا بیٺ پاٺر و بژوین بوو!!! پاشی ژنشکافہ کارہساتہکا نہدیار رویدا و ٺهٺ شارستانیہتہ ژٺہردی رامالشت و نقوکر دناٺ ناٺا بیٺ قامدا. ٺه فلاتون دہمئ پھسنا ٺه تلاتنس دکہت مینا راستیہکا نہپیدٺی

نہبوویہ ریگر ل ہہمبہر دہہان زانا و ٺه کولہران کو ب ہندھک گہشتان رابین ژبو لیٺگہریان و سہح و سویت کیشورئ نقو بووی دناٺ ٺوقیانوسی دا، وھک گہلہک دبیٺن و باوہریٺ بیٺ دئینن. زانایان چہند دیار دہکیت سہیر و سہرنج راکیش میٺہ کرن، ٹیک ژوان پیلیت ناٺا گہرم کو ب (پیلیت کہنداٺی) دہینہ ناٺکر ٺهویت کو ژ کیشورئ ٺہمریکا بہرہٺ نورویا ٺه دچن دبنہ دوو چہق ل دلئ ٺوقیانوسی ٺه تلہسی و مروٺ ہزر دکہت ٺهٺ پیلہ لدور ٺہردہکی دزقرن دہرئ دا ہہبوو ل ٺی جہی و نوکہ نہمایہ!!!، یا دیتر ٺہو رھفتارا ننتیکہیہ یا ہندھک بالندہ بیت مشہختی بہرچاٺ دکہن دہمئ دفرن بہرہٺ دلئ ٺوقیانوسی ٺه تلہسی، ٺهٺ بالندہ دچہرخن لہنداٺ ناٺا ٺوقیانوسی ل خالہکا نیشانکری بو دہمہکئ ڊریٺ، کو دگہہیتہ چہند دہمژمیرہکیت فرین و چہرخینی، ناٺکو دئ بیٺی ٺهٺ بالندہ ب سہلیقا خورستا خو بیٺ ل ناخہکئ دگہرن دہرئ دا ہہبوو!!! دیسان گہلہکان بہحسئ وان

بہلگہیان ددہتہ روی و دبیٺیت دہمئ مسریٺت کہٺنار پیشوازی یاسادانہرئ یونانی (سولون) کری ل پھرسنگہہیت خو - کو ٺه ٺہہ ژی راستیہکا دیروکی یہ- ژترا چیروکا کیشورئ ٺه تلاتنس ٺه گتیرا ٺہوا دناٺ بہرہریت نقشتیت واندا ہاتیہ تومارکرن و بو دیارکر کو ٺہو شارستانیہت ہاتبوو ناٺاکرن لسہر گزیرتہکا مہزن ل جہہکی کو دکہٺیتہ پشت تہنگاٺی چیا بیٺ تارق، ناٺکو دناٺ ٺوقیانوسی ٺه تلہسی دا!!!. کیشورئ بیٺ پارٺہکری بوو لسہر ہہژمارہکا شاہستانان کو دبوونہ ہزاران ویلایہت. کیشورئ گہلہک بیٺ زدنگین بوو ب سامانیت خو بیت سروشتی وھک کانزا و داروبار و تہرش و کہوالان، لہوما ژی خہلکئ کیشورئ بیٺ کہتخودا و زدنگین بوو. نارٺشہیا مہزن ٺہوا دکہٺیتہ سینگی زانا و ٺه کولہران دہربارہی کیشورئ بہرزه دوئ ٹیکئ دایہ کو چ بہلگہبیت مسوگر لسہر ہہبوونا ٺی کیشورئ دناٺ لہپیت واندا نینن ہتا وی رادہی کو گہلہک ژ ٺان زانا و ٺه کولہران ہزر

نہخشہیان کرہہ بیت کولومبوس لیٺ نیری بہری ٺہدیتنا کیشورئ ٺہمریکا ل سالا ۱۴۹۲ء، ٺہو نہخشہ گہلہک دکہفن بوون و ژتدہرئ وان نہبیٺ دیاروو، ٹیک ژوان نہخشہیان وینہبیٺ

دکھن و دیسان ہندھک ژ شاگردیت ٺه فلاتونی بیت وی سہردہمی دگوت ٺهٺ بابہتہ چیقانوکہکا ناشویی یہ چ بنیات ژبو نینن. بہلیٺ نہبوونا چ بہلگہبیت ساخ لسہر ہہبوونا ٺی شارستانیہتئ

جهدلې کو دنهجامدا زانا بووینه دوو قوول، قوولهک هزرا کیشورهکې بهرزه ماندهل دکهت و دبیت نایب شارستانیهتهکا مهزن لسهر روی نهردی قهبریت و وندا بیت بی کو گلهک شینواران لپه ی خو بهپلیت، ژلایهکی دی قه پشتهفانیت ههبوونا نهتلانتس دبیتن دیروکا شارستانیهتا مروقی نهوا دیروکشان بهس زئی دکهن و هاتیه نفیسین دزقریت بو کیمتر ژ ۱۰ هزار سالان و نه یا بهرتهقله نهث ماوهی کورت ههمی دیروکا مروقی بیت هر ژ میژوویا پهیدابوونا وی و ههتا نهثرو، دیسان دبیتن زیانهکا مهزن یا ب مروقایهتی کهفتی ژهر سوتن و نههیلانا ههژمارهکا نیکجار مهزن ژ پرتوک و دهستنیس و بهلگهنامهیان دکهفندا کو رهنهگه هندهکا ژ وان بهحسی کیشورهی نهتلانتس کریت. هرکسی دیروکا کهن خوندی دی حیبهتی مینیت ل ههمبر نهو پرتوکیت بی ههژمار بیت هاتینه سوتن یان پویچکرن ژهر شهر و جهنگان یان ژهر نهزانیی و دک پرتوکخانهیا نهسکهندهریه کو مهزترین پرتوکخانهیا دونیای بوو و نیزیکی ملیون پرتوکان تیدا ههبوون و نهو پرتوکخانه هاته سوتن ل سالا ۴۷ ب.ز. دیسان رویدانا سالا ۲۷۰ ب.ز دهمی نپراتوری چینی (تسی شن هوانگ) فرمان دای ههمی پرتوکیت دیروکی و زانستی کو ههژمارا وان پتر بوو ژ ۱۰۰ هزاران بهینه سوتن چونکی دی زبانی گههین مهژی مروقان!!!، ژلی گلهک رویدانیت دی ژقی رهنگی.

نهگهرا نهمانا کیشورهی نهتلانتس لدویف هزرا زانایان پهقینا فولکانهکا مهزن بوو، مینا پهقینا فولکانا گزیرتا (کاراکاتوا) نهوال تمباخا سالا ۱۸۸۳ی رویدای و دهنگی پهقینا وی ههتا ۲۰۰۰ میلان گههستی و بوویه سهدهما پیلهکا نهژدهها یا ناقی بلنדיا وی ۳۳ میتر و لهزا وی ۵۰ میل د دهژمیرهکی دا و ۳۰۰ گوند رامالشتین و ۳۶ هزار مروث کوشتین. هندهک زاناییت نهردی دکرینن کو فولکانهکا دی مینا قی پژی بوو بهری ۲۰۰۰ سالان کو چارجارکی ب هیزتر و دژوارتر بوو لهوما نهدویره هندهک کارهساتیت دی بیت مهزن رویدابن و نیک ژوان ببیته نهگهرا قهراندنا کیشورهی نهتلانتس.

تیدا بهحسی وی تیما سهح و سویان هاتیهکرن یا فیرعهونی مصری هنارتیه روزنقافای ژبو قهدیتنا شینواریت کیشورهی نهتلانتس.

۴- قهدیتنا زنجیرهکا چیاان لبی نوقیانوسی نهتلمسی ل روزنقافی تنگافی چیاای تارق ل سالا ۱۹۷۴ی ب ریکا گهیهکا ژیرنات (غواصه) یا روسی و پستی قهکولینان دیاروو نهث زنجیرا چیاان دههکی لسهر کناری نوقیانوسی بوو و دبیته پارچهک ژ کیشورهی بهرزه.

۵- دیتنا کلوخکی ژ کریستالی کوارتز ل سالا ۱۹۲۴ی لسهر سهری پهرستگههکا ویران ل هندوراس کو گلهک مینا کلوخی مروقهکی یه، قی کلوخی چ خپچک و مشار لسهر نهبوون و ههکو چافی روزی دکهقیته سهروناهی ژ چاٹ و دفن و گوھیت کلوخی دهردکهفیت. تشتی ننتیکه بو زانایان نهو بوو ههچهنده کریستالی کوارتز موکومترین بهره پستی نهلماسی و دنهجامدا گلهک کارهکی سهخته نهث بهره بهپته تراشین و دهمی دهپته تراشین ههپت نهبیت دی خپچک و مشار کهنی بهلی ل قی کلوخی هیچ خپچک لسهر دیار نابن خو دهمی لی دنیرن ب میکروسکوی. نهفه ژی گروههکه کو شارستانیهتهکا گلهک پیشکفتی ههبوو کو لدویف هزرا زانایان نهتلانتس بوو.

سهرهرای فان ههمی قهدیتنان و دسهر نفیسینا پتر ژ دوو هزار نقشت و پرتوکان دهسارهی قی کیشورهی بهلی هیشتا بابته نههاتیه نیکلاکرن و مایه جهی کهمهکمش و

کیشورهکی مهزن تیدا ههبوو ههچهنده ل وی سهردهمی نهماوو، لهوما گلهک کهسان نهو کیشور ب نهتلانتس ل قهلم ددا، زیدهبار ل نزیک گزیرتا (مینی) کو نیکه ژ گزیرتیت بهاما نهوال دوریت ۵۰ میلان دویژ کناریت ویلایهتیت نیکگرتی قهکولهران دیت دیوارهکی پهحن و دریز ناقی بی ب سهردا گرتی ب بلنדיا ۷ متران و پاشی دیار دبیت کو نهث دیواره نیکه ژ بهرماییت کهلهکی یان پهرستگههکی دزقریت بو شارستانیهتهکا کهقنار و بهرزه و نهديار، دیسان کومهکا دی یا قهکولهران ب سهر شویرهکی ههلبوون دریزیا وی پتر ژ ۱۲۰ کم دبنی نوقیانوسی نهتلمسی دا ل نزیک کناری قیتزویلا، ل ههرو وی بواری زاناییت روسی ب سهر شینواریت خرابهگوندان ههلبوون ل کوبراتیا نوقیانوسی ل نزیک دهولهتا کوبا.

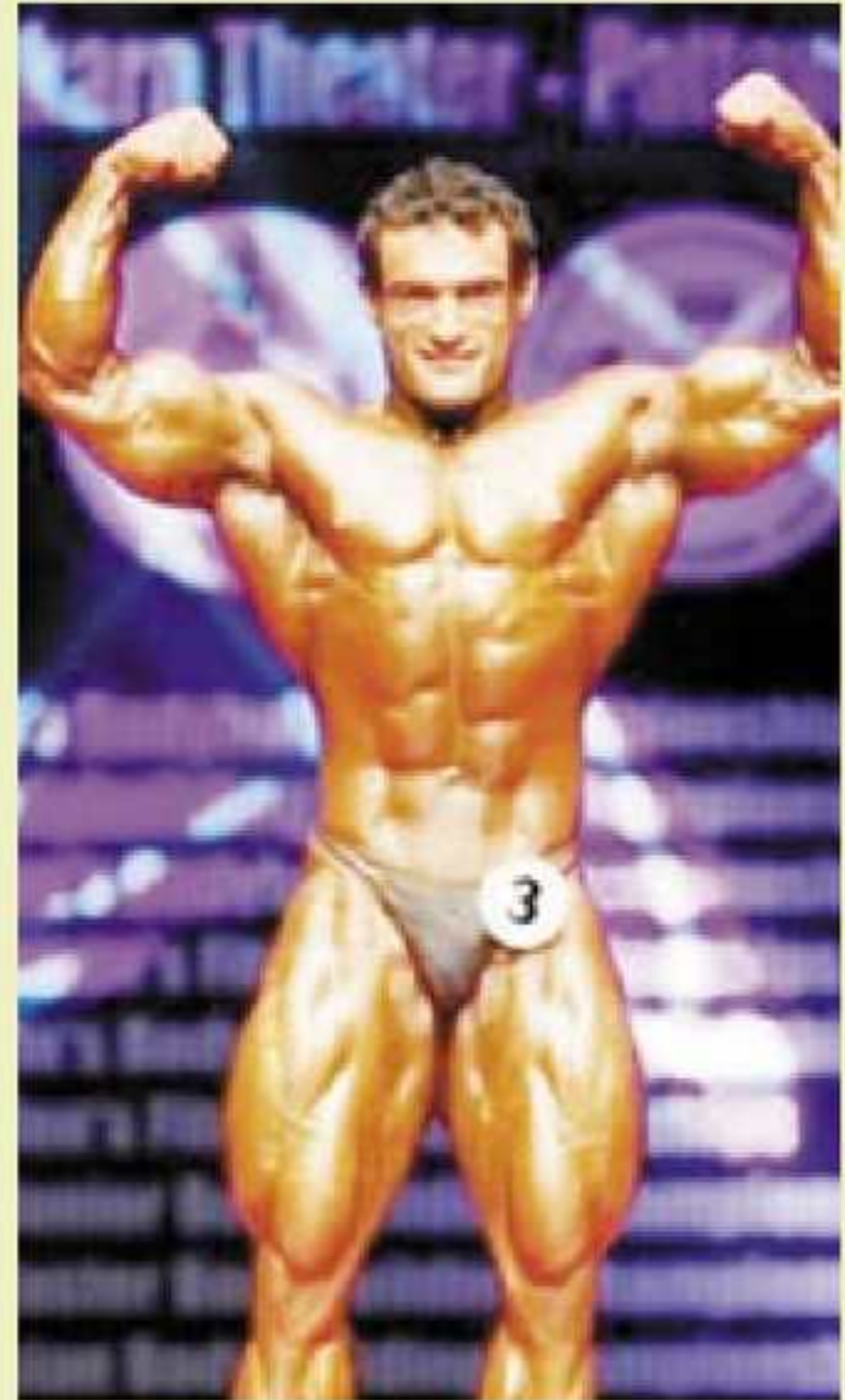
چهند بهلگه بیت دی کو دم بو دم پهیدابوینه لسهر ههبوونا کیشورهی نهتلانتس مینا:

۱- نهخشهیهک دنات پرتوکخانهیا کونگرسی نهمریکی دا هاتیه پاراستن کو دنات کوچکا سولتانی نوسمانی دا هاتبوو دیتن ل سالا ۱۹۲۹ی و تیدا ناف و جهی نهتلانتس هاتینه ناشکراکرن.

۲- دهستنیسهکا مصری لسهر کاغزا لهقنی ههیه دریزیا وی ۴۵ میترن و نوکه ل موزهخانهیا بریتانی هاتیه پاراستن و تیدا نیشارهت ب چاره نفیسی نهتلانتس دهپته دان.

۳- دهستنیسهکا دی یا مصری ههیه و یا پاراستیه ل موزهخانهیا (پیتهرسپیرگ) ل روسیا

نزار غه‌زالی قاره‌مانی جیهانی یی له‌ش جوانیی

نزار غه‌زالی ئەو یاریکهری له‌ش جوانیی یه ئەوی شیایی وهک وهرزشقانه‌کئی کورد مهزنترین دیروک بو وهرزشا کوردستانی بنفیسیت دهمی شیایی بیته ئیکهمین وهرزشقانی کورد بناقی کوردستانی بیته باشتترین یاریکهر د جیهانی دا و ناقی خو د دیروکا وهرزشا کوردستانی دا بو هه‌تا هه‌تایی خه‌ملاند و بو ستیره‌کا گه‌ش ل ئەسمانی کوردستانی

ناقی وی یی دروست (نزار ئەحمەد حسین) ل (۱۹۸۴/۴/۱۰) ل باژیروی دهوکی ژ دایک بوویه و نها زی هه ر ل باژیروی دهوکی ژيانا خو دبورنیت، قاره‌مانی یا (waba) (بودابستی) پایته‌ختی وولاتی (هنگاریا) پشکداری د قاره‌مانیا جیهانی یا له‌ش جوانیی دا کر و شیا دوو مه‌دالییت زیری بده‌ستخوڤه بینیت و بیته باشتترین یاریکهری له‌ش جوانیی د جیهانی دا، له‌ورا مه وهک باده‌کا وهرزشی یا کوفارا (سیلاف) ب فەر دیت کو ب قی هه‌لکه‌هفتا دیروکی هه‌قه‌یه‌ینه‌کئی دگه‌ل ساز بکه‌ین و چهند پرسیاره‌کا لی بکه‌ین

بوون دهمی ئەز بوویمه قاره‌مانی پارێزگه‌ها دهوکی پاشان بوومه قاره‌مانی کوردستانی و پشتی هینگی بوومه خودانی جوانترین له‌ش ل کوردستانی و پشتی هینگی ئەز هاتمه داخازکرن ژلایی ئیکه‌تیا ئولومپی یا عیراقی و ئەز هاتمه هه‌لبژارتن بو هه‌لبژارتیی عیراقی و ل سه‌ر ناستی وولاتین عه‌ره‌بی من پلا ئیکئی بده‌ستخوڤه ئینا، ل سالا (۲۰۰۴) ل وولاتی (ئوردن) بوومه قاره‌مانی ناسیا و ل سالا (۲۰۰۹) ل وولاتی (تایلهند) جاره‌کا دی و بو جارا دووی بوومه قاره‌مانی ناسیا و د هه‌مان سال دا د قاره‌مانیا جیهانی دا ئەوا ل باژیروی (مومبای) ل وولاتی (هندستانی) برێقه‌چووی من پلا هه‌فتی بده‌ستخوڤه ئینا و دو ماهیک پشکداریا من زی د قاره‌مانیا جیهانی دا بوو ل مه‌ها (۶) یا ئەف سالا کول باژیروی (بودابستی) پایته‌ختی وولاتی (هنگاریا) برێقه‌چوو و ئەز شیا دوو مه‌دالییت زیری بده‌ستخوڤه بینیم و بیمه قاره‌مانی جیهانی. چاوان تو شیای وان هه‌ر دوو مه‌دالیا بده‌ستخوڤه بیني؟ د به‌رسقا پرسیارا مه نزار غه‌زالی گوت: مه‌دالیا ئیکئی ل سه‌ر ناستی کیشا من و درێژاهیا من بوو

سیلاف: ئەو قوناغین تو تیدا دهر بازووی و ئەو ناسته‌نگین که‌فتینه به‌ر سینگئی ته‌ چ بوون؟

نزار غه‌زالی: یا خویابه هه‌ر کاره‌کی مروڤ بکه‌ت بی گومان دی ناسته‌نگ که‌فته به‌ر سینگئی مروڤی و مروڤ دی د گه‌له‌ک ناسته‌نگا دا بوریت و ب تایه‌ت نه‌گه‌ر مروڤ یی دده‌ست کورت بیت ژلایی ماددی فه، ئەو قوناغین ئەز تیدا دهر بازوویم هه‌ر ژ دده‌ستپیکا کاری من و هه‌تا من دده‌ست ب قی یاریی کری قوناغین هه‌ره سه‌خت یین ژيانا من بوون چونکی ژيان ل وی دهمی گه‌له‌ک یا به‌رتنه‌گ بوو نه‌گه‌ر مروڤی که‌سه‌ک نه‌با هاریکاریا مروڤی کربا مروڤ نه‌شیا به‌رده‌وامیی بده‌ته چ کارا و گه‌له‌ک جارا دا ب روژ چمه سه‌ر کاری به‌س دا ب شه‌ف بچمه هولی چونکی یاریا له‌ش جوانیی زی مینا هه‌ر یاریه‌کا دی پیدقی پارویه و ئەز د وی دهمی دا گه‌له‌کئی دده‌ست کورت بووم ژلایی پارهی فه.

سیلاف: گرنه‌گترین دده‌ستکه‌فتین ته‌ چنه؟
نزار غه‌زالی: تا کو سالا (۲۰۰۳) ل هه‌می دده‌ستکه‌فتین من ل سه‌ر ناستی کوردستانی

سیلاف: ته‌ که‌نگی دده‌ست ب قی جوره وهرزشی کره‌ه؟

نزار غه‌زالی: دده‌ستپیکا من دزقریته‌فه بو سالا (۱۹۹۸) ل، به‌لی نه ب شپوه‌یه‌کئی فهرمی چونکی ل وی دهمی ئەز قوتابی بووم، پشتی دده‌سه‌کئی کورت نانکول سالا (۲۰۰۱) ل من دده‌ست پیکره‌فه و د هه‌مان سال دا من پشکداری د چهندین قاره‌مانیا دا کر ل سه‌ر ناستی پارێزگه‌ها دهوکی و پاشان ل سه‌ر ناستی عیراقی هه‌تا ئەز هاتیمه هه‌لبژارتن وهک هه‌لبژارتیی عیراقی.

سیلاف: ئەری راسته دبیتژن دهمی غه‌زالی دده‌ست ب قی یاریی کری چ هولین له‌ش جوانیی ل دهوکی نه‌بوون؟

د به‌رسقا دا نزار غه‌زالی دبیتژیت: به‌لی راسته، دهمی من دده‌ست ب قی یاریی کری ل سالا (۱۹۹۴) ل ئەز ل دهوکی هه‌می گه‌ریام من چ هولین له‌ش جوانیی ل دهوکی نهدیتن به‌لی من هه‌ر دده‌ست پیکر و دده‌ست پیکر هه‌تا سالا (۱۹۹۸) ل هولک هاته دامه‌زاندن ل یانا (دهوک) لی د وی دهمی دا ئەز نه‌هاتمه وهرگرتن چونکی ته‌مه‌نی من یی بچیک بوو.

ماددی ڤه و دیسان جهنایی (رهوان بارزانی) ژئی گهلهک پشته‌فانیا من کر و گوته من ژبه‌رکو تو وهرزشقانهک و قاره‌مانه‌کی ژتهپاتی له‌ورا نم ب همه‌می شیانیته خوڤه دئی پشته‌فانیته ته‌بین.

سیلاڤ: ناستی وهرزشا له‌ش جوانیته ل وولاتی مه تو چاوا دبینی؟

نزار غه‌زالی: به‌لی، ب خوش‌حالیڤه دئی بیژم ناستی وهرزشا له‌ش جوانیته ل وولاتی مه روژ بو روژ و هه‌یڤ بو هه‌یڤ و سال بو سال به‌رڤ پیش چوونی ڤه دچیت.

سیلاڤ: نه‌رئ دئی شتین زانین خوشترین هه‌ست تو که‌تیه تیدا که‌نگی بوو؟

نزار غه‌زالی: بی گومان هه‌ر سه‌رکه‌فتنه‌کا من بده‌ستخوڤه دئینا من هه‌ست ب خوشیته دکر، لی مه‌زنترین هه‌ست بوو من نه‌و ده‌مه‌بی ده‌ما دڤئی قاره‌مانیا دوماهیته دا ناڤ خاندین و گوتین (ژ کوردستانی) نه‌ گوتن (ژ عیراقی)

و نه‌ز بوویمه سه‌رکه‌فتیته ئیکئی ل سه‌ر ناستی جیهانی و یا ژ وئی خوشتر من بناڤئی کوردستانی

پشکدتری تیدا کر و یا ژ وئی ژئی خوشتر ده‌می نالایی پیروزی کوردستانی هاتیه بلند کرن و من سروودا نیشتمانی (نه‌ی ره‌قیب) خواندی.

سیلاڤ: راسته تو ژ هه‌لبژارتیته عیراقی هاتیه دویر ئیخستن؟ و بوچی؟

نزار غه‌زالی: به‌لی راسته، ژبه‌ر کو من نالایی کوردستانی بلند کر، لی دویر ئیخستنا من ژ هه‌لبژارتیته عیراقی سه‌را بلند کرنا نالایی کوردستانی بو من شه‌ره‌فه‌کا مه‌زنه.

وهرزشی؟

نزار غه‌زالی: پشتی نه‌ز ژ وئی قاره‌مانیا جیهانی زڤریمه‌ڤه و من پلا ئیکئی بده‌ستخوڤه ئینای و نه‌ز بوویمه قاره‌مانی جیهانی، ئیدی خه‌لکه‌کی زور داخاز ژ من کر کو نه‌ز یانه‌یه‌کی دابه‌مزینم و من ژئی نه‌ڤ پیشنیاره پیشکیشی

پارترگه‌رئ ده‌وکی کر و نه‌ز باوهرم دئی نه‌و ژئی بی هاریکار بیت دگهل من دا. نانکو تو دشتی پشتی ڤئی سه‌رکه‌فتنی تشته‌کی بکه‌ی کو نه‌ڤ یاریه ل وولاتی مه پیشک بکه‌ڤیت و به‌ره‌لاڤ

ببیت؟ نزار غه‌زالی ودها به‌رسڤ دا و گوت: به‌لی، نه‌ز بی د به‌ره‌ڤیته دا بو به‌ره‌ڤکرنا هندک یاریکه‌را کو د پاشه‌روژی دا دئی بناڤئی کوردستانی پشکداری د قاره‌مانیته جیهانی

دا که‌ن و نه‌ز بخو دئی سه‌رپه‌رشتیا وان که‌م. سیلاڤ: دئی شتین زانین کانی لژنا نولومیی یا کوردستانی چاوا گرنگی ب ڤئی وهرزشی ددهت؟

نزار غه‌زالی: وه‌ک پیدڤی گرنگی پی ناهیته دان، به‌لی تا راده‌یه‌کی باشه.

سیلاڤ: نه‌رئ ته چ سپونسه‌ر هه‌نه بو پشته‌فانیا ته د ڤی کاری دا؟

نزار غه‌زالی: نه‌خیر، ژبه‌رکو وولاتی مه نه‌گه‌هشتیه وی راده‌ی کو کومپانیته بازرگانی سپونسه‌ریا فان جوهره وهرزشا بکه‌ن، لی نه‌ز شیام خو بگه‌هینمه سه‌روکی حکومه‌تا هه‌ریمه کوردستانی جهنایی (نیچیرفان بارزانی) و براستی گه‌له‌ک گه‌له‌ک پشته‌فانیا من کر ژلایی

کو نه‌ز درئترترین یاریزان بووم، مه‌دالیا دووی ژئی ژبه‌ر هندئ بوو چونکی نه‌ز بوومه خودانی جوانترین له‌ش.

سیلاڤ: ته چند جارا بناڤئی کوردستانی پشکداری د قاره‌مانیته ناسیا و جیهانی دا کریه؟

نزار غه‌زالی: براستی هه‌ر جاره‌کا من پشکداری د قاره‌مانیه‌کی دا کریته چ ل سه‌ر ناستی وولاتیته عه‌ره‌بی بیت یان ل سه‌ر ناستی کیشوهرئ ناسیا یان ژئی ل سه‌ر ناستی جیهانی

بیت من بناڤئی عیراقی پشکداری تیدا دکر و هه‌ر سه‌رکه‌فتنه‌کا من بده‌ستخوڤه ئینابا بناڤئی عیراقی بوو هه‌تا لڤئی دوماهیته و بو جارا ئیکئی د دیروکی دا من بناڤئی کوردستانی

پشکداری تیدا کر و براستی لژنا سه‌رپه‌رشتا قاره‌مانیته و وولاتی قاره‌مانی ژئی لی هاتیه کرن نه وه‌ک هه‌ریمه کوردستانی سه‌ره‌ده‌ری دگهل

مه کر به‌لکو وک ده‌وله‌تا کوردستانی سه‌ره‌ده‌ری دگهل مه دا دکر.

سیلاڤ: نه‌رئ خه‌لکی و میدیایا کوردستانی چاوا پیشوازا ته کر؟

نزار غه‌زالی: براستی چونکی نه‌ڤ ده‌ستکه‌فته بو من بتنی نه‌بوو به‌لکو بو هه‌می گه‌لی کورد بوو له‌ورا هه‌ر ده‌زگایه‌کی راگه‌اندنی تاگه ژڤئی سه‌رکه‌فتنی بی ئیکسه‌ر خو دگه‌هاندنه مه و خوش‌حالی خو بو مه دیار دکر.

سیلاڤ: نه‌رئ ته چ هول یان یانه‌ک هه‌یه بو ڤیترکنا لاوتن مه و هاندانا وان بو ڤی

نابوور و کیشه یین هه قرینیی

سهردار هیئتوتی

د ژيانا نهفرو يا ههقرینیی دا نابوور نیک ژ ناریشین گهلهک مهزنن کو روی ب روی قی ژیانن دبیست و زوی ب زوی همر دوو لایمن واته ههقرین ل سهر چاوانیا چاره کرنا قی بابه تی ناگه هنه چ نهجامه کی و نهشین د ده مه کی کیم دا چاره یا همره بله ز بو په پیدا بکن و نه گهر بابه تی هه نی بو ده مه کی گهلهک دناقبه را ژن و میراندا بی چ چاره یه ک بمینیت ل دویماهی بی دئ کار گه هیته بهردان و ژیک جودا بوونی.

نه گهر دراف نه بیت ژیان ژی نابیت، نهف هه فوکا ل قی سهرده می و ل جهم پرانیا خه لکی دهیته بکار نینان، چوونکی ژیان ژ گوندان بهرهف باژیران چوویه و ل باژیران ژی همر تشت ل سهر دراقییه، لی بتنی ژنی یان زهلامی پیدقی ب دهراقی ههیه بو ده رباسکرنا ژيانا روژانه، چ پینه قیت همر دوکان ب ههقرا ژ

بوی همر پیدقیه کا ژیانن پیدقی ب نابووره کا باش ههیه، لی به لی تا نوکه گهلهک ژ ژن و میران ب شاشی ژ قی راستیی دگهن و همر نیک ب شیوه کی خو دسه پینیت و نه گهر هاتوو زهلامی موچه هه بیت ریکی نادهت کو ههقرینا وی گهلهک تشتان بکته، یان، ژی بهروفاژی، نه گهر ژنی موچه هه بیت دئ ب چاقه کی کیم سهحکه ته ههقرینن خو و دئ بیژیتی نه ز ته و خیزانی برتفه دهم، یان، ژی گهلهک جارن ژنا ب موچه یه و زهلام نه و زهلام دهما کو ههقرینا وی موچه وهردگریت ژ بلی کیمه کی همر هه میا دیتر ژنی دستینیت و ل هندهک کربارتن خو بین روژانه دمه زیتخت و نابیت ژن ژی چ کارقه دانه کی بکته.

ژن دجهانا نهفرو دا گهلهکا رهوشه نبیره و چاقین وی ب باشی همر تشته کی دبین و گوین وی ژی همر تشته کی دهبیسن و پترهست ب نازادیا خو دکهن و دزانن کانن د ژيانا نهفرو یا خیزانی و جفاکی دا چیا پیدقیه و نابنه قوربانن چ تشته کی و دگهلهک کاران دا ژی بیهن فرهیا وان

نینه و ب تاییهت د بیاقی نابووری دا، لهوا دقیت وزهلامی ژی چاوانیا سهرده ربکرنا خو کو بو سهردرمین کهفن دزقربت و ژ وان وهرگریه ب گوهوریت و بزانت ژن نه یا نه چاره بی پاره بمینیت.

دقیت زهلام نه هیلیت ناریشه د ناقبه را وی و ههقرینا وی دا ل سهر پاره ی پهیدا بین، بهلکو دقیت ژن بیته کانیا خرغه بوونی، چوونکی دچاوانیا سهرده ربکرنا ب پاره ی ژن شه ره زاتره و نهو پتر ژ زهلامی دزانت چاوانن پاره ی ب مه زیتخت، یان، ژی چاوان قی پاره ی ب پارزیت.

لی نه گهر هاتوو بهروفاژی نهفا ل سهری بیت و ژن بیته نه گهری پهیدا کرنا ناریشا دناف خیزانی دا ل سهر پاره ی، چوونکی نهوا خودان موچه یه و دقیت همر نهو ژی سهرودر بیت، دقیت زهلام پتر ل سهر ههست و لقینن خو بی زال بیت و بشیت ب ریه کا گهلهک عاقلانه و ژیرانه ژنی بگه هینته راستیه کی کو نهو خودان موچه یه، لی موچه بی خیزانی هه میی یه، نه کو ب تنی بی ژنی یه، چوونکی نه گهر زهلام ریکی نه دهت نهو ژ دهرقه کار بکته دئ چاوا شیت قی موچه ی پهیدا کته و دئ چاوا شیت بگه هیته قی نازادیا کارکرنا ددهرقه ی مالی دا.

ژنین قی سهرده می گهلهک چاقلیکهرن و ناخازن ژ بوی چ تشته کی و ب تاییهت بین گریدای دراقی، چ ژنهکا دیتر ل پیشیا وان بیت و کار دکهن نهو ههردهم که سین نیکی بن و ژ لایه کی دیتره ژی ته کنولوژیا نهفرو کارتیکرنا خو گهلهکا ل سهر ژنی هه ی دگهلهک لایه نین ژیانن دا.

پشتي هه قالی من سوزدایه من شوی ب کهسی نه کهم دپشت من را کچه کی دخازیت

دهوک، هه یفا دوسکی

پشتی کو سوزان ب ژور دکه قیت و دبیتیتی کا دهیکا فلانی ئینا دبیتیتی نهو یا چویه تازیه کی، نهو ژی درونته خوار و دقیت بهین تنگیا بابی خو ب دوماهی بینیت و نهو سوزا هه قالی وی دایی بکه ته راست و گرنزینی بیخته سهر لیقین باب و خیزانا خو.

دهمی نهو پسپارا وی دکهت نهو ژنا دی دبیتیتی ببوره زهلامی من نه ل ماله ئینا سوزان گهلهک چهیری دمینیت، ئینا ئیکسهر دهیتته مال و گوله یه کی ددانیتته خو دهمی بابی وی دگه هیتتی ئیکسهر توشی جهلتی دبیت و نه خوشیا گران دگریت ساله کی دمینته دوئ نه ساخیی دا و گیانی خو ژ دهست دهت، ههر وه سا فی بابه تی قه کیشا و سوزان بو ماوی ساله کی ژ خانی نادهرکه قیت و دمینیتته د مال دا پشتی سالهک دبورت نهو ژ کهریی رادبیت شو ب کهسه کی دکهت خودان زارو و هه قزینا وی نه مری خودی کربو و ئیکی ژی ژ کهریین هه قزینی خودا خو سوت بوو.

ماوی دوو ساله کا دمینته دگهل و پاشی هه قزینی وی دچیت ژنه کی ل سهر دئینیت و نهو ژی نه بتنی وه کو په پیکا لی هاتیه و بتنی گازی وی کوری دکهت یی نهو ئیخستی دوئ قیانی و دهست ژی بهردایی و نه بتنی ل دهلیشه کی دگریت بتنی نهو گوهل دهنگی کوری بیت لی کور ب هه می رهنگا وی دئیشینت و دبیتته برایتی وی و نهو گهلهک ب دهستین برایتی خو ژبه ر هندی روژانه دهیتته قوتان، ل داوی سوزان ب خو دبیت بو من خوشه نهز بهیمه ئیشاندن ژی ژبه رکو هیتشتا قیانا وی دلی مندایه و بتنی بو ئیک روژ دگهل ژیا بام.

کهسه کی دی و ل بهره بیته هه قزینا وی، لی دگهل هندی سوزانی نه دزانی نهو یا دبه رزه بوونه کا تازی دا دزیت، پشتی سالهک دبورت و کور دبیتیتی چهز ناکه م ب سهر من قه بهیتی، نانکو دقیت خو ب پاریزین و کهس بابه تی مه نه زانیت و ههر یی قه شارتی بیت ژبه ر گوئیتت خه لکی و جفاکی.

پشتی هینگی کچی دهریت قیانا کورده دا چ هزر نه بوون و شهف روژ ل بهر ببوونه سال و ژبلی باراندنا روئدکان چ نه بوو، لهوا روژه کی بابی وی دبیتیتی دقیت شوی بکه ی و نه قه ژبی ته بو ۲۵ سال و بابی سوزانی گهلهک بابه تی قه دکولیت لی سوزان گوئتا وی رهد دکهت و هیقیا بابی خو دمینیت، دهمی بابی وی خو وه سا دیتی گهلهک بیزار دبیت ژبه رکو کچا وی ژی دهمه کی چهز ژ کوری مروقی خو دکر و گوئبووی دی شوی بته کهم، لی پشتی کو بابهت دگه هیتته وی راده یی و کوری دی خول دوور دنالینیت دهستا ژ قیانا ناسیاری خو بهر دهت و نهو ژی دچیت کچه کی دخازیت دهمی کو بابی سوزانی بابهت زانی ئیکسهر جابا وی دهنیریت و ل بهرانبهر هه میا دبیتیتی چهوا دپشت کچا من را دچی وی دخازی و ل بهر چاقیت سوزانی وی دئیشینیت و ژبلی روئدکان سوزان نه شیت باخقیت، لی بابی وی یی دل بریندار ناگه ژ خو نابیت ژبه ر نه خوشیت سوزانی.

پشتی دو سال ب سهر قه دچن سوزان روژه کی دچیتته مالا کوری و دقیت بزانییت کا بابهت چلی هات ژبه ر بابی خو و خیزانا خو هه می کرینه دره وشه کا نه خوش دا، لی دهمی سوزان دهرگه هی وان لیدهت ژنهک و بچوبکهک دهین دهرگه هی قه دکهن،

نهف سهرهاتیه روژانه دهیتته روئان ل جفاکی و ناریشه ژی پهیدا دبن، لی دانا سوزا دنابهرا کچا و کوران دا یا بوویه دیارده و گهلهک کچ دناف کومه کا فان دناریشان دا دنالن و ههر کچه ژی دبنه قوریانی، لهوا سوزان ژی نهو کچا هه ژارا توشی نه خوشی بوی دکه قیتته دبن گفاشتنیت قیانی و سوز و پهیمانیت هه قالی خو یی نه قیندار، لهوا سوزان پشتی کو گهلهک چهز ژ وی دکهت و کور ژی دبیتیتی نهز سوزی دده ته کوچ کچا نه خازم و تو بتنی ببیه هه قزین و هه قالا ژیا نا من، کچ ژی دهرز و قیانا کوری دابه رزه دبیت و عاشق دبیت و دبیتته هه قاله کا وه فادار بو وی کوری، لهوا سوزان روژ روژی گهلهک خو ب کوری قه گریدهت و ل بهرانبهر چاقیت وی دبیتیتی نهز هیقیا ژته دکه م خیانه تی ل من نه که ی و نهز یا ل سهر بهختی تن، کوری هه قالی وی ژی دبیتیتی نهز مولکی ته مه و توژی مولکی منی و هشیار بی شوی نه که ی و بزانه تو یا منی و نابیت بوو کهسی ببیه بویک و په ری.

دهمی سوزانی گوهل نه فان په یفا دبیت دلی وی پتر تژی قیان و چهز ژیکرن دبیت، لهوا روژه کی بابی سوزانی دبیتیتی کچا من نه قه کور خالی ته یی ژ دهر قه ی وه لاتی هاتی و گهلهک چهز دکهت تو ببیه هه قزینا وی ته بخازیت، کانی بووچوونا ته چیه و توچ دبیتی، ل قیره سوزان دکه قیتته دتوره بوونه کا مهزن دا و توشی دل تنگیی دبیت ژبه رکو نهوی سوزا دایه

چيروڭ

ريزگرتنا دايځي

هه څاليټ خوشتشي.. هوين
دزانن دايځيټ مه گه له گ زه حمت
يا ب مه څه بري و ب دريڙيا
سالان هه مي خوشي ل خو حرام
کرينه داکو مه ب باشي و ب رنک و
پيځي ب خودان بکن و چ قوسيري
نه گه هنه مه؟ څيځا گه له ک يا فهره
نهم ريزه کا تاييه ت ل دايځيټ خو
بگريڼ و نه هيلين چ جارا دلئ وان
ژمه بمينيت، هه مي گاڤا ب له بن
و به لئ بين دگه لدا، ههر شوله کا
ديڙنه مه باش و باش گوهداريا
وان بکهين، چونکه نه وي چ جارا
خرابيا مروفي نه څيټ و دايځيټ
هه مي گاڤا حه زدکته زاروځيټ
وان ژهه مي که سان باشر بن.

مله ت ماهر

دوعا جمعه

هیلان ئیبراهيم

نازدارا به ننگاز

جوقان خالد

ل گونده کئی بچویک ل پالا چیا یی سۆر، مالهک هه بوو یا سێ کەسی
ب تتی، باب، دایک، نازدارا کچا وان، هیش نازدارێ فاما دونیا یی
نه کری بابی وی دچیته بهردلوقانیا خودی و دبیته هیتیمهکا مهلوبل
دناث هه فالیت خودا، بهلی دایکا وی یا پر دلوقان کچا خو گهلهک
ب جانی و ری و پیک خودان دکته و هه می گاڤا تیر خارن و
قه خارن ددایی و یا شویشتی و قه شویشتی بوو و ژهه می بچویکیت
گوندی جانتر و سپه هیتر بوو، بهلی قه دهرا وی یا وه سا بوو ژیی
دایکا وی گهله کئی درێژ نه بوو و هیش دبهارا خو یا دههتی دا بوو
دایکا وی ژێ خاترا خو لی دخازیت و دچیته بهردلوقانیا خودی
و نازدار دمینیته به ننگاز و په ریشان و دمینیته دناث مالیت
گوندیته خودا، بهلی ئیک ژمالیت گوندی خو لی دکته خودان و
وهکی زاروکیت خو چاڤی خو لی دکهن و ناهیلن چ کیماسی لی
پهیدا بین.

پشتی هه یامهک ب سهردا دچیت نازدار دبیته کچهکا گهلهک جان
و ژیهاتی و ژنوی هندهک مروقیته وی خو لی دکهنه خودان و دهین
و دبیرتی تو مروقا مهی و دی ته بهینه نک خو، بهلی کچک ب
وی چهندی رازی نابیت و دبیرتی نهقه مالا منه و دایک و باب
و مروقیته من ژێ هه نهقه نه.

قینی لهزگین

سوز جوتیار

ب کارئینانا نامیریت ژیر بهری نقشتنی زیانی دگه هینیته مهژی

ښه کولینه کا نوی دهر یخستیه کوب کارئینانا نامیریت ژیر وهکی نایپاد (نه پل) و نوت (گالاکسی) بهری نقشتنی خهوا مروقی تیک دوت و لهشی ژی دوه ستینیت.

ښه کولهران ناشکراکریه کو نهو تیشکا شین نهوا ژ شاشا نامیران دهر دکه فیت، کارتیکرنی دئیخیته سهر مهژی و ناهیلیت خهوهکا نارام دوت ته بکه فیت، چونکی نهو تیشک وهکی وی تیشکا روژی یه نهوا ل دهمی نیفرو، ژ بهر هندی مهژی وهسا همت دکهت هیشتا رونا هیا ل دهر څه و هیشتا دنیا روژه.

دقی ښه کولینی دا هاتیه ژی کو دهر کهفتنا نهوی تیشکا شین ریگری ل بهردانا (میلاتونین) دکهت، کو ماده یه کی کیمیا ییه و مهژی بوو چونا دناڅ خهوهکا کویر دا بهر ددهت، نه فجا مهژی وی مروقی نهوان فرمانان دهر دکهن بیت کو ددهمی نقشتنی روژی دا پیدقی وان دهر بکهت، نه ددهمی نقشتنی شهقی دا.

پیدقیاتی

۳ که فچکه کی ناڅا گولا.

گلسرین

که فچکه کی ناڅا لیمو کی

که فچکه کی ناڅا پرته قالی

که فچکه کی سیکا سیتی

شهر

ریکا بهر هه فکرنی :-

نهو تشنیت ل سهری مه

ناقری پیدای همیا تیکل

بکه، ژبلی شه کری، پاشی

بکه دناڅ شویسه کی دا،

یان، گلاسه کی و باش

تیکقه ده، پاشی وی

تیکه لی بکه سهر ده ستیت

خو و پیچه کا شه کری ب

سهر وهر که، پاشی باش

دده ستیت خو بده و پاشی

ب ناڅی بشو به لی بی

سایین.

تیبینی :-

نهقی کر بایری ب شهف

کارینه داکو تیشکا هه تاڅی

کارتیکرنی لی نه کهت.

بو سپکرنا پیستی خو فان تیکه لان ب کارینه

ب ورج

کیتراهه :

هه یامده که تو دوا ری څیانا خودا بی سهر کهفتی، هشیاره مه غرور نه بی.

شیر :

نهو دراڅی هاتیه ده ستی ته ب هه روه نه هاتیه، هشیاری مه زاختیت خو بی، و بکه دکاره کی باش را.

کچ :

دکه ی، بلا هه یامه کی دهر کهفی باشتره داکو نهو کهریا دسینگی ته دا دهر که فیت.

کافر :

دده مه کی درتزه تو چاڅه ری مزگینه کی، نه څه نهو روژ یا نیزی که دبیت و یا فهره تو پیشوازی لی بکه ی.

گا :

گه لهک باشوو ته بیهنا خو ل سهر وان ناریشان فره هگری، بی بهر دهوام به ل سهر وی کر بارا خو.

جیمک :

باوه ری ب خو بوون ب هیزترین چه که دده ستیت ته دا، بهر دهوامی بده وی باوه ری ب خو بوونی.

دلوقانی یا قی گای ویزدانا وی هه‌ژاند

ل ده‌می بوو قی گایی هه‌لکه‌فتی بوو تولقه‌کرنی و نهو شیر و تیر دناث له‌شی ویرا، نه‌ف یاریکه‌ره دکه‌قیته به‌رسینگی وی، به‌لی نه‌ف گایه ب چاقه‌کی پر دلوقانی دنیریتی و ل جهی خو سنگه پی دبیت.. و پشتی یاریکه‌ر توریرا موریرا قی گایی ب وی حالی و ب وی به‌ریخودانی دبینیت نیکسه‌ر بریاری ددهت بوو ده‌ست به‌ردانی ژقی یاریا نه‌روقایه‌تی، و گوتی: ده‌می من ته‌ماشه‌بی چاقیتی وی کری بتنی من دلساخی و دلوقانی دیت و من هه‌ست کر کو نه‌ز خرابترین مروقم ل سهر قی عمردی..

هیژایان نه‌فه باشتین ده‌سه بوو ههر مروقه‌کی کو پیچه‌ک ل سهر هه‌لوپستی قی گیانه‌وه‌ری راوستیت و هزارا خو کویر ددلقانیا وی دا بکه‌ت و ل خوزقرینه‌کی ده‌می کریاریت خودا بکه‌ت و مخابن هه‌تا نوکه مروقایه‌تی ب وی ده‌ردی دژیت و نهو دلوقانیا وی گیانه‌وه‌ری هه‌ی وان نینه و نه‌ف هه‌لوپستی قی گیانه‌وه‌ری شهرمزاریه‌کا مه‌زنه بوو مروقایه‌تی.

مفایین ئا‌قا سار بو‌ خانمان

خو شویشتن ب ئا‌قا سار چاره‌یه بو نه‌خوشیا په‌نجه‌شیرا مه‌مکی . فه‌کوله‌رین نه‌لمانی نکراندنی ژ هندی دکهن نهو که‌سین بو ماوی چوار هه‌فتیان ب ئا‌قا سار چاره یا خو کری، ناستی به‌رگری ژنه‌خوشیا یی ژده‌ف وانا بلند بووی . بو کیمکرنا نه‌خوشیا ، چونکی هاریکاریا له‌شی دکه‌ت بو به‌ردانا هورموونا (نه‌لئه‌ندرۆفین) هه‌روه‌سا مه‌ژی چالاک دکه‌ت . بو به‌یز نیخستنا کو نه‌دامی به‌رگری ژنه‌خوشیا یاب مفایه . ژبه‌ر هندی که‌سین ته‌مه‌ن دریز ل چینی ب ئا‌قه‌کا گه‌له‌کا سار خو دشۆن و پیکه‌ه دچنه نا‌ف ئا‌قی دا . نه‌فه‌ژی به‌رگریا له‌شی وان زیده دکه‌ت و نه‌دامین له‌شی وان چالاک دکه‌ت . به‌لی یاگرنه ئا‌قا سار نه‌هیتته ب کارینان بو چاره‌یا نه‌خوشیا نه‌گه‌ر هاتوو ته‌ نه‌خوشیتن پشتی و بلند بوونا په‌ستانا خوینا ته و نه‌خوشیتن هه‌ستیان هه‌بن.

گیسک: چ جارا وه‌کی نوکه مال و مالباتا ته پیدقی بته نه‌بوویه، خو ژنی دویره‌که و گرنگی بدی.

سه‌تل: به‌رده‌وام به ل سهر وی ستاییل خول هه‌مبه‌ر مالا خو و زارۆکان و چاقدانه‌کا زیده‌تر بدی.

نه‌هنگ: دته پاشه‌روژه‌کا گه‌ش ل پیسه، بزاقی بکه وان پروژیت خو ب جهینی، دی بیه خودان دراقه‌کی مه‌زن.

ته‌رازی: ل سهر هه‌قالی خو ب گومان نه‌که‌فه، چونکه نهو بوو ته‌ گه‌له‌کی دلسوز و وه‌فاداره.

دوپشک: به‌ری پیت خو ببینه پاشی پینگا‌قا خو پا‌قیزه، هزارا خو باش دناختنیت خودا بکه پاشی ب په‌یشه.

کشان: خو ژه‌زیت خراب بده پاش و هه‌ره گه‌ریانه‌کی، چونکه ده‌رونی ته نه یی ته‌نایه.

شاكيرا دى هیتە كوردستانى

هەڤكاری یا بەرپرسەكى
كومپانیايا كا ئەمريكى، هونەر مەندا
ناقدارا جییهانی شاكيرا یا رەگەز
كۆلۆمبى ل فى جەژنى دى هیتە
كوردستانى و ل باژیرى سلیمانى دى
چەند كارەكیت هونەرى كەت.

هیمن عومەر عەلى، ل گروپى شىریت
كوردستانى دا دیار كرن كو شاكيرا ب
رىكا كومپانیا ئویلا ئەمريكى ل رۆژیت
دوو و سیتی جەژنى دى كونسیرتەكا
مەزن ل باژیرى سلیمانى رىكئىخیت و
دیسان گوت ژبلى فى شاكيرا دى چەند
پروژەكیت دیتەر ل سلیمانى فەكەت و
گوت هاتنا شاكیراى دى بو سلیمانى
ب تنى بیت.

